

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

רבדמב רפסל תורטפה רדס

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

ס ד ר

ה פ ט ר ו ת

לספר במדבר

והפארות לשבת ראש חדש ומחר חדש ולשני ימים דשבועות

ע ם

פירוש רש"י ובאור ותרגום אשכנזי

והוספנו גם

קריאת המפטיר לשבת ראש חדש.

שנת ת"ק צ"ז לפ"ק.

HAPHTAROTH.

פ ר א ג

דרוק אונד פערלאג דעם משה הלוי לנדא.

ברכות ההפטרה

קודם קריאתה י.ד.ך

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר
בְּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְּדְבָרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת:
בְּרוּךְ אַתָּה יי הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבַמִּשְׁנָה
עֲבָדוּ וּבִישְׂרָאֵל עֲמוֹ וּבְנְבִיאֵי הָאֵמֶת וְצִדֵּק:

ואחר קריאתה יברך

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם צוּר כָּל־הָעוֹלָמִים צַדִּיק
בְּכָל־הַדּוֹרוֹת הָאֵל הַנְּאֻמָּן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה • הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם •
שְׂכָל־דְּבָרָיו אֵמֶת וְצִדֵּק:

נְאֻמָּן אַתָּה הוּא יי אֱלֹהֵינוּ וְנְאֻמָּנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד
מִדְּבָרֶיךָ אַחֲזֹר לֹא יָשׁוּב רִיקָם בִּי אֵל מֶלֶךְ נְאֻמָּן אַתָּה •
בְּרוּךְ אַתָּה יי הָאֵל הַנְּאֻמָּן בְּכָל־דְּבָרָיו:

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נַפְשׁ תּוֹשִׁיעַ
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ • בְּרוּךְ אַתָּה יי מְשַׂמַּח צִיּוֹן בְּכַנְיָהּ:

שִׂמְחָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיאָה עֲבָדֶיךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית
דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בְּמַהֲרָה יָבֹא וַיִּגַּל לְבָנָנוּ עַל כְּסֹאוֹ לֹא יֵשֶׁב זָר •
וְלֹא־יִנְחַלוּ עוֹד אַחֲרָיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ כִּי בְשֵׁם קִדְשֶׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ
לֹּ שֶׁלֹּא יִכָּבֵה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד • בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶגֶן דָּוִד:

ע"כ נחענית לנוכח במנחה

(כשבת מוסיפין זכ) עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל
יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁנִּתְּתָה לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ לְקִדְשָׁהּ וְלַמְנוּחָה לְכָבוֹד
וְלַתְּפָאֶרֶת • עַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אָנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים
אוֹתְךָ יִתְּבָרֶךְ שְׂמֶךָ בְּפִי כָל־חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד • בְּרוּךְ
אַתָּה יי מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

(לשבעות) עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל הַנְּבִיאִים לַשַּׁבָּת (ועל יום השַׁבָּת
הַזֶּה) וְעַל יוֹם חַג הַשְּׁבֻעוֹת הַזֶּה שֶׁנִּתְּתָה לָנוּ יי אֱלֹהֵינוּ (לְקִדְשָׁהּ וְלַמְנוּחָה)
לְשִׁשּׁוֹן וְלַשְּׂמִחָה לְכָבוֹד וְלַתְּפָאֶרֶת • עַל הַכֹּל יי אֱלֹהֵינוּ אָנוּ
מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ יִתְּבָרֶךְ שְׂמֶךָ בְּפִי כָל־חַי תָּמִיד
לְעוֹלָם וָעֶד • בְּרוּךְ אַתָּה יי מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת) יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹמָנִים:

הפטרות מחר חדש

ב

בשמואל א' סימן כ'.

תרגום אשכנזי

(ה) יהונתן ואגטו איהם,
 (דור): מא-נען
 אלם אם נייאמאנדסטאגע,
 ווירסט רוא פערמיסט ווער-
 דען, דא דיניע שטעללע אע-
 פען בלייבט; (ג) איבערמארי-
 געזונן געהענאך טיעפער הי-
 נאכ, ביז דוא אן דען ארט
 קאמסט, ווא דוא שאן אם
 טאגע יענער בעגעכענהייט
 דיך פערבארגען געהאלטען,
 אונד וויילע דאזעלבסט בייא
 דעם שטיינע אול. (ג) איך
 ווערדע אן דעסען זייטע
 הנער

(ה) ויאמר לו יהונתן מחר חדש
 ונפקדת כי יפקד
 מושבך: (ב) ושלשת חרד מאד
 ובאת אל המקום אשר נסתרת
 שם ביום המעשה וישבת אצל
 האבן האזר: (ג) ואני שלשת
 החציון צדה אורה לשלח לי
 למטרה: (ד) והנה אשלח את-

דרי א פאילע אב זיעסען, אלם וואללטע איך מיך אים ציעלטרעעען איבען, (ד) אונד דען קנאפ

ר ש י

(א) מחר חודש. ודרך כל איכלי שולחן המלך לנא ביום מועד אל השולחן: ונפקדת. אני יפקדך וישאל סיבן אתה: כי יפקד מושבך. שיהיה מושבך חסר שאתה יושב בו וכן תרגום יונתן ותחבועי ארי יהא מרוח בית אסמרותך: ונפקדת. לשון זכרון: כי יפקד. לשון חסרון: (ב) ושלשת. שלשת ימים ואז חרד מאד כלומר לכשחגיע ביום השלישי חרד במקום סתר ותחבוא הרבה כי מאז ינקשך ובאת אל המקום הסתר הזה אשר אתה נסתר בו ביום שהוא יום מעשה מלאכה וכן תירגם יונתן ביוםא דחולא שאותו היום נסתר כמה שנאמר ויסתר דוד בשדה מיד ויהי הסדש מחר: האבן האזל. אבן שהוא אות להולכי דרכים: האזל. הולכי הדרך וכן תירגם יונתן אבן אתא אבן האזות: (ג) צדה אורה. לא מפיק ה"א ופתרון לדה כמו לדה כל תיבה שזריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה ה"א בסופה בלד אותה אבן אורה חלים למטרה כדי שלא יבין הנער וזה סימן יהיה לך לניחוש אם אתה לריך לנרות: (ד) והנה אשלח וגומר. ודרך המבקש הירוי הולך עד מקום שרואה שהמץ הולך ואינו יכול לכיין יפה פעמים שהוא מספשו

ב א ו ר

(ב) ושלשת, מספור שלשת ימים ואז חרד מאד להסתא יותר במקום סתר משאתה בו בשני הימים הראשונים, כדכתיב ושלחתי ונסתרתו בשדה עד הערב השלישית (ש"א כ' ה'), ולסלק נאמר ויסתר דוד בשדה מיד ויהי הסדש מחר, ויונתן ת' תחבועי לדא, כאלו כתיב תפקד מאוד, ואינו נכון לפי הפמשך: ביום המעשה, באותו יום שהי' מעשה השנועה שנשבע שאל ליהונתן שלא יומת דוד שהי' עם נסתר דוד בשדה (רד"ק) בנוכר בפרשה י"ט: האבן האזל, אבן שהוא אות להולכי דרכים, וכן ת"י אבן אתא (מרש"י): (ג) צדה, הנראה שהים יהונתן עומד מלד האבן, והי' מורה החלים משם והלאה, ובוה הי' נקל לדוד לשמוע הקריאה אשר יקרא יהונתן לנערו, ולא כמו שחשבו המפרשים, שהאבן הייתה המטרה, כי לא היה מן הראוי כלל לשלוח הנער סמוך למקום המסתא, סן בנפשו החלים יעבור את המקום ויראה את הנסתר ובפרט כשהוא אומר הנה החלים מאך והלאה, אלא הנוכח כמו שאמרנו, וטעם לדה בלדה של האבן, ואם שנחסר המסיק, הנה אין זה מן הנמנע כידוע למדקדקים. ולדעת קלח המפרשים לדה אורה נטעם ארצה שעיר, ואינו נכון, כי איך לא יזכור לאיזה לדה יורה, והרבה כדדים י"ט, ויונתן לא ת' מלתג לדה כלל ובתנ תחתייה מלה אזרת, תלתא גירין בקשתא אשדי: לשלח לי

חרגום אשכנזי

קנאפפערן אבשיקקען, אויסדיא פפילע וויעדער אויפצוויכען. שפרעכע איד נון צום קנאפ פערן. אונד זאנע: „דיא פפיי לע ליעגען יא נאָהער היער הער“, זאנים ריעם פיר איין ציכען, דאס דוא קאממען קאננסט, דען דוא ביזט ויכער, אונד האסט, כיא נאָסט! ניכטס צו פירכטען. (ה) שפרע. לע איד אכער צום קנאפפן אל. זא: „דיא פפילע ליעגען יא וויי טער היין“, זאָנעהע, דען דער הערר האט דיק ענטקאממען לאססען. (ו) אונד דיא זאכע, דיא וויר מיט איינאנדער פער אכרעדט האכען — ויעהע! דער עוויגע איזט ציגע צווי. שען אונז בידען — כלייכט עוויגליך. (ז) דוד היעלט ויך אלוזא אים פערלדע פערבאר גען. דער נייאמאנדסטאג קאם

הפטרת מחר חרש

הַנֶּעֱר לְךָ מִצָּא אֶת־הַחֲצִיִּים אִם־
אָמַר אָמַר לַנֶּעֱר הִנֵּה הַחֲצִיִּים
מִמֶּה וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה כִּי־שָׁלוֹם
לְךָ וְאִין דְּבַר חִי־יְהוָה: (ה) וְאִם־
כִּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִיִּים
מִמֶּה וְהִלָּאָה לְךָ כִּי־שָׁלַחְךָ יְהוָה:
(ו) וְהַדְּבַר אֲשֶׁר דִּבְרַנוּ אֲנִי וְאַתָּה
הִנֵּה יְהוָה בִּינִי וּבֵינֶךָ עַד־עוֹלָם:
(ז) וַיִּסְתֵּר דָּוִד בְּשֹׁדָה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ
וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־הַלֶּחֶם לֶאֱכֹל:
(ח) וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבוֹ
כַּפֶּעַם וּבַפֶּעַם אֶל־מוֹשֵׁב הַקִּיר
וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מִצִּד
אֶל קרי שאל

הערבייא, אונד דער קעניג זעטצעט זיך צום עססען הוין. (ה) דער קעניג זעטצעט זיך אויף זיינע געוועהנליכע שטעללע. אָבען אָן, אָן דער וואַנר, יהונתן בליעב שטעהען, ביז אבנר געכען שאל

ר ש י

מחפשו והפך להלן ממנו פעמים שהוא הולך לללן מן החן ומחפש והנחש הזה יהיה לך: אם אמר אומר לנער וגו' קחנו ובואה. לא אתה בעלמך ממקום מחבואך וקחנו ובוא אלי כי אין לך לירא כי שלום לך הקנ"ה חפן שחא כאן ולא תירא ואפילו שמעתי מאבא רעה: (ה) ואם כה אומר וגו' לך כי שלמך. הקנ"ה אומר לך לברוח ולהמלט: (ו) והדבר אשר דברנו. בריח שנתנו יחד הנה ה' ביני וביניך עד על אוחו דבר: (ח) אל מושב הקיר. בראש המטה אלל הקיר: ויקם יהונתן. עמד ממקומו לפי שאין דרך הבן להיות מיסב אלל אביו שדרכן היה לאכול

ב א ו ר

לי, להנאתי, וכמו שחוגמתי: (ד) קחנו ובואה, פירוש הריק"ס, קח זה הסימן ובוא, וכן חוגמתי: ואין דבר, רע ובת"י ולית מדעם ביש: (ה) כי שלחך ה', כלומר יש לך לסודות לה' אשר נתן בלבבך הענה הזאת לנסות את אני, ולהמלט טרם בלמה אליך סדעה מאחו. (ו) והדבר אשר דברנו, דהיינו הנבית אשר כרחנו היא מקום עד עולם, כן נראה לי שגור הנחוב, ומאמר הנה ה' וגו' שנועה שכן מקום עד עולם, ומחמת חוזק ההתפעלות יבוא באמלע הדבור בין בנושא והנשוא כעין מאמר מוסגר: הנה ה' וגו', בת"י הא מימא דה' ביני וביניך סהיד עד עלמא: (ח) ויקם יהונתן, עמד ממקומו לפי שאין דרך הבן להיות מיסב אלל אביו, ודוד הים מיסב בין יהונתן ובין שאל עבאיו שלא בא דוד לא הסיב יהונתן עד שיב אבנר מלד שאל ואחר כך ישב יהונתן מלד אבנר, ואם מאמר לא ישב כלל הכי הוא אומר להלן ויקם יהונתן סעל בשולמן

שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: (ט) וְלֹא-
 דָּבַר שְׂאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא
 כִּי אָמַר מְקַרְהָהּ הוּא בְּלַתִּי טְהוֹר
 הוּא כִּי-לֹא טְהוֹר: (י) וַיְהִי
 מִמְּחֻרַת הַיּוֹם הַהוּא וַיִּפְקֹד
 מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֵל-
 יְהוֹנָתָן בְּנֵו מַדּוּעַ לֹא-בָא בְּךָ יֵשׁוּ
 גַם-תְּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַקָּחַם:
 (יא) וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׂאוּל גִּשְׂאֵל
 גִּשְׂאֵל דָּוִד מֵעַמְדֵי עַד-בֵּית קָחַם:
 (יב) וַיֹּאמֶר שְׂלַחְנִי נָא כִּי זָבַח
 מִשְׁפָּחָה לָּנוּ בְּעִיר וְהוּא צְוֹרָה-
 רִי אֱהִי וְעָתָה אִם-מָצְאתִי חַן

שאל פלאטין גענאממן, אבע-
 זא, דאס דוד'ס שטעללע אפ-
 פֿען בליעב. (ט) שאל זאגטע אן
 דיועם טאגע ניכט דאז מינדע-
 סטע העריבער; דען ער דאס-
 טע, עס איזט איהם פֿיעללייכט
 איינע אונרייניקייט צוגעשטא-
 סען, פֿאן דער ער זיך נאך
 ניכט גערייניגט האט. (י) אלס
 אבער אויך אים מארגענדען
 טאגע דארין, אלס דעם צוויי-
 טען נייטאנדסטאגע, דוד'ס
 שטעללע נאך אימער אינ-
 בעזעטצט בליעב, דא זאג-
 טע שאל צו זיינעם זאגנע
 יהונתן: ווארום קאם דער זאגן
 ישי'ס וועדער געסטערן נאך
 הייטע צום מאהלע? (יא) יהונתן
 אנטווארטעט דעם שאל:
 דוד האט זיך פֿאן מיר אורלויב
 נאך בית לחם אויסגעבעטען,
 בעינד
 (יב) אונד געזאגט: לאס מיך דאך הינרייזען, דען וויר האבען איין פֿאמיליענפעסט אין דיעזער
 שטאדט, וועלכעס מיר מיין ברודער אנוואגן לאססען, ווען איך נון גנאדע אין דיינען אויגען גע-
 פֿונ

ר ש י

לאכול מסובין על המטות והיה דוד מיסב בין יהונתן ובין שאל עכשיו שלא בא דוד לא הסבי
 יהונתן עד שיב אבנר מלך שאל ואח"כ ישב יהונתן מלך אבנר ואם תאמר לא ישב כלל הרי
 הוא אומר ויקס יהונתן מעל השולחן מכלל שיב: (ט) מקרה הוא. קרי ראה בלתי טהור
 הוא ועדיין לא טבל לקרוי שאלו טבל לקרוי אין כריך הערב שמש לחולין: כי לא טהור. ז
 היא נתינת טעם לדבר ולפי שאינו טהור לפיכך לא בא שלא יטמא את הסעודה: (י) ממחרת
 הקדש. ממחרת חידוש הלכנה: השני. ביום שני לקדש: (יב) והוא כוס לי אמי. גדול הבית
 ליה

ב א ו ר

השולחן בחרי אף מכלל שיב (מרש"י). אמנם ט"ג ויקס יהונתן כאן אינו שעמד במקומו, כי הלא ידע
 שדוד לא יבוא אל השולחן, וא"כ למה ישב מתחלה? אבל הטעם שעמד במקומו על רגליו עד שיב
 אבנר, כי בן מזילו לשון ויקס שהוא ענין החמדה בדבר (בזייבען), כמו ויקס שדה עפרון (בראשית
 כ"ג): וישב אבנר מצד שאל, אמנם באופן שהי' נפקד מקום דוד, וטעם מלך, בעבור שלא הי'
 אים מפסיק בינו ובין שאל, אבל הי' הריוח בנייהם: (ט) מקרה הוא וגו', כלומר אולי מקרה בלתי
 טהור קרה לו, כי לא טהור כלומר והוא לא טהור עדיין מאותו הטומאה: (י) ממחרת החדש השני,
 ר"ל ממחרת ר"ח שהוא שני לקדש, ויונתן תרגם ביומי דכתובהי דהוא עבד ירחא תנינא (רד"ק),
 ונראה כדעת יונתן מדכתיב להלן ביום הקדש השני, ולא ביום השני לקדש: (יב) והוא צוה לי אחי,
 כלומר הדבר הזה שיש לנו זבח משפח' בציר כוה לי אחי כלומר כוה אחי לאמר לי, כדי שאכנא שם, וכן ויכוו

בְּעֵינַיִךָ אִמְלִטָה נְאֻמְךָ אֶת־
 אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶרֶץ־שְׁלַחַן
 הַמִּלָּךְ: (יג) וַיַּחַר־אַף שְׂאוֹל
 בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בְּיַד־נְעוֹת
 הַמַּרְדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָהָר
 אָתָּה לְבָן־יִשְׂרָאֵל לְבִשְׁתָּךְ וּלְבִשְׁת
 עֲרוֹת אִמְךָ: (יד) כִּי כָל־הַיָּמִים
 אֲשֶׁר בָּן־יִשְׂרָאֵל תִּי עַל־הָאָדָמָה
 לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ וְעַתָּה
 שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בְּיַד־מֹוֹת
 הוּא: (טו) וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאוֹל
 אָבִיו וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה יוֹמַת
 מָה עָשָׂה: (טז) וַיִּטֵּר שְׂאוֹל אֶת־
 הַחֲנִית עָלָיו לְהַכֹּתוֹ וַיִּדַע יְהוֹנָתָן

פִּוֹנְדֵעֵן הָאֲבֵעִ, זָאֲמַעֲטַע אִיךְ
 אִיִּן וועניג הינאײלען, אונד
 מיינע אַנפֿערוואַנדטען בעזען.
 לען; דאָהער איזט ער נִיכַט
 צום קעניגליכען טישע געקאָמ־
 מען. (יג) דאָ ענטבראַננטע
 דער צאָרן שאַל'ס איבער דען
 יְהוֹנָתָן, אונד ער זאָגט צו
 איהם: אויסנעארטעטער, ווייִ
 רִיז־שפּענסטינער זאָהן ווייס
 אִיכ'ס דען נִיכַט, דאַס דוא אַן
 דען זאָהן יִשְׂרָאֵל געפֿאַללען פֿינ־
 דעסט צו די ינער שאַנדע, אונד
 צור שאַנדע די ינער לייבליכען
 מוטטער? (יד) וואָהרליך! זאָ
 לאַנג דער זאָהן יִשְׂרָאֵל לעכט,
 ווירסט ווערער דוא נאָך די ינע
 רעגירונג בעשטעהען קעניִג
 נען; דאָרום שיקקע נאָך איהם,
 אונד שאַפֿע מיר איהן צור
 שטעללע, דען ער האָט דען
 טאָד פֿערשולדעט. (טו) יְהוֹנָתָן
 אכער ערוויערערטע ויינעם
 פֿאַטער שאַול, אונד שפּראַך:

כי

ווארים זאלל ער שטערבען? וואס האָט ער דען פֿערבראַכען? (טז) דאָ וואָרף שאַול
 דען שפּיעס נאָך איהם, אים איהן צו טרעפֿען: יְהוֹנָתָן טערקטע נון, דאַס עם פֿאַן

זיי

ר ש י

כזה לישאיהם סס והוא אחי אל אז: אמלטה - אישקמו"זיר בלע"ז (מלה נושנה עמי"סער ענטוויפֿפֿען,
 זויסווייכען, עיין צבאור הקדש לספר שופטים ג' כ"ו ובה אעמר לספר בראשית י"ט י"ז) אלך יוס אחד
 וחבוא: (יג) נעות המרדות. לשון נוע אשה נעה ונדה יולאנית כאשר תאמר זעוה מן זע כן
 האמר נעה מן נע והתי"ו מן הדינוק שהיא דנוק למרדות: המרדות. שהיא ראויה לרדות ולייסר.
 ד"א כשחטפו בני בנימין מננות שילו שילאו לחול בכרמס היה שחול בניסן ולא רלה לחטוף עד
 שבאתה היא עלמה והעזיזה פניה ורדפה אחריו: נעות. על שם הכרמים והוא גת כמו נעה ארחתו.
 יטופין

ב א ו ר

יוסף לאמר (בראשית ג' ט"ו), פי' שכוו אל שניהם לאמר ליוסף, וטיס והיא כזה במקום ואותו
 כזה, כטעם ולשת גם הוא במקום ולשת גם לו, שנא הישר במקום הנוטה: אמלטה נא, פי'
 ר' יסעי' אמר ללכת ואחזיר: (יג) בן נעות המרדות, בן סמוך לנעות ונעות סמוך למרדות,
 וטעם בן כטעם בן מות הוא, וטעם נעות ל' עווי ועקו', כלומר משונה מדרך הפשוט, דהיינו
 שאותו המרדות שהיא צומר נבן יסי אויבו הוא משונה סב' טעמים, א' כמה שהבן מורד בהאב,
 ב' שאין אדם מורד בארנו כי אם להסב המלוכה לעלמו, וקדובה מלכותו לא תבון כל הימים
 אשר

הפטרות מחר חרש

כִּי־כָלָה הִיא מֵעַם אָבִיו לְהַמִּית
אֶת־דָּוִד: (יז) וַיִּקְּם יְהוֹנָתָן מֵעַם
הַשְּׁלֵחָן בַּחֲרֵי־אָף וְלֹא־אָכַל
בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לֶחֶם כִּי נִעְצַב
אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (יח) וַיְהִי
בְּבִקְרָה וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשְּׂדֵדָה
לְמוֹעֵד דָּוִד וַנֶּעַר קָטָן עִמּוֹ:
(יט) וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מִצְאֵנָּה
אֶת־הַחֲצִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה
הַנֶּעַר רֵץ וְהוֹאִירָה הַחֲצִי
לְהַעֲבֹרוֹ: (כ) וַיָּבֵא הַנֶּעַר עַד־
מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן
וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אֶתְּרֵי הַנֶּעַר

ויאמר

ר ש י

תרגום אשכנזי ד

זיינעם פֿאַמער בעשלאַססען
זיין דוד צו טערטען, (יז) שטאַנד
פֿאַלל פֿערדרוסעם פֿאַם טישע
אויף, אונד נאַהם דיוען גאַנצען
צווייטען נייאמאַנדסטאַג קיינע
שפייזע צוזיך, ווייל עס איהם
דודים וועגען זעהר לייך וואָר
אונד איהן זיין פֿאַמער זאָ בע־
שימפֿעט האַטטע. (יח) אַם אַנ־
דערן מאַרגען גינג י הונחן
אויפֿס פֿעלד הינוים נאָך דעם
אויפֿע: טהאַלטע דוד'ס הין
אונד איין קליינער קנאַבע בע־
גלייטעטע איהן. (יט) צו דיעזעם
זאַנטע ער: לויף, האַלע מיר
דיא פֿאַילע וויעדער, דיא איד
אַכשיעסע־דער קנאַפֿע ליעף
אונד ער שאַס דען פֿאַיל איהם
פֿאַרבֿיא. (כ) וויא נודער קנאַפֿע־
פע אַן דיא שטעללע דעם
פֿאַילעס קאַם, דען יהונחן אַב־
געשאַססען, ריעף איהם דיוער

נאך

יטופין נעוויכי בחאר ולא מן השם: (יז) נעלב אל דוד. כשניל דוד: כי הכלימו אביו. כשניל
דוד: (יח) למועד דוד. למועד אשר קנע לו דוד: (יט) להעבירו. החלי עבר את הנער:
מאלל

ב א ו ר

אשר בן ישיחי, וזה שאמר לכשך, שיאמרו עליך שאתה עושה מעשה שגוען, ולכונת ערות
אמך שיאמרו שונתה תחת אביך, ואין אתה בני, וזה שתרנס יונתן בר סבנתיא דמרדווא קשיא:
(טז) כי בלה, נגמר הדבר בלב אביו להאית את דוד (רד"ק): (יז) ולא אבל יגו', מנ' סנות,
א' כי נעלב בעבור דוד ובעבור שהכלימו אביו בדבור ובמעשה (מרד"ק): (יח) למועד דוד,
רבים פרשו למועד אשר קנע לו דוד, ואינו נכון, כי הוא אמר אליו בערב והוא הלך בבקר,
אלא ט"ס למועד לאקים המיועד אשר נסתר שם דוד, ורבים נן: (יט) להעבירו, אמרו הטעם
להעביר האבן שהיא המורה, וזה אינו נכון, כי אז יראה בהכרח הנסתר מאחוריה, וכמו שכבר
הערנו לעיל, ועוד יש בזה איזו תעובות, מתחלה אמר מנא את החלים, משמע שרבים ירה,
ואח"כ אמר והוא ירה החלי לשון ימיד, ואח"כ ויבוא הנער עד מקום החלי, משמע שהי' שם
באמת, ויהונתן אמר הלא החלי ממך והלאה, ואח"כ שוב וילקט את החלים לשון רבים. ולכן
נראה לע"ד שהענין כך הוא, שמתחלה אמר לנערו שירץ פעם אחר פעם למכוא את החלים
שירה, והנה הוא מורה חלי אחד והנער רץ לקחתו, וירה יהונתן מיד עוד חלי אחד
להעביר את הנער ממקום החלי הראשון, ולכן כשנא הנער עד מקום החלי הראשון ויאמר יהונתן
הלא החלי ממך והלאה על השני שירה, ויקח הנער את שניהם ויבוא אל אדוניו, ואולי שלשת
החלים ירה בזה האופן זה אחר זה, שיעבור תמיד האחרון את הראשון ותמיד כשנא הנער עד
הקודם

וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הִחַצִּי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:
 (כח) וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעַר
 מִהֲרָה חוֹשָׁה אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלְקֹט
 נֶעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחֲצִי וַיָּבֵא אֶל־
 אֲדָנָיו: (כט) וְהַנֶּעַר לֹא־יָדַע מֵאוֹמָה
 אֲדָ יְהוֹנָתָן וְדוֹד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר:
 (ל) וַיִּהְיוּ יְהוֹנָתָן אֶת־כָּלָיו אֶל־
 הַנֶּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ
 הִבֵּיא הָעִיר: (לד) הַנֶּעַר בָּא וְדוֹד
 קָם מֵאֲצֵל הַגָּב וַיִּפֹּל לְאִפּוֹ
 אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעַמַּיִם
 וַיִּשְׁקוּ וַאֲשֶׁר אֶת־רַעְהוּ וַיִּבְכוּ
 אִישׁ אֶת־רַעְהוּ עַד־דָּוֹד
 הַגְּדִיל: (לה) וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדוֹד
 לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ
 אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה
 יִהְיֶה וַיִּבְיָנָה וַיִּבִּין זְרַעֵי וַבֵּין
 זְרַעָה עַד־עוֹלָם:

נאך, אונד זאגטע: דער
 פפיל ליענט יא וויטער הין:
 (כח) אונד ריעף איהם פער-
 נער נאך: פארט: איילע-
 האלטע דך ניכט אויף. דער
 קנאפע יהונתן'ס לאז דיא
 פפילע אויף, אונד קאם דא
 מיט צו זיינעם העררן. (כט) דער
 קנאפע וואסטע פאן ניכטס,
 נור יהונתן אונד דוד וואסטען
 אום דיא זאע. (ל) יהונתן
 גאב דעם קנאפען פפיל אונד
 כאגען, אונד זאגטע צו איהם:
 געהע! ברינגע דיעזעס נאך
 דער שטאדט. (לד) דער קנאפע
 פע גינג, אונד דוד קאם
 הינטער דעם שטיינע הער-
 פאר, פיעל אויף זיין אנגעוויכט
 צור ערדע, אונד ביקטע
 זיך דריימאהל. זיא קיס-
 טען איינער דען אנדערן, ווייני-
 טען איינער מיט דעם אנדערן,
 בעזאנדערס אבער וויינטע דוד
 זעהר. (לה) ענדליך זאגטע
 יהונתן צו איהם: ציעהע אין
 פריעדען! וואס וויר ביידע ביים
 נאמען דעם עוויגען בעשווא-
 רען האבען, אונד געזאגט:
 גאטט זיא צייגע צווישען מיר

אונד דיר, צווישען מיינען נאכקאממען אונד דען דיינען! דאז בלויבט עוויגליך.
 זא

ר ש י

(כד) מאכל הנגב. מסטר אכן אזא דלקניל דרומא: עד דוד הגדיל. הרבה לנכות: (כה) לך לשלום. והשנועה אשר נשבענו ה' יהיה עד עליה עד עולם:

השמים

ב א ו ר

הקודם במקום קרא יהונתן הלא וגו'. בזה ימישנו כל הפסוקים על נכון: (כג) כליו, קשמו
 וחמיו (רד"ק): (כד) מאצל הנגב, מ"י מסטר אכן אחא דלקניל דרומא, ויהי ח"ב העקר חסר
 מן הכתיב, גם לא ידעתי לכוון הטעם אם שאל מנגב או מלפון, ואמרתי אני בלבי, אולי שם הנגב
 כנוי לאכן בעבור יבשותו, ע"ד ארץ הנגב נחמני, וענינו כמו מאכל האכן: עד דוד הגדיל,
 לנכות יומר מיהונתן (רש"י ורד"ק): (כה) אשר נשבענו וגו', הוא יהי' עד עולם, וכדלעיל,
 חלא שהכונה כאן על השנועה, ודלעיל על הנכות:

השמים

קריאה למפטיר בשבת וראש חדש ה
 וביזום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים
 סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על-
 עלת התמיד ונסקה:

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה פרים בני בקר
 שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימם: ושלושה
 עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשרנים
 סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד: ועשרון עשרון סלת
 מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עליה ריח ניחח אשה
 ליהוה: ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל
 ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי
 השנה: ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה על עלת התמיד
 יעשה ונסכו:

הפטרת שבת וראש חדש

בישעיה סימן ס"ו.

ואם חל ראש חדש אב נשנת אין ומפטירין הפטרה זו רק מפטירין בסדר השנוע.

(א) זא שפריכט דער עוויגע:
 דער היממעל איזט יא
 מיון טהראן, דיא ערדע מיי-
 נער פיסע שעממעל. וואצו איי-
 נען טעמפעל מיר ערבויען?
 וואצו איינען ארט, ווא מיינע
 העררליכקייט רוהען זאלל?
 (ב) פירוואהר מיינע מאכט ער-
 שוף

(א) כה אמר יהוה השמים כסאי
 והארץ הדם רגלי איזה
 בית אשר תבנו לי ואיזה
 מקום מנוחתי: (ב) ואת כל אלה

די

ר ש י

(א) השמים כסאי. איני צריך לבית המקדש שלכם: אי זה בית. אשר הוא כדאי לשכינתי:
 (ב) ואת כל אלה. השמים והארץ ידי עשתה ואת אשר לימלמתי שכינתי בתוכם
 כהיותכם נשמעים לי לפי שכן דרכי להביט אל עני וננה רוח וחרד על דברי אצל עתה אין לי
 חפץ

ב א ו ר

(א) השמים כסאי, ע"ד שאמר שלמה הנה השמי' ושמי השמי' לא יכלכלוך אף כי בני' הוה אשר
 בניתי, ולא שיהי' הוא ית' גוף יושב בנסא, אלא ד"מ כמלך שיושב על הכסא ורגליו
 נשפרק ומלוה על עמו מה יעשו (מרד"ק): אי זה בית אשר תבנו לי, כלומר וכי סבורים אתם שהבית
 אשר אתם מביאים שם הובאים שאני שוכן בו ושיכלוני הבית כמו שמכיל הניף, אלא אני לא בוימי
 על הבית כ"א כדי שיבינו ישראל לבם אלי ויהי' להם מקום מיוחד לנוח שם להסתכל ולהעלות
 הקרבנות

תרגום אשכנזי

הפטרת שבת וראש חודש

יְדֵי עֲשָׂתָה וַיְהִיו כָּל־אֱלֹהֵי נְאֻם־
 יְהוָה וְאֵל־זֶה אָבִיט אֶת־עֲנִי
 וְנִכְהַרְוֹת וְחָרַד עַל־דְּבָרַי:
 (ג) שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֹּה־אִישׁ
 זֹבַח הַשְּׂוֹה עֵרְף בְּלֵב מַעֲלָה
 מִנְחָה דַם־חַיִּזִּיר מִזְכִּיר לְבִנְיָה
 מִבְּרִדֵּי אֲזֹן גַּם־הִמָּה בְּחָרוּ
 בְּדַרְכֵיהֶם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נִפְשָׁם
 חִפְצָה: (ד) גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר
 בְּתַעֲלוּלֵיהֶם וּמִגּוֹרָתָם אָבִיא

שיף דיעם גראסע אלל, דורך
 מיין געטטליך ווארט ענט-
 שטאנדען אללע וועזען. דא-
 רום בליקקע איך הולדרייך
 אויף דען דעמוטהספאללען
 נור, דער צערשלאגענען גע-
 מיטהם מיינען אויסשפרוך
 ציטטערנד עהרט. (ג) וויא!
 היער שלאכטעט מאן איינען
 שטיער - דארט ווירד איין
 מענש געווירגט; אפפערט
 היער איין שאף - בריכט
 דארט איינעם הונדעדאוגע-
 ניק; וויהט שפיווע. אפפער
 היער - דארט דער זויען
 בלוט; רייכערט וויהרויך
 היער - בעטעט דארט דען

געטצען און? וועהלען זיא זא? איהרע וועגע? האט און זאלכעם נרייעל איהרע ועלעל
 לוסט? (ד) זא! זא וועהלע אויך איך פעהרעהנונג, דער איהריגען גלייך, ברינג' אונגליק

ר ש י

סוף כנס שהרי שחט השור הכה את בעליו וגזלו ממנו לפיכך זבח השם דומה לפני כעורף את
 הכלב והמעלה את המנחה הרי היא לפני כדם חזיר. והמזכיר לבונה מקטיר לבונה כמו אזכרתה
 והיתה ללחם לאזכרה: (ג) מנרך און. מנרך אותי בתורת אונם מנרך און מתשיר אונם זהו
 פירושו ולשון ברכה נופל בתשור' שהיא להקבלת פנים כמו קח נא את ברכתי עשו אתי ברכה
 ולאו אלי: גם המה בחרו בדרכיהם. הם מפלים בדרכים הללו הרעים וגם אני אבחר ואחפון
 בתעלוליהם. ואם תאמר מהו גם. כן דרך לשון עברית לומר שני גמין זה אלל זה כמו גם בחור
 גם בחולה גם לי גם לך גם אהב' גם שנאה לשון לא ימותו גם הם גם אהם אף נאן גם הם
 בחרו וגם אני אבחר: (ד) בתעלוליהם. להתעולל גם לשון כי התעללת בי: ומגורתם. מה
 שהם

ב א ו ר

הקרבות לעורר לבם לנער המחשבות הרעות ולשרפם בדמות הדבר הנשרף על המזבח, א"כ אם
 אהם עושים הרע ובאים לנתי וזבחים לפני הפסדתם הכוונה ואין אהם עושים בזה רלוני
 אלא ההיפוך, וזה אהם מבעים אותי (מהנ"ל): (ב) ויהיו כל אלה נאם יי, נראה טעם
 הכתוב לאמר, הוית כל אלה הדברים הי' נאום הי', כאמרו בדבר הי' שמים נעשו: וחרד על
 דברי, ממחר ומשחל לעשותו, כמו הנה חרדת עלינו את כל המרדה הזאת (מ"ז ד' י"ג):
 (ג) שוחט השור, כלומר הכי זה ירצה לפני אהם על מזבחי ישחט שור, ועל מזבח האלילים זבח
 גם אדם, ואם הוא מקריב זה לשמי, ועורף כלל לשם ע"ז, מעלה מנחה על שולחני הטהור
 ומעלה דם חזיר על צמות השקולים, מזכיר לבונה לפני, ומנרך און, שם עבודה זרה, על
 דרך הכתוב, ואון ומרפס הפלר, הנה בזה יחלל שמי ב' פעמים, (א) במה שיתן כבודי לפסילים,
 (ב) במה שישחית בונת הקרבן ויחשוב בלבו למת לי שחט בהם, כאשר יתן לאליליו: גם המה,
 מוסב למטה כלומר גם המה בחרו, גם אני אבחר: (ד) בתעלוליהם, להתעולל
 גם, לשון כי התעללת בי (רש"י), ושעור הכתוב על דרך הם קנאוני בלא אל ואני
 אקניאם בלא עם, ומזה הטעם הוא מתורגם: ומגורתם, מה שהם ינאים ממנו, והוא המרנ
 והרעב

הפטרת שבת וראש חדש

תרגום אשכנזי ו

לָהֶם יֵעַן קִרְאתִי וַיֵּינן עֹנְהָ
 דִּבְרַתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע
 בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר לֹא־הִפְצַתִּי בְּחֶרֶן:
 (ה) שָׁמְעוּ דִּבְר־יְהוָה הַחֲרָדִים
 אֶל־דִּבְרוּ אָמְרוּ אַחִיכֶם שְׁנֵאִיכֶם
 מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה
 וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:
 (ו) קוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל מְהִיכֵל
 קוֹל יְהוָה מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאִיבֵיו:
 (ז) בְּטָרָם תַּחִיל יִלְדָה בְּטָרָם
 יִבּוֹא תַּבֵּל לָהּ וְהַמְקִיטָה זָכַר:
 (ח) מִי־שָׁמַע כֹּזֵאת מִי רָאָה

איבער זיא, דאז לאנגע זיא
 געפֿירכטעט; דען אומזאנסט
 ריעף איך, קיינער ווילל פֿער.
 נעהמען, איך רעדעטע אומ־
 זאנסט, ניעמאנד האַרנט אויף;
 אימער טהאַטען זיא, וואָס
 מיר מיספֿיעל, ערוועהלטען
 אימער דאָז, וואָס איך פֿער־
 וואַרף. (ה) הערט גאַטטעס
 אויסשפרוך, דיא איהר זיין
 וואַרט עהרפֿורכטס־אַלל
 פֿערעהרט! אייערע ברודער
 נענען זיך אייערע פֿינדע.
 פֿערשטאַסען איך אום מיינעם
 גאַמענס וויללען. אַבער פֿער־
 העררליכט ווירד דער עוויגע
 זיין! ווירד זיכט־אַר זיין צו איי־
 ערער פֿריידע, אונד זיא —
 טיעף בעשעמט! (ו) האַרף,
 וועלך געטיממעל פֿאַן דער

כאלה

שטאַרט? וואָס האַללט פֿאַם טעמפעל וויערער? יאָ! עס איזט דעם עוויגען שטֿימע,
 ער פֿערגילט זיינען פֿינדען! — (ז) זיא אַבער (ציון) קיים האַט זיא וועהען — אונד
 זיא געבעהרט; אָהנע געבורטסעמפֿינדונג — גענעזעט זיא טעננליכער קינדער.
 (ח) וועסען אָהר האַט עס פֿערנאַממען? וועסען אויגע האַט עס געזעהען?
 וואַר־

ר ש י

זהם יראים: יען קראתי. שמעו שמוע וזכרו אלי: ואין עונה. לאמר שמעתי: (ה) החרדים
 אל דברו. החרדים הממהרים במרדה להתקרב אל דבריו: אמרו אחיכם. פושעי ישראל
 הזוכרים למעלה: שונאים מנדיכם. האומרים קרב אליך אל תגש בי. ד"א אשרו אחיכם בני
 עשו מנדיכם אשר אמרו לכם סורו עמא: למען שמי יכבד ה'. בגדולתנו הק"נה מתכבד שלנו
 קרובים לו יותר מכם: ונראה בשמחתכם והם יבשו. הנהיף אומר אנל לא כן הוא כדבריהם
 כי בשמחתכם נרא' והם יבשו. למה: (ו) כי כל שאון שלהם בא לכני הקב"ה ממה שגשו בעירו וקול
 יולא מהיכלו ומקטרג על מחריביו וחרי בני קול ה' משלם גמול לאויביו: (ז) בטרם תחיל.
 ליון חיל היולדת ילדה את בניה כלומר יתקבצו בניה לתוכה אשר היתה שוממה מהם ושכולה
 והרי הוא כאילו ילדתן עבשיו בלא חבלי יולדה כי כל האומות יביאום לתוכה: והמליטה זכר.
 כל

ב א ו ר

והרעב, מלשון ויגר מואב: (ה) אמרו וגו', שיעור הכתוב לדעתי כך הוא, הנה אמרו אחיכם
 שהם שונאים ומרחיקים אחכם למען שמי, ע"ד הכתוב כי עליך הודגנו כל היום (תהלים מ"ד
 כ"ג), אמנם תנוח עת שיכבד ה' בגלוי ונראה לכל בשמחתכם והם יבשו אז: (ו) קול שאון, כאזני
 הנהיף כאלו כבר באה עת הישועה הזאת: (ז) בטרם תחיל, ליון חיל היולדת ילדה את בניה
 כלומר יתקבצו לתוכה אשר היתה שוממה מהם ושכולה, והרי הוא כאלו ילדתן עבשיו בלא חבלי
 יולדה, כי כל האומות יביאום לתוכה (דש"י): והמליטה, כל יביאת דבר בלוע קרוי המליטה
 (סנ"ל)

תרגום אשכנזי

הפטרת שבת וראש חדש

וואורדע איין לאַנד יע גע-
צייגט אין איינעם טאַגע? אױס
יע איין פֿאַלק מיט איינעם
מאַהלע ענטשטאַנדען? אַכער
ציון, אָהנע שמערצען כרינגט
קינדער זיא הערפֿאַר. (ט) וויא!
איך פֿיהרטע זיא צום ענטביני-
דונגסשטוהל, אונד זיא זאָלל-
טע ניכט געכעהרען? שפּריכט
דער עוויגע; איך בעשטימט-
טע זיא צום קינדערציוגען,
אונד העמטטע דיא געכורט?
שפּריכט דיין גאַטט. (י) פֿריי-
עט אייך איטצט מיט ירושלים,
פֿראַהלאַקט מיט איהר, דיא
איהר זיא ליעכט! נעהמט אַנ-
טהייל אַן איהרער וואַנגע,
דיא איהר זיא זאָנסט בעטרוי-
ערט! (יא) נעהערט אייך אין
גאַנצער פֿיללע פֿאַן דיעוער
טראַסטפֿאַללען כרוסט, גע-
ניעסט גאַנץ דער זעעליגקייט
דער וויערער גלענצענדען וויר-

כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד
אִם-יּוֹלֵד גּוֹי פֶּעַם אַחַת כִּי-חָלָה
גַּם-יּוֹלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ: (ט) הֲאֵנִי
אֲשִׁבִּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֵר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעֲצַרְתִּי אֶמֶר
אֱלֹהֶיךָ: (י) שְׂמַחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם
וְגִירוֹ בָּהּ כֹּל-אֲהַבֶּיהָ שִׁישׁוּ אֶתָּהּ
מִשׁוֹשׁ כֹּל-הַמְּתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ:
(יא) לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשׁוֹשׁ
תְּנַחֲמֶיהָ לְמַעַן תִּמְצִיּוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם
מִיּוֹז כְּבוֹדָהּ: (יב) כִּי-כֹה אָמַר יְהוָה
לְהַנְּנִי נוֹטָה-אֶרְצָהּ כְּנֹהַר שָׁלוֹם
וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקָתֶם
עַל-צַד הַנְּשֹׂאוֹ וְעַל-בְּרָכִים

חשעשעו

דע; (יב) דען זעהט! זאָ שפּריכט דער עוויגע: איך לייטע גליקעליגקייט וויא איינען באַך נאָך
דיעוער שטאַרט, וויא איבערשוועללענדען שטראָם, דער פֿעלקער רייכטהום הין, דאַס
אייער וויא דער גענום. אויף דען אַרמען זאָללט איהר דאַרט געטראַגען וועררען, זאַנפֿט גע-
געוויגט

ר ש י

כל יליאת דבר בלוע קרוי המלטה, והמליטה אישקומלוי"ר בלע"ז (מלה נוסחת עיין בהפטרת
מחר חדש פסוק י"ב). (ח) היוחל ארץ כיום אחד. היבא חיל ליוולד' לילד מלא ארץ בניס
ביום אחד: (ט) האני אשכיר ולא אויליד. האני אבית את אשה על המשבר ולא אפתח
רחמה להוביא עוברה כלומר שמה אחקיל בדבר ולא אוכל לגמור והלא אני המוליד את כל
היולדת ועכשיו שמה עלרתי נתמיה: (יא) משד. לשון שדים: תמוכו. שמוי"ר בלע"ז. (זוסע"י.
הויסוויגען, חייכוויגען): מזוז כבוד'. מכבוד גדול הוז וממשמש לבא לנו. זיו אישמובי"מנט
בלע"ז (עיין למטה בכאור): (יב) וכנחל שוטף. אני נוטה אליה כבוד גוים: על כל
על

ב א ו ר

(הנ"ל): (ח) היוחל ארץ, היבוא חיל ליוולדת לילד מלא ארץ בניס ביום אחד (הנ"ל): כי
חלה, כמעט שחלה גם ילדה: (ט) האני אשכיר ולא אויליד, כלומר שמה אחקיל בדבר ולא
אוכל לגמור (הנ"ל): (י) שמוחו אח ירושלים, עס ירושלים, ולולי כן הי' הפ"פ נקודה פת"ס, והעד
שיש אמה: (יא) משוד, כמו ושוד מלכים תינקי, והוא כמו שד נפת"ס, ועל ד"מ ר"ל תענוג
(רד"ק): המוצו, מפעלי הכפל, וטעם מליצה כפל ענין של תינקו במדרגה יתייה מעט: מויו
בבודה, מכבוד גדול הוז וממשמש לבוא לה. זין, אישמובימנט בלע"ז רש"י, כ"ג (עווספוטאנג)
ובל"א

הפטרת שבת וראש חדש

חרגום אשכנזי ז

וויענט וויא אויף מיטטערליי.
 כעם שאאסע . (ג) פֿירוואָהר !
 וויא איינע מיטטער איהרען
 זאָהן טרעסטעט , זאָ טרעסטע
 איך אייך . יא אין ירושלים
 זאָללט טראָסט איהר פֿינדען .
 (יד) איהר זאָללט עם איינע
 ווערדען , וויא פֿריידע אייער
 הערץ ערפֿיללט , וויא יעדע
 קראַט גלייך צארטעם גראַ.
 זע אויפֿס נייע בליהט . זאָ ווירד
 גאָטטעס מאַכט אָן זיינען
 קנעכטען , זיין גרים אָן זיינען
 פֿיינדען אַפֿענבאַר . (טו) זעהט ,
 וויא דער עוויגע אין פֿלאַממענע
 דעם פֿייער ערשיינט , זיין
 פֿאַכטוואַנען אין דיסטערן
 וועטטערוואַלקען , אַללעס
 הייכט דעם צאַרנעם גלוטה ,
 זיין שעלטען קינדען ליכטע
 פֿלאַממען אָן . (טז) יא דער עוויגע ריכטעט דורכֿס פֿייער , ריכטעט דורכֿס שווערדט אַללע
 וועזען — דער גאָטט געריכטעטען זינד פֿיעלע . (יז) יענע , דיא הייליגקייט ערהייכעלן , מיט
 פֿער =

תִּשְׁעֲשְׂעוּ : (ג) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַן
 תִּנְחַמְנוּ בֶן אֲנָכִי אֲנַחְמָכֶם
 וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמּוּ : (יד) וּרְאִיתֶם
 וְשֵׁשׁ קֶבֶכֶם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כַּדְּשָׁא
 תִּפְרַחְנָה וְנִודְעָה יַד־יְהוָה אֶת־
 עַבְדָּיו וְזַעֲם אֶת־אֵיבָיו : (טו) כִּי־
 הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה
 מִרְכַּבְתּוֹ לְהָשִׁיב בְּחֶמָה אֶפְסוֹ
 וְגַעַרְתּוּ בְּלִהְבֵי־אֵשׁ : (טז) כִּי בָאֵשׁ
 יְהוָה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ אֶת־כָּל־
 בָּשָׂר וְרַבּוֹ תִלְלִי יְהוָה :
 (יז) הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים

אל

ר ש י

על לדי אומנינס . על גיססין : תשעשעו . תהיו משועשעין כדרך שמשעשעין את התינוק אישכנזי .
 בלע"ו . (יזה פעל נוסף בל"ב עטבתחרי"ער , ערגעלען , בעזוסטיגען , קולדוויל וחכטן , ועיין בהמעמר לס'
 במדבר י"א ח' , ועיין בבאורי לספר ישעי') : (יד) ונודעה יד ה' . בעשותו נקמותיו ונוראותיו ידעו
 עבדיו את כחגבורת ידו : (טו) באש יבא . בחמת אש יבא על הרשעים : להשיב . לכרוי נחמ' את אבו :
 (טו) כי באש . של גהינס ה' נשפט עם לריו ולפי שהוא בעל דין ודיין נוסף בו לשון נשפט שאף הוא
 טוען טענותיו למלוא עונס ופסעם וכן נשפטתי אמו . הנני נשפט א חך לשון וויכות הוא דוכשני"ר
 בלע"ו (וזהו דיסער"נער אוכטערטיידען , בעטטיהוען , חורטהיינען , ועיין בהמעמר לספר שמות
 כ"ח ט"ו , ועיין ישעי' ט"ז ג') ופשוטו כי באש ה' ומרנו נשפט כל בשר וכן רנים מסורסים
 במקראות : (יז) המתקדשים . המזדמנים אני ואתה נלך ליום כלוני לעבוד עבודת אלילים
 כלוני

ב א ו ר

ונל"א בעוועגונג , ונענין הזה הוא מתורגם : (יב) חשעשעו , תהיו משועשעים כדרך שמשעשעין
 את התינוק , אישכנזי בלע"ו (רש"י) , ל"ל (עסנבאיער) ונל"א (זונטער וחכען) ומתורגם
 (זחכפט וויגען) כפי ענין השעשוע ההוא על הנרכים : (יד) ועצמתיכם כדשא חפרחנה , היפך
 ורוח נכאה תיבש גרס , כי כמו שהדאגה והיגון יבשו עצמותיכם בגלות , כן נשחשבו לירושלם
 השמחה והששון יפריחו עצמותיכם (רד"ק) : את עבדיו , עם עבדיו שמה' יד ה' עמהם לטובה
 ועם אויביו לרעה (הנ"ל) : (טו) להשיב , פי' הריק"ס להנעיר מן שביב אש , והוא על משקל
 להקל כל וכבדי ארץ , ואם זה בחירק וזה בניי אהד הוא כנודע למדקדקים : (טו) נשפט , נפעל
 עומד , כטעם ונשפטתי אמו בדבר ונדס דיחוקאל , וענינו שיכנס מו במשפט , וכן נלחום
 נלחמתי : (יז) המתקדשים , מראים עלמן נקדושים והם טמאים , כן הוא הענין נהתפעל , כמו
 והתנרך בלנבו , מתנבד ומקר למס (רד"ק) : והשחרים , דינו ממטהרים , כי הוא ג"כ מניין
 סתפעל

אֶל־הַגְּנוֹת אַחַר אַחַד בַּחֹךְ
אֶכְרִי בְּשַׂר הַחֲזִיר וְהִשְׁקִין
וְהֵעֵכְבֵר יַחְדוֹ יִסְפוּ נְאֻם־יְהוָה:
(יח) וְאַנְכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַהֲשִׁבְתֵּיהֶם
בְּאֵה לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם
וְהַלְשָׁנוֹת וּבָאוּ וּרְאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:
(יט) וְשָׁמְתִי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי
מֵהֶם סְפִלִּיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תְּרַשִׁישׁ
פּוֹל וְקוֹד מִשְׁכֵי קִשְׁת הוּבֵל וְיוֹן
הָאֲיִים הִרְחִקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי
וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בַּגּוֹיִם:
(כ) וְהִבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־
הַגּוֹיִם וּמִנְתָּהוּ לִיהוָה בְּפוֹסִים

פֶּרֶשְׁטַעֲלִיטֶער רִינְהֵיט אין
גערטען שלייכען, דאָרט אין
איהרער מיטטע (דעם אונג-
וועזען) צו פֿרֶאָהנען, יענע,
דיא אַם פֿלייש דער זייא, אַן
גרייעל, אַן סיווע איהרע לוי-
סטע ביסען, אַללע זאָללען זיא
פֿערֶגעהען, שפּרִיכֵט דער עוויג-
גע. (יח) אִיך, דער טהאַט אונד
געדאַנקע דורכ־שויעט, (פֿער-
קינדע) עס איזט צייט, פעלקער
אונד נאַציאָנען צו זאַסמעלן,
דאַס זיא קאַממען, אונד דיא
מאַיעסטעט ערקעננען; (יט) אִיך
מאַכע זיא דורך צייכען קעננט-
ליך — פֿאַן דען עררעטטעטען
אונטער איהנען זענדע אִיך
צודען פֿעלקערן נאָך תְּרַשִׁישׁ,
פול אונד לוד — דען באַנעג-
שיטצען, נאָך הובל אינד יון,
נאָך דען פֿערנסטען קיסטען,
דיא פֿאַן מיינעס רופֿע ניעגע-
האַרט, ניע דיא מאַיעסטעט
געשויעט, דאַס זיא מיינע

וברכב

אחת קרי

העררליכ־קייט יענען נאַציאָנען פֿערקינדען. (כ) אויס אַללען פֿעלקערשטעממען פֿיהרען זיא
דאָן אייערע כרידער הער — איינע אַפֿשערגאַכע דעם עוויגען! — אויף ראָם אונד וואַ-

גען

ר ש י

פלונית: אל הגנות. שזרעין שס ירק ושס היו מעמידין ע"א: אחר אחד. כמה שתירגס יונתן
סיעה בטר סיעה מתקדשים ומטהרים לעבוד סיעה אחר שגמרה חבירתה את עבודתה: בחוך.
באמלע הגינה כך היה דרכם להעמידה: (יח) ואנכי מעשיהם ומאשבותיהם באם וגומר. ואנכי
מפ לי לעשות מעשיהם ומאשבותיהם באה עלי והיא תזקיקני לקנץ את כל הגוים ולהודיע
שמעיהם הנל ומאשבותם שהם מושנין למען שמי יכבד ה' ינינו שהוא שקר והיכן הוא אותו
קיבון הוא החסיף שניבא זכריה ואספתי את כל הגוים אל ירושלים: וראו את כבודי. כהלממי
בהם במכת המק בשרו ועיניו ולשונו: (יט) ושמתי בהם אות וגו'. פליטים יוכלו מן השלחמה
ואני אשאירם כדי לילך לבשר לאיים הרחוקים את כבודי אשר ראו במלחמה ואף באותם פליטים אשר
אמת מן האומות שנידונו חבריהם בהם כדי להודיע לרחוקים במגפה זו נגפו הלוכאים על ירושלים:
(כ) ובכלנים

ב א ו ר

החפעל, מראים עלמם טהורים ואינם, שהם מטהרים גופותם ורומלים עלמם תמיד, והם
טעמים במעשיהם הרעים ומטונפים (הנ"ל): אחר אחד בחוך, אחר אמת האשרות בחוך
הגן (מהנ"ל): החזיר והשקץ והעכבר, אשר הוקרנו לאלילים: (יח) ואנכי וגו', סקרת
קכר

הפטרת שבת וראש חדש

חרגום אשכנזי ח

גען, אין וענפטען, אויף מויל-טהירען אונד דראממעדארען, היין צו מיינעם הייליגען בערגע, נאך ירושלים, שפריכט דער עוויגע. — זאָ בראַכטען דיא קינדער ישראל'ס פֿאַרמאָהלס אָפּפֿערגאַבען אין אונענטוויי העטען געפֿעסען דעם עוויגען דאַר. — (כא) אונד אויך פֿאַן דיעזען וועהלע איך אויס, זאָ פריעסטער אַלס לעוויטע, שפריכט דער עוויגע; (כג) דען וויא דער היממעל איממער נייא אונד דיא ערדע איממער נייא, נאַכדעם איך זיאַ ערשאַפֿע. פֿען, פֿאַר מיר דויערן, שפריכט דער עוויגע, זאָ דויערט אייער שטאַם אונד אייער נאַמע אימ־ מער פֿאַרט. (כג) מיט יעדעם זיך ערנייענדען מאַנדע, מיט יעדעם וויעדערקעהרענדען רהעטאַגע ערשיינען אַללע וועזען, מיך אַנצובעטען, שפריכט דער עוויגע. (כד) זיאַ געהן דאַן, אונד בעטראַכטען דיא לייב־

וּבְרַכְּבִים וּבְצִבִים וּבְפָרְדִים
וּבְכַרְכֹּת עַל הַר קְדֹשֵׁי יְרוּשָׁלַם
אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְתָּה בְּכָל־יְטָהוּר
בֵּית יְהוָה: (כא) וּגַם־מֵהֶם אָקַח
לְכַהֲנִים לְלוֹוִים אָמַר יְהוָה: (כג) כִּי
כֹּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הִחְדָּשִׁים וְהָאָרֶץ
הִחְדָּשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים
לִפְנֵי נְאֻם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זְרַעְכֶם
וּשְׂמֹכֶם: (כג) וְהָיָה מִדִּי־חֲדָשׁ
בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא
כָּל־בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר
יְהוָה: (כד) וַיִּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי

האנשים

נאמע

ר ש י

(ב) ובצבים, הם עגלות מטוקסות במחילות ואהל ודומה לו שש עגלות זב: ובכרכרות. גזיר משחקים ומכרכרים כמו ודוד מכרכר. טריפ"ר בלע"ז (בל"א טפרינגען ועיין מרפא לשון עירובין ג"א א' ד"ה מטפס). ומנחם פירשו לשון כבש כמו שלחו כר מושל ארץ: כאשר יביאו. מנחה בכלי טהור לרלון כן יביאו את אחיכם למנחת רלון: (כא) וגם מהם אלקה לכהנים ללוים. מן הגוים המביאים אותם ומן המובאים אלקה כהנים ולוים שמתומעים עמה בגוים מחמת אונסן ולפני גלוים הכהנים והלוים שבהם ואכזריות אותן מתוכן והיו שמשין לפני אמר ה' והיבן אמר הנסתרות לה' אלהינו כך מפורש באגדת תהלים:

(כד) חולעתם

ב א ו ר

קלר, ושעור הכתוב אנוכי אשר ידעתי כל מעשיהם ומחשבותיהם הנני אומר כי באה עת לקנן וגו', וכת"י וקדמי גלן עובדיהן ועשתוניהן עתידנא לכנשא וגו': (כ) ובצבים, מלשון שש עגלות זב, והם כלים מחוברים מעלים שנושאים בהם בני אדם ועושים אותם מנפנים בבגדים נאים (כד"ק): ובכרכרות, הם הגמלים או שאר בהמה שהם קלים בהליכתם עד שמרוב מרולתם ידמו שהם מוקדים, לפיכך נקראו בכרכרות, כמו ודוד מכרכר (הנ"ל): (כא) וגם מהם, מאומן הגוים המביאים שזנר יקח לכהנים וללוים, כי כלם יהיו קדושים לה', וזה שקראם לעיל כלי טהור, ודמה בני ישראל המובאים בידי אלו הגוים לה', כמנחה שהביאו בני ישראל לפני קראם חדשים כי הם עומדים בחדושם ולא ינלו כמו שהיו ציוס שנבראו כן הם היום (כד"ק): (כג) מדי חדש בחדשו, כמו מחדש למדע, ומלת די מורה על התמדת הדבר בלא הפסק (הנ"ל)

חרגום אשכנזי

נאמע יענער . אכטרינינגען
מענשען, דערען וואורם ניע
ערשטירכט, דערען פייער ניע
ערלישט, איין שיינאליעדעם
שטערכליכען!

הפטרת שבת וראש חרש

הַאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתֶּם
לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיוּ
דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר:

וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֵר יְהוָה:

הפטרת יום ראשון של שבועות

ביחזקאל סימן א'

(א) וַיְהִי ׀ בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַבִּיעִי
בְּחַמְשָׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּחֹךְ־
הַגּוֹלָה עַל־גֵּהַר כְּבָר נִפְתַּחוּ
הַשָּׁמַיִם וַאֲרָאָה מֵרְאֹת אֱלֹהִים:
(ב) בְּחַמְשָׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה

(א) עם געשאה אים דרייסיג
סטען יאהרעאם פינפֿ=
טען דעם פֿיערטען סאָנאָטס,
אלס איך מיטטען אונטער דען
פֿערטריעכענן וואָר אַם פֿלוֹס=
סע כּבֿר, עפֿענעטען זיך דיא
היממעל, אונד איך זאָה וואָונֿ=
דערבאַרע ערשיוונגען. (ב) אַם
פֿינפֿטען אין דעם געהמליכען
יאָהֿ

החמישית

ר ש י

(כד) חולעתם. רמה האוכלת את נשרם: ואשם. בגיהום: דראון. לשון בזיון ויונתן מייגס
כמין שמי חיבות דיראני' עד דיימרון עליהון כדיקיא מיסת חזינא:
(א) וַיִּרְדּוּ בַשְּׁלִשִׁים שָׁנָה. סתם הנביא דבריו ולא פירש שמו מי הוא ולא פירש למנין מה מנה לסיק
הפסיק' רוח הקדש את דבריו בשני מקראו' הסמוכין לזה ללמד מי הוא הנביא וללמד למנין מה מנה
שנאמר במשה למדש היא השנה החמישית וגומר אין אלה דברי הנביא שהרי כבר אמר שבחשש
למדש היה עומד. ועוד שמתחילה אמר נבואתו בלשון עזמו ואני בחוך הגולה ואראה מראות
אלהים וכן בסוף וארא והנה רוח סערה וגומר ואלו שני מקראות מפסיקין דבריו כאלו אמר
מדבר עליו היה דבר ה' אל יחזקאל ותהי עליו שם יד ה': ואני בחוך הגולה. כלומר
סוף לארץ ישראל: על נהר כנר. שם הנהר: מראות אלהים. על שם שלא היה רואה באספקלריא
מאירה קורא אותו מראות אלהים במין חלוס ולא ממש וכל הנביאים אף הם מתוך אספקלריא
שאינה מאירה ראו חן משה רבינו הוא שנאמר וביד הנביאים חלמה: (ב) היא השנה החמישית
לנלות המלך וויכין. נמצינו למדין שלשים שנה שמה לתחילת היוכל מנה שהיוכל האחרון התחיל
בחילת שמונה עשרה ליאשיהו היא השנה שמלא חלקיהו את הספר וכן שנינו בסדר עולם שהיא
היתה תחילת היוכל יאשיה מלך ל"א שנה לא מהן שבע עשרה שנה שעברו כבר נשתיירו ארבע
עשרה שנה יהויקים מלך אחד עשר שנה הרי חמשה ועשרים ויכניה בנו לא מלך אלא שלשה
חדשים

ב א ו ר

(הנ"ל): (כד) חולעתם, רמה האוכלת את נשרם (רש"י): דראון, ענין מאוס, וכן לנדאן
עולם (רד"ק): לכל בשר, אשר יבואו להשתחות לפני ה', כמו שזכר כפ' הקודם:
(א) וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים שָׁנָה, ליוכל, שהיוכל האחרון התחיל בחילת שמונה עשרה ל יאשיהו היא
השנה שמלא חלקיהו את הספר נבית ה': מראות אלהים, כ"ל מראות גדולות כי
דנך

הפטרת יום ראשון של שבועות

חרגום אשכנזי מ

הַחַמִּישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין :

(ג) הִיָּה הָיָה דְבַר-יְהוָה אֶל-

יְחֻזְקָאֵל בֶּן-בוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ

בְּשָׂדִים עַרְנְתָר כְּבָר וַהֲיִי עָלָיו

שֵׁם יְד־יְהוָה: (ד) וַאֲרָא וְהִנֵּה

רוּחַ סַעֲרָה בָּאָה מִן-הַצִּפּוֹן עִנּוּ

גְּדוֹר וְאִשׁ מִתְּלַקַּחַת וְנִגְיָה לְוֹ

סָבִיב וּמִתּוֹכָהּ כִּיעִין הַחֲשֵׁמֶל

יאהרש וועלכעס דאז פֿינפֿטע
וואָר נאָך דער געפֿאָנגענשאַפֿט
דעם קעניגס יויכין, (ג) דאָ וואָר
גאַטטעס וואָרט דעם יחזקאל
זאָהנעם בוזיעס פֿריעסטערס
אום לאַנדע כשדים אום פֿלוס-
סע כבֿר; דאָרט רוהעטע דעם
עוויגען האַנד (גאַטטליכע בע-
גייסטערונג) אויף איהם.
(ד) איך זאָה, אונד איין
שטורמוונד אום נאָרדן קאָמ-
מענד מיט גראָסעם געוועלקע
אונד פֿלאַממענדעם בליטצע,

דונד אומהער איינען ווייסען גלאַנץ, דא געשטאַלט איינעם חשמל'ס מיטטען אין דעם

פֿייער

ר ש י

חדשים וגלה ושנה שניבא יחזקאל היתה חמישית לגלותו הרי שנת שלשים ציובל וכן מלינו בסוף
נבואתו שנתן סימן למנין הויבל שנאמר ויהי בעשרים ותשע שנה לגלותינו בראש השנה בעשור
לחדש ואמרו רבותינו איוהי שנה שראש השנה שלה בעשור לחדש הוי אומר זו שנת הויבל:
(ג) הים היה דבר ה' אמרו רבותינו היה כבד לפי שאין השכינה שורה בחובה לארץ אלא על
ידי שרחה עליו תחילה בארץ ושנינו בברייתא דמכילתא בן אדם עמוד על רגליך הוא הים
תחלת הספר אלא שאין מוקדם ומאוחר ויש אומרים בן אדם מוד חידה הוא תחלת הספר
ואומר אני שאתה נבואה נאמרה לו קודם שגלו שהיא ראויה ליאמר לו בארץ שאין מפורש בה
גולה והיא נקראת תחלת שליחותו אליהם ויונתן אף הוא כך תרגם מהוה הוה פתגם נבואה מן קדם
ה' עם יחזקאל בר בוזי כהנא בארעא דישראל תוב תניינות דאתמלל עמי' צמדינת ארע בשדאי ויחזקאל
גלה עם החרש והמסגר שגלו עם יהויכין. כל לשון יד האמורה בספר זה וכל לשון נבואה אינו אלא
לשון אכפ שהנבואה תקפתו על כרחו כאדם משחגע דישט' ריכא בלע"ז (וזהו דעטרע"סע בעקזעוהוונג
בעקזעוהוונג): (ד) והנה רוח סערה באה מן הצפון. היא מרכבת כסא כבוד השכינה כמה שני' בענין
ולפי שנתה בחימה להשחית את ישראל לכך נדמית לרוח סערה וענין: באה מן הצפון. חוזרת היתה
מארץ כשדים שהוא בצפון שנאמר מצפון תפתח הרעה ולמה הלכה שם כדי לכנוש את כל העולם
תחת נבוכדנצר אלא יאמרו האומות ביד אומה שפלה מסר את בניו שכשדים אומה שפלה היא
שנאמר זה העם לא היה כך דרשו רבותינו במסכת חגיגה: ונוגה לו. לענין סביביו מנחון רמו
הוא שעתידין ישראל ליגאל משם: כעין החשמל. חשמל מלאך ששמו כך וכעין גווין שלו ראה
מתוך האש וכך אמרו רבותינו מעשה בתיווק שהיה דורש במעשה מרכבה והיה מבין בחשמל
וילאה אש מחשמל ואכלתו ועוד אמרו כי המלה מרכבת באמרם מאי חשמל אמר רב יהודה
חיות אש ממלכות במתניתא חלא עתים חשות ועתים ממלכות בשעה שהדבור יולא מפי הקב"ה
חשות בשעה שאין הדבור יולא מפי הקדוש ברוך הוא ממלכות כלומר משנחות ומהללות את
השם ויתכן שהיא חשמל שם העין שהוא קרוב לעין האש כי אמר חשמל מתוך האש ואמר כעין
חשמל כמראה אש בית לה סביב ממראה מתניו ולמעלה ואמר במראה השנית וממתניו ולמעלה
כמראה

ב א ו ר

דרך הכתוב בשלשה להגדיל הדבר סומך אותו לאל, כמו עיר גדולה לאלהים: (ג) יד ה',
כל נבואה שנתה בחזק ובכח נקראת בן: (ד) ונוגה, הוא זוכר לכן כמראה אור הלכנה, ועיין
מה שכתב על זה המלך ר' היצן וויזל במאסף תקמ"ו: החשמל, לא ידענו מה הוא,
ואסור

תרגום אישכנזי

פיער. (ה) אין דער מיטטע
דיאגעטמאלט פאן פיער חיות
דיא ווארען וויא פאלגענד גע-
בילרעט: זיא האטטען מענ-
שען = עהנליכקייט, (ו) יעדע
האטטע פיער אנגעוויכטער
אונד פיער פייטטיגע, (ז) איה-
רע פייסע אויפערעכט, דיא זא-
לע אבער וויא דיא קלויע איי-
נעס קעלבערעסעס, אונד
פונקעלנד וויא פאלירטעס
קופער. (ח) אונטער דען פייט-
טיגען האטטען זיא אויף אללען
פיער וייטען אנגעוויכטער אינד
פייטטיגע, (ט) איין פייטיג אים
אנדערן בעעסטיגט; אים גע-
הען דרעהעטען זיא זיך ניכט
אום, איין יעדער גינגער ארע
איים

הפטרת יום ראשון של שבועות

מתוך האש: (ה) ומתוך דמות
ארבע חיות וזה מראיהן דמות
אדם להנה: (ו) וארבעה פנים
לאחת וארבע נפשים לאחת
להם: (ז) ורגליהם רגל ישרה
וכף רגליהם ככף רגל עגל
ונצצעים כעין נחשת קקל: (ח) וידו
אדם מתחת פניהם על ארבעת
רביעיהם ופניהם וכנפיהם
לארבעתם: (ט) חברת אשה
אל אחותה כנפיהם לא יסבו
בלכתן איש אל עבר פניו ילכו:

ורמות ידיו קרי

ר ש י

במראה זוהר בעין החשמל (ח' ש"מ): (ה) ומתוכה. של אותה האש ראיתי בעין חשמל הנראה
מתוך האש ולא נודע מהו המדרש שדרשו בו רבותינו חיות אש ממלכות אינו מיושב לי על הענן:
דמות אדם להנה. יש לתמונה שהרי אף דמות שור ואריה ונשר להנה ונראה בעיני לפי שזה זכ
לכלם קילם הנוביא את המרכבה כי והוא דמות פרזופו של יעקב אבינו: (ו) וארבעה פנים
לאחת. לאחת זו לפרזוף האדם לכדה היו ארבע פנים וכן לאריה ולנשר ולעור הרי שש עשרה
למיה וכן לכל חיה וחיה וארבע נפשים לכל אחד מן הפנים הרי ששים וארבע נפשים למיה
והוא שמוגס יונתן מאתן וממשיך ושיתא גסין: (ז) רגל ישרה. רגלין כיוון מכוונן זה כנגד
זה. ד"א ישרה שאין להם קפלי ארכובות לכוף את שוקיהם לפי שאין להם ישיבה ולא שכיבה
ואין לריכין להיות להם קפלין בעין שיש לנהמה קסן עליון וקסן תחתון שניהם היא כוספת שוקיה
לשכב: רגל עגל. רגל עגול וכן חידגס יונתן רגלין סגלגלין: ונוכס. מתוך זה הורריתם דומה
כאילו יולאות מהם נלכות בדאמרינן במסכת יומא אף היא עשתה נברשת של זה וכו' בשעה
שחמה זרחת נלכות יולאין הימנה וכו': ונוכס. (אישטו"נללינט בלע"ז והוא עטיג"ס עלאנט. בל"א
פונקענר, גלענלענד, חיינען ליטטערנדטן גלחכין פאן זיך ווערענער): בעין. כמו במראה: נחשת קלל
מוקק ומאיר ומנחם חבדו עם קלוי נחש: (ח) וידו אדם מתחת כנפיהם. כתרוממו
למחת בהון גומדין דאישא וגומר וכן אנו מולאים בספר זה וישלח הכרוב את ידו אל האש
אשר בינות לכרובים וישא ויתן אל חסני לבוש הנדים וכן אחריו ויראו לכרובים תבנית יד
אדם וגו' ידי אדם חותות את האש ונותנות לכרוב והכרוב לשליח כדי שיטננו הנחלים מיד
אל יד להקל הפורענות מעל ישראל: על ארבעת רביעיהם. לארבעה רוחות העולם שהרי יש
להם פנים וכנפים לכל רוח: ופניהם וכנפיהם לארבעתם. כתרוממו שזה לארבעתהון:
(ט) חוברת אשה אל אחותה כנפיהם. נכפה של זו פרושה ללד נכפה של זו לכאן וכן לכאן
עד שחברות ומגיעות זו לזו וכך הם מכוסות פניהם שהנפשים פרושות למעלה מן הפנים: לא
יסבו בלבתם. אס רולות ללכת לחיזה רוח שירבו אין לריבות להסב פניהם שהרי יש להם פנים
לכלל ללד לפיכך איש אל עבר פניו ילכו ללד פניו של אותה הרוח שהם רוכים ללכת ילכו:
ופניהם

הפטרת יום ראשון של שבועות

(י) וּדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי
אֲרִיָּה אֶרְהִימִין לְאֲרֵבֶּתֶם
וּפְנֵי־שׁוֹר מִהֶשְׁמָאוֹל לְאֲרֵבֶּתֶן
וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאֲרֵבֶּתֶן: (יא) וּפְנֵיהֶם
וּכְנִפֵיהֶם פְּרֻדוֹת מִמַּעַל לְאִישׁ
שְׁתֵּימִם הוֹבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתֵּימִם
מְכֻסוֹת אֵת גְּוִיתֵיהֶנָּה: (יב) וְאִישׁ
אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יִרְכּוּ אֶל אֲשֶׁר
יְהִי־שָׁמָּה הַרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ
לֹא יִסְבוּ בְּלֶכְתָּן: (יג) וּדְמוֹת
הַחַיּוֹת מֵרְאִיָּהֶם כְּגַת־לֵי־אֵשׁ
בְּעֵרוֹת כְּמֵרְאֵה הַלְּפִידִים הִיא
מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנִגְהָ לְאֵשׁ
וּמִן־הָאֵשׁ יוֹצֵא בְּרֶקַע: (יד) וְהַחַיּוֹת
רְצוּא וְשׁוֹב כְּמֵרְאֵה הַבְּזוֹק:

וארא

תרגום אשכנזי י

אויים. (י) דיא פֿאַרם איה:
רעם אינשוויכטעם וואר: מעג-
שענגעוויכט אינד לאזענגעוויכט
צור רעכטען דעם געפיערטען,
פֿאַררענגעוויכט אונד אדלער-
געוויכט צור לינקען דעם גע-
פיערטען. (יא) וואַ וואַר איהר
אַנגעוויכט. איהרע פֿיטטיגע
ווארען נאך אַכען געטרענגט;
צווייא פֿאַן איהנען ווארען מיט
צווייא פֿאַן דען אַנדערן פֿער-
כונדען, אונד מיט צוועען בע-
דעקטען ויא איהרע קערפער;
(יב) יעדער גינג געראַדע פֿאַר-
ווערטס הין, וואַהין דער ווינד
בליען, דאַהין גינגען זיא,
אונד דרעהעטען זיך אין איה-
רעם געהען ניכט אום. (יג) דער
אַנבליק דער חיות וואַר ויא
דער אַנבליק גליהענדער קאַה-
לען. צווישען דען חיות זאַה
מאַן פֿלאַמען שטאַמען;
אום דיעזעס פֿיער וואַר וויי-
סער גלאַנץ; אונד פֿאַן דיע-
זעם פֿיער גינגען בליטצע אוים.

(יד) דיא חיות בעוועגטען זיך שנעלל הין אונד ווערער, אין דער געשטאַלט אינעם בל ט-
צעם

ר ש י

(יא) ופניהם ונפיהם פרודות מלמעלה. אילגאל שראיתי טעם זקף גדול נקוד על ופניהם
לא הייתי יודע לפרשי אבל הניקוד למדני להגדילם זמזו ולהעמיד תיבת ופניהם נפוי עלמה
וכן פירושו ופניהם להם ונפיהם היו פרודות למעלה מפניהם ומכסות איתם כיכל לאיש שמים
חונרות איש לכל פנים ופנים שמים כנפיהם חונרות לכל א' כוף חיה זו פרושה לכל כוף חיה
זו ואל זו לכל זו והפנים שנתים מנוסים בהם ודוגמת ל' מקרא זה יש עוד בפרשה זו ונפיהם
וגובה להם ויראה להם תיבת ונפיהם עומדת בעלמה: ושתי נפיים הוותרות
מכסות את גוויתיהנה: (יב) אל אשר יהיה שמה הרוח. הרלון ללכת: (יג) היא מתהלכת בין
החיות. המראה הוא מתהלכת בכל החיות: ונוגה לאש. יומר מאש שלנו: ברק. פלנדור"ש בלע"ז.
(עיון במרפא לשון ברבות כ"ט א' ד"ה ברקא): (יד) רליא וזוב כמראה הבזק. פירשו רבותינו רלות
ושוב בשלכת הבנשן שזולאת תמיד מפי הבנשן וממהרת לחזור וליכנס כך כשמוציאות ראשן מתחת
הרקיע הנטוי למעלה מהן כמו שמפורש בענין נרמעות מפני השכינה שלמעלה מן הרקיע
וממהרות להשיב את ראשן: כמראה הבזק. אטו"כילא בלע"ז (עטינ"סעלע בל"א פונקען)
וגוין

ב א ו ר

ואסור לדרוש בדברים גבוהים ונשיגים באלה: (יד) כמדאז הבזק, כמו ברק, יבזק מלשין נפילה:

הרגום אשכנזי

צעם. (טו) איך בעטראַטמעטע
דיעזע חיות, אונד זיעהע דא!
עס וואַר איין אופן אויף ערדען
בייאדען חיות אויף דעז פֿיער
פֿאַרדערזייטן. (טז) דער אַנ-
בליק דער אופנים אונד איהרע
ווירקונג וואַר וויא דער אַנבליק
דעם תרשיש, אַללע פֿיערע
האַטטען גליכע געשטאַלט,
איהר אַנבליק אונד איהרע
ווירקונג וואַר זאָ וויא דער אַנ-
בליק איינעם אופן אין דעם אַנ-
דערען. (יז) נאָך איהרען פֿיער
זייטען הין וואַנדעלטען זיא
ווען זיא גינגען, דרעהעטען זיך
אים געהען ניכט אום. (יח) איהר
רעריקזייטען האַטטען איינע
פֿורכטבאַרע העהע, דיא ריקי-
קען פֿאַללער אויגען רונדאומ-
הער אַן אַללען פֿיערען. (יט) ווען
דיא חיות גינגען זאָ גינגען אויך
דיא אופנים געבען איהנען,
אונד ווען דיא חיות זיך פֿאַן
דער ערדע ערהאַבען, זאָ ער-
האַבען זיך אויך דיא אופנים. (כ) וואַהין דער ווינד בלעזט, דאַהין געהען זיא אויך, ווייל דער

הפטרת יום ראשון של שבועות

(טו) וַאֲרָא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אֹפֶן אֶחָד
בְּאָרֶץ אֶצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת
פָּנָיו: (טז) מֵרָאָה הָאֹפְנִים
וּמַעֲשֵׂיהֶם כִּעֵין תְּרִשִׁישׁ וּדְמוֹת
אֶחָד לְאַרְבַּעָתָן וּמֵרָאִיהֶם
וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּאִשֶּׁר יִהְיֶה הָאֹפֶן
בְּחוּץ הָאֹפֶן: (יז) עַד-אַרְבַּעַת
רַבְעֵיהֶן בְּלַכְתָּם יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ
בְּלַכְתָּן: (יח) וְגַבֵּיהֶן וְגִבֵּה לָהֶם
וַיִּרְאָה לָהֶם וְגַבְתָּם מִלְּאֵת עֵינָיו
סָבִיב לְאַרְבַּעָתָן: (יט) וּבְרַכַּת
הַחַיּוֹת יֵרְכוּ הָאֹפְנִים אֶצְלָם
וּבְהַנְשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ
יִנְשְׂאוּ הָאֹפְנִים: (כ) עַל אֲשֶׁר
יִהְיֶה-שָׁם הָרוּחַ לְלַכַּת יִלְכוּ

שמה
ווייל דער

ווינד

ר ש י

וגוון אש שלהם כגוון אש היולא מנין החרסין שמזקקין זהו כבוד צחוקן והאש שיולאה משם
לכובעה כגוונים. תו'. וי"מ הבזק לשון פיזור כמו שפירשנו רבותינו במראה הבזק ר' יהודה
אומר בשם ר' סימון בשם ר' לוי בן פרטא כזה שנוק גפת בכירה כלומר שמפור גפת שהוא
פסולת הזמים בכירה שהוא מתלהט במהרה ומעלה להט והלהט עולה ויורד וזה פירוש רש"י
ושם ועוד יש בדברים בזק לשון פיזור כזהו עפרא והווי חרבי כלומר פור וכן במשנה בזקין
מלח על גבי הכנף בשניל שלא יחליק ויש משמע בזק כמו ברוך והוא לשון חפוש ע"כ תו':
(טו) אופן אחד בארץ. ברפפת הרקיע: לארבעת פניו. של כל חיה או האופן יש לו ארבעה
פנים רבותינו אמרו זה סודלפון העומד בארץ וראשו מניע לבין החיות אבל לפי הענין אנו
למדים שהאופנים ארבעה הם: (טז) כעין תרשיש. כגוון אבן טובה שמה תרשיש קריס"טאל
בלע"ז: כאשר יהיה. אופן קבוע בתוך האופן שמי וערב לפי שהן הולכות לכל עבר פניהם
לארבע רוחות לריך שיהא האופן מגלגל לארבעת רוחותיו: (יז) על ארבעת רבעיהן וגימר.
בשניל מעשה האופנים הולךך לשנותן לומר שאין האופנים מעבנין עליהם שאף הם עשוין
לכך: (יח) וגביהן. וגב יש להם: וגובה להם ויראה להם. מאויימים הם לרואה אותם. ויש
פותרין יראה להם במורא עומדים: וגנותם. אילו"ר שירטו"ל"ש בלע"ז (ז"ל לער סורסיל"עס
בל"א חונד חיהרע אזיגעכרוינען): מלאות עינים סביב. לראות לכל רוח שהרי לא יסבו בלכתם:
(יט) מעל הארץ, מעל רפפת הרקיע וכן תירגם יונתן מלרע לרום שמיא כלומר בהנשאם מלמטה
למעלה: (כ) הרום. סוכון של הקדוש ברוך הוא: שמה הרום ללכת. אין כריך לומר להם

הפטרת יום ראשון של שבועות
 שְׁמָה הַרוּחַ לְלֶכֶת וְהָאֹפָנִים
 יִנְשְׂאוּ לְעַמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה
 בְּאֹפָנִים: (כא) בְּלֶכְתָּם יִלְכוּ
 וּבְעַמָּדָם יַעֲמִדוּ וּבְהַנְשֵׂאִם מֵעַל
 הָאָרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאֹפָנִים לְעַמָּתָם
 כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאֹפָנִים: (כב) וְדַמּוּת
 עַל־רֵאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כַּעֲיֵן
 הַקָּרָח הַנּוֹרָאֲנִי עַל־רֵאשֵׁיהֶם
 מִלְמַעְלָה: (כג) וְתַחַת הַרְקִיעַ
 כַּנְּפִיהֶם יִשְׂרוּת אִשָּׁה אֶרֶץ
 אַחֻזְתָּהּ לְאִישׁ שְׁתֵּים מִכֶּסֶת
 לְהִנָּהוּ וְלְאִישׁ שְׁתֵּים מִכֶּסֶת לְהִנָּה
 אֶת־גּוֹיֵתֵיהֶם: (כד) וְאִשְׁמַעֲתֶם קוֹל
 כַּנְּפִיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל־
 שְׂדֵי בְּלֶכְתָּם קוֹל הַמֶּלֶךְ כְּקוֹל
 מַדְּנָה בְּעַמָּדָם תִּרְפִּינָה כַּנְּפִיהֶן:
 (כה) וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לַרְקִיעַ אֲשֶׁר

תרגום אשכנזי יא

ווינד זיא דאָרט הינלייטעט.
 דיא אופנים ווערדען מיט איה-
 נען אין גלייכער ריכטונג ער-
 האָבען, דען דער ווינד פֿיר דיא
 חיה רעגירט אויך דיא אופנים.
 (כא) ווען יענע געהען, וואָ געהען
 דיעזע מיט; אונד ווען יענע
 שטילל שטעהען, וואָ שטע-
 הען דיעזע אויך; ווען יענע זיך
 פֿאַן דער ערדע ערהעבען, וואָ
 ערהעבען זיך דיא אופנים אין
 גלייכער ריכטונג, דען דער ווינד
 פֿיר דיא חיה רעגירט אויך
 דיא אופנים. (כב) אָבען איבער
 דיא קעפֿע דער חיה וואָר עס
 אין געשטאַלט איינעס באַלדאָ-
 כֵּינס, דער וויא איינע אייזשאַל.
 לע אויסזאָה, איבער דיא קעפֿ-
 פֿע אויסגעדעהנט. (כג) אונטער
 דיעזעס באַלדאָכֵין וואָרען איה-
 רע געראַדע אויפֿגעריכטעטען
 פֿיטטיגע איינער נעבען דעם
 אנדערן, דען יעדער האַטטע
 צווייא דיא איהן וואָ דעקטען,
 אונד צווייא מיט דענען זיא דען
 קאַרפֿער דעקטען. (כד) ווען
 איך דאַן גערייש איהרער פֿיט-
 טיגע הערטע, וואָ וואָרס וויא-
 דאַן ברויזען מעכטיגער וואָס-

סער, שטיממע דעם אַללמעכטיגען! ווען זיא גינגען, וואָרס דיא שטיממע איינעס טומולטס
 וויא שטיממע איינעס קריענסטרופֿפס, אונד ווען זיא שטיללע שטונדען ליעסען זיא דיא פֿיט-
 טיגע זינגען. (כה) איינע וואָלכע שטיממע וואָר איבער דעם באַלדאָכֵין דער איבער איה-

רעם

ר ש י

ללד זה לכו שרומו של הקדוש ברוך הוא נחיות ורוח המיה נאופנים: (כא) בלכתם. החיות:
 ילכו. האופנים: (כב) הקרח הנורא. תרגום יונתן גליד חסין גלי"א פור"ט בלע"ז (כמו גע"לל-
 פאר"ט בל"א שטרענגער פֿרוקסט): (כג) ישרות. מכוונות: (כד) כקול מים רבים. יכול קול
 גמוך חלמוד לומר כקול שדי כקול המפורש בכתובים קול ה' נכח קול ה' שובר ארזים: קול
 המולה כקול מחנה. קל מליליהון דמודן ומנרבן קדם רבניהון כקל משריית מלאני מרומא:
 בעמדם תרפינה כנפיהם. מלהשמיע קול ויונגן תרגם במקומהון משתקן גפיהון מן קדם דבורא
 דבורו של מקום היולא ממעל לראשן להשמיע לנביאים שליחותו כמו שמסיים והולך ויהי קול וגו'.
 ומ"א בעמדם מלקלם בשביל ישראל שיקלסו מחילה: (כה) ויהי קול מעל לרקיע. תרגם יונתן
 ובזמן דהוה רעוש קדמוהי לאשמעא די דבורא לעבדוהי נביי ישראל הוי קלא משתמע מעילוי רקיעא
 דעל רישיהון: תרפינה כנפיהן. מאימת הדבור;

הפטרת יום ראשון של שבועות

על-ראשם בעמדם תרפינה
כנפיהן: (כו) וממעל לרקיע אשר
על-ראשם כמראה אבן-ספיר
דמות כסא ועל דמות הכסא
דמות כמראה אדם עליו
מלמעלה: (כז) ואראובעין השמל
כמראה-אש בירת-לה סביב
ממראה מהניו ולמעלה
וממראה מתניו ולמטה ראיתי
כמראה-אש ונגה לו סביב:
(כח) כמראה הקשת אשר יהיה
בענן ביום הגשם כן מראה הנגה
סביב הוא מראה דמות כבוד-
יהוה ואראה ואפל על-פני
ואשמע קול מדבר: (כט) ותשאני
רוח ואשמע אחרי קול רעש
גדול ברוד כבוד יהוה ממקומו:

הרגום אשכנזי
רעם קאפפע. וואר, צווען זיא
איבער שטיללע שטונדען, ליע.
סען זיא דיא פליגעל זינקען.
(כז) אבען איבער דעם באלדא-
בין דער איבערם קאפפע
וואר, זאה מאן דיא געשטאלט
איינעם טהראנעס פאן סאפיר-
שטיין, איבער דיעועם טהראן
דיא געשטאלט איינעס מענ-
שען אבען. (כז) נון זאה איך דיא
געשטאלט איינעם חשמל'ס
דער איין פייערפארבען בע-
דעלטנים פאן דען לענדען נאך
זיבען אים זיך האטטע, אינד
פאן דען לענדען נאך אונטען
זאה איך איינע פייערפארבע
מיט איינעם ווייסען גלאנץ רונד
איכהער. (כח) זא וויא דער
רענענכאגען אים וואלקען אן
איינעם רעגניכטען טאגע, זא
וואר דער אנבליק דעם וויי-
סען גלאנצעס רינד אומהער,
איינע געשטאלט צור פאר-
שטעלונג דער מאיעסטעם
גאטטעס. איך זאה עס, פיעל
אויף מיין אנגעזיכט, אונד הער-
טע איינע רעדענדע שטיממע.

(כט) איין ווינד טרוג מיך פארט, אונד איך הערטע אין איינער געריישפאללען שטיממע
הינטער מיר: געבענדייעט וויא דיא העררליכקייט גאטטעס דורך איהרע אללגעגענווארט!

הפטרת יום שני של שבועות

בתי עשר בחקוק סימן ג'
ויהוה בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ:

(א) תפלה לחבקוק הנביא על
שגינות
(ב) איין געבעטה דעם פרא-
פעטען חקיק אויף
שגינות

ר ש י

(כו) וראו בעין משמל. לא נתן כשות להחבונן במקרא זה: בית לה. מלפניו לה כמראה אש:
(כז) ואפל על פניו. ואישטעטות: ואשמע קול מדבר. ומה דבר ויאמר אלי בן אדם וגו':
(כט) ותשאני רוח. לאמר שגמר דבריו ליה אל הכוס לשאתי אל המקום אשר בני בגולה אס:
על

הפטרות יום שני של שבועות

חרגום אשכנזי יב

שְׁגִינֹתַי: (ג) יְהוָה שְׁמַעְתִּי
 שְׁמַעְתָּ יְיָ אֱתִי יְהוָה פָּעַלְתָּ בְּקֶרֶב
 שָׁנִים חִיִּהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תוֹדִיעַ
 בְּרָגְזוּ רַתְּם תִּזְכּוּר: (ג) אֲלֹהֵי
 מִתִּימָן יָבֹוא וְקָדוֹשׁ מִהַר־פָּאָרָן
 סָלַח כְּסֶה שָׁמַיִם הוֹדוּ וּרְתַהֲלֵתוּ
 מִלְּאֵה הָאָרֶץ: (ד) וְנִגְהַ כְּאוֹר
 תִּהְיֶה קֶרְנִים מִיָּדוֹ לְוַשְׁם חֲבִיּוֹן
 עֹזָה: (ה) לְפָנָיו יִכְרַךְ דְּבַר וַיִּצְאֵר שֶׁשֶׁף
 לְרַגְלָיו: (ו) עָמַד וַיִּמְדַּד אֶרֶץ

שגיונות צו שפיעלען. (ג) עויי-
 גער! פֿורכטפֿאלל האַרטע איד
 יענע נאכריכט פֿאָן דיר — אַ
 ערהאַלטע דיין ווערק, ווען דיא
 צייטען זיך געהערן, מאַכע
 קונד, עוויגער! אין יענען יאָה-
 רען, דאַס אויך אים צאָרן דוא
 אַן באַרמהערציגקייט רענקסט.
 (ג) אַלס גאַטט פֿאָן חִימָן אַיינ-
 הערצאָג, דער אַללערהייליג-
 סטע פֿאָם בערגע פֿארן: דאַ
 בערעקטע דען היסמעל זיינע
 מאַיעסטעט; זיינע העררליכ-
 קייט ערפֿילטע דיא ערדע:
 (ד) אַייִן זאָננענגלאַנץ, שטראַה-
 לען ווערפֿענד אום זיך הער,
 וואַר דיא היילע ווינער אַלל-
 מאַכט. (ה) טאַדטענדע זיינע

ראה

עווי קרי

צאָג פֿאַראַן, פֿערצעהרענדער בליטץ פֿאַלגטע נאָך. (ו) ער שטאַנד, אונד דיא ערדע וואַנק-
 טע

ר ש י

(א) על שגיונות. יש לפותרו כתרגומו ולפי משמעו בקס רחמים על עלמו שהטיח דברים כמו
 (חנוקה א') על כן תפוג תורה ותעשה אדם כדגי הים קנתר אחר מדת הדין: (ב) שמעתי
 שמעך. אשר מעולם שופרעת חמיד ממכעיסוך ואת הרשע הזה אתה סובל: יראתי. אמרתי אִיך
 משתנית מדת הדין בעון ישראל: פעלך בקרב שנים חייבו. פעלך הראשון שהיית נפרע לנו
 מאויבינו בקרב שני הלה שאנו שרויים בה חייבו כלומר עוררהו והשיבהו ובקרב שנים הללו תודיעסו.
 ברוגז שתקוף על הרשעים רחם תזכור רחם כמו לרחם: אלוה מתימן יבא. עכשיו הוא מזכיר לפניו
 פעלו הראשון שהוא מנקש לפניו לעוררהו ופעל סיבתן של ישראל ופורענות דורות הראשונים כשנאת
 ליתן את התורה ולא קבלוהו: (ג) תימן. עשו: פארן. ישמעאל כדנתיב (בראשית כ"א) וישב
 במדבר פארן: כסה שמים הודו. כסיני לישראל: (ד) ונוגה. אותו היום: כאור תהיה. כאור
 המיוחד של שבעת ימי בראשית היה וכן ת"י: קרנים. לשון מאור כשהוא נוקב חורח דרך הנקב נראה
 כמין קרנים בולטין וכן (שמות ל"ד) כי קרן עור פניו: מידו. מידו של הקדוש ברוך הוא נא להם: ושם
 חניון עזו. כתרגומו שם נגלה עזו שהיה חבוי למפרע בסתר עליין: (ה) לפניו ילך דבר. מלאתי
 במדרש אגדה בשעה שנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל טורדו למלאך המות להפליגו לדברים
 אמרים שלא יעמוד לקנתר ולומר אומה שעתידה לכפור בך לסוף ארבעים יום ואתה נותן להם את
 התורה: וילא רשף לרגליו. מלאכי רשף באו עמו לסיני: (ו) עמד וימדד ארץ. המתין לדקדק בדין
 דיר

ב א ו ר

(א) שגיונות, שם כלי לזמר בו: (ב) שמעתי שמעך, כמו כשמוע לכן את שמע יעקב
 ושעורו שמעתי שמועה ממך, והיא הנביאה הנאמרה למעלה שיבואו עם בשדים
 בארץ, ועל הנביאה הזאת סובב השיר, כי הנביא מתפלל אל ה', בעת הלה הזאת ירחם ה'
 את עמו ויחייבו בתוך שנים האלה. ובעבור זאת מזכיר בפסוקים הבאים חסדי ה' אשר גמל
 עם ישראל בימים שעברו ובפרטות מזכיר יום קריעת ים סוף ויום מתן תורתנו. וכאשר
 בלה לספר כל זאת חוזר לדבריו הראשונים: (ו) וימדד ארץ, כתרגומו ואזיעת ארעא:

תרגום אשכנזי

טע; ער בליקטע הין, אונד
נאציאנען שוואַנדען, עס צער-
שפליטטערן דיא אוראלטען
בערגע, דיא עוויגען היגעל
שטירצען. ניעדער ביא זיינעם
פראַטצוגע אין דער אונטער-
וועלט. (ז) כוש'ס היטטען זאָה
איך אין רענער אַנגסט, צעל-
טע מדין'ס אין העפטיגער בע-
וועגונג. (ח) צירנט דער עוויגע
איבער דיא פֿלוטהען? טריפֿט
דיין ענטבראַנטער גרים דיא
שטראַמע? דיין אונוויללע דאָז
טעער? דאָ איינהער דיא
פֿעהרסט מיט דייןען ראַססען
אויף זיעגרייכען קריענסוואַגן;
(ט) שלידערסט אויס דעם
ענטבלעסטען באַגען דיא אויף
דיינען אויסשפרוך בעשוואַרע-
נען פֿעילע, אונד שפּאַלטעסט
געוועסער גלייך פֿעסטעם
באָדען. (י) ריך זעהען דיא בער.

הפטרת יום שני של שבועות

רָאָה וַיִּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפַּצְצוּ הַרְרֵי-
עַד שָׁחוּ גְבָעוֹת עוֹלָם הַלִּיכוֹת
עוֹלָם לֹא: (ז) תַּחַת אֲוֹן רֵאִיתִי
אֱהֲלֵי כוֹשׁן יִרְגְּזוּן יִרְיעוֹת אֶרֶץ
מִדִּין: (ח) הַבְּנֵה־רִים חָרָה יְהוָה
אֶם-בְּנֵה־רִים אֶפֶס אֶם-בָּיִם
עֲבָרְתָּ כִּי תִרְכַּב עַל-סוּסֶיךָ
מִרְכַּבְּתֶיךָ יִשׁוּעָה: (ט) עֲרִיהַ תַּעֲזוֹר
קִשְׁתְּךָ שְׁבָעוֹת מִטּוֹת אָמַר סָלָה
נִהְרֹת תִּבְקַע-אֶרֶץ: (י) רֵאוּךָ
יִחִילוּ הָרִים זֶרֶם מִיָּם עָבַר נָתַן
תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יִדְרִהוּ נְשֵׂא:
(יא) שָׁמַשׁ יָרַח עֶמֶד זָבָלָה לְאֹר

חצ"ק

גע, אונד בעבען; דאָז וואַססער בריווט אין שיימענדען פֿלוטהען; דער אַבנרונד טאַבט, וועלצט
דיא וואַגען היטמעלאַן. (יא) זאָנע אונד טאַנד שטאַררעטען אין איהרער באַהן, פֿאַר'ם לִיב־

טע

ר ש י

דור המבול למדוד להם מדה כנגד מדה ומדד עומד כדכתיב נבב'ה' ועומד לדין עמים (ישעי' ג')
ממחין ומדקדק בדינם: וימודד ארץ. ברוחמין קלקלו וברוחמין נדונו. ראה בדור הפלגה שעל ידי
שהיו שפה אחת נחו כולם בענה כדכתיב ויהי כל הארץ שפה אחת (בראשית י"א): ויתר גוים. הפילס
לשנעים אומות לשון קפילה בדאמר ויתר ממקומו (איוב ל"ו) לנתר בהם (ויקרא י"א): הררי עד.
שרי האומת מכוכבים ומזלות: הליכות עולם לו. הראה להם שכל מהלכו של עולם שלו הוא:
(ז) תחת און. שנמלא בישראל: ראיתי אהלי כושן. שעומדים בגלוי ומחבלים את ישראל ובהתכנס
לפניך ירגזון יריעות וגומר הכל כתרגומו: (ח) הבנהרים. יש תמיהות שהן קיימות. הראינו שכל
אלה עשה ופירוש המקרא כתרגומו: מרכבותך. לנו ישועה: (ט) עריה תעזר קשך. נגלה נגלית
גבורתך: שבועות מטות. שבועות שנשבעת לשנטיים: אומר סלה. מאמר המקויים לעולם. אומר
נקוד פתח וטעמו למעלה שהוא שם דבר: נהרות תבקע ארץ. כתרגומו: (י) ראוך יחילו הרים. הרי
נחלי ארנון שנדבקו זה עם זה: זרם מים עבר. בעברם בירדן תמו נכרתו המים ועבר קילוח
שטף המים לשפולו של נהר והבאים מלמעלה קמו עמדו: נחן תהום קולו. שנחיהו יושבי ארץ: רוט
ידיהו נשא. לבא השמים הודו לו: (יא) עמד זבולה. במדוריהו כל תיבה שלכיבה למ"ד במחילתה
הטיל

ב א ו ר

ויתר, כמו לנתר בהן, שהוא לשון ללוג והקפלה: (ט) שבועות מטוח, מטות הם החלים
וכל

הפטרת יום שני של שבועות

חֲצִיָּה יִהְיֶה לָנֶגְהָ בְּרֶק חֲנִיחָה:
(יב) בּוֹעֵם הַצֶּדֶד-אֶרֶץ בְּאֶף תְּדוּשׁ
גוֹיִם: (יג) יִצְאֶת לִישַׁע עִמָּה לִישַׁע
אֶת-מְשִׁיחָה מִחֲצֵת רֹאשׁ מִבֵּית
רְשַׁע עֲרוֹת יִסוּד עַד-צוּאֵר סִלְהָ:
(יד) נִקְבְּתָה בְּמִטְוֵי רֹאשׁ פְּרוּזוֹ יִסְעֶרוּ
לְהַפִּיצֵנִי עַל-יְצִתָם כְּמוֹ-לֶאֱכֹל
עֲנִי בַמִּסְתָּר: (טו) דְרַכְתָּ בַיָּם
סוּסִיָּה חָמַר מִיָּם רִבִּים:
(טז) שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בְּטָנִי לְקוֹל
צִלְלוֹ שִׁפְתֵי יָבוֹא רִקְבִי בְּעֵצְמִי
וַתַּחֲתֵי אֶרְגְּזוֹ אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם

בְּרָזוֹ קִי

צַרְחָה

חרגום אשכנזי יג

טע דיינער פליגענדען פשיי-
לע, פאר דעם גלאנצע דיינער
בליצענדען שפעהרע. (יב) זא
שריטטעסט דוא אים צארנע
אויף דער ערדע איינהער, צער-
טראטסט פֿעלקער אונטער
דיר מיט גרים. (יג) זא צאגסט
דוא אויס, דיינעם פֿאלקע צור
הילפע, צור הילפע דיינעם
געזאלבטען. צערשמעטער-
טעם דען גיבעל אויף דעם
וויטריכס הייזע, אונד פֿער-
הערטעסט דען גרונדזאמס
דעם געזימוע. (יד) דען דוא
דורכבאָהרטעסט מיט זיינען
אייגענען פֿשיילען דאָ הויפט
יענער וויטהענדען ראָטטען
דיא וויא איין דאָננערוועטטער
הערשטירמטען, מיך צו צער-
טרימערן, אונד שאָן אינניג
זיך פֿרייעטען, דען בעדרענגי

טען צו פֿערצעהרען. (טו) מיט דיינען ראָססען באָהנטעסט דוא איינען וועג דורכ'ס
מעער, אויף געטהירמטען וועללען קעמפֿענרער פֿלוטהען. — (טז) אָבער, אַך! מיט שוידערן
הערע איך יענע שטיממע, דיא ציטטערנד פֿאָן סיינען ליפּפען טאָנט — שרעקען דרינגט דורך
סיין געביין, מיינע פֿיסע וואַנקען אונטער מיר, דאָס איך רהיג האַררען זאָלל אויף דען
טריב.

ר ש י

הטיל לה' בסופה ופירשזה על מלחמת גבעון כחרגומו: לאור חליך יהלכו. ישראל: (יב) בועם
תלעד ארץ. לגרש ז' אומות: (יג) לישע משיחך. שאול ודוד: ערות יסוד. קומות אויביהם: עד
לואר. הוא גובה החומה והמגדלים: (יד) נקבת במטוי ראש. סנחרב וסינרת שהיו סוערים
ברוח סער להפילנו. והוא היה מטה שהיית רודה בו את האומות וכשנא וסער להפילנו נקבת
ראשי גייסותיו במטוי שהיה נא לרדותי בהם: ראש פרזיו. עירותיו כמו (זכריה ב') פרוות חשב
ירושלים. ערי הפרזי (דברים ג'): עליבותם. היו כשהיו יכולים לאכול עני במסתר ישראל
הקרואים עם עני: (טו) דרכת בים. במיילותיו הנבדים כחול הים: חומר. תרגם יונתן
בדגור לשון חמרים חמרים (שמות ח'): (טז) שמעתי ותרגז בעני. תרגם יונתן אמרת בכל
שמעית וזעו מלכיא מן קדם דיג' דאיתדנו מזרחי: לקול לללו שפתי. לקול השמועה אסוני
רעד עד שפתי נוקש' וז' לזו וקולי נשמע לללו לשון מליאת הסוס (זכריה יד) טינ"טיר
בלע" (בלשון אשכנז קלינגען, טאָנען, חַנְטֶלְמַגֶּען, שהשפתיס נוקשות זו לזו): ותחתי ארגז.
במקומי אני מזדעזע: אשר אנוח ליום כרה. אשר מנוקתי זאת מוכנת ליום כרה: לעלות לעם
יגודנו

ב א ו ר

באלו החמים נשבעי לקיים מאמרך, ראב"ע. (יד) פרזיו, חילותיו כדעת המפרשים, וחד מן חכמים
אמר שפרשו כמו פרזיו בחלוף וסאן: (טו) חומר, מלאין חמרים חמרים, רש"י: מים רבים, מלאין
וימכרוהו

הדרגום אשכנזי

טריבפאללען טאג, ווען שאא-
רענווייזע יענעס פאלק זיך נע-
הערט. (יז) אך! דא ווירד
קיין פייגענבוים בליהען, דער
וויינשטאק קיינע פריכטע
טראגען, טיישען ווירד דעם
עהלבוים פרוכט, דיא עקקער
קיינע שפיווע ברינגען. דא איזט
אין דען הירדען קיין שאף צו
פיינדען, קיין רינד אין דען
שטאללען מעהר. — (יח) דאך
איך ווילל דעם עוויגען מיך
פרייען, פראהלאקקען דעם
גאטטעס מיינעם היילס,
(יט) דען גאטט דער הערר איזט

הפטרת יום שני של שבועות

צָרָה לְעֵלוֹת לְעַם יְגוּדְנוּ: (יז) כִּי-
תֵאָנֶה לְאֶתְפָּרַח וְאִין יבֹול
בַּנְּפָנִים כַּחַשׁ מַעֲשֵׂה-זֵוֹת
וְשִׁדְמוֹת לֹא-עֲשֵׂה אֶכֶל גִּזֹר
מִמְכָּלֶה צֵאן וְאִין בְּקָר בְּרִפְתִּים:
(יח) וְאִנִּי בִיהוּה אֶעֱלוֹזָה אֲגִילָה
בְּאֱלֹהֵי יִשְׁעֵי: (יט) יְהוּה אֲדַגִּי חִילִי
וְיִשֶׁם רַגְלִי כְאֵילוֹת וְעַל-בְּמוֹתֵי
יְדֵרֵיכֶנִי לְמַנְצִיָּה בְּנִגְיֹנוֹתֵי:

מיינע מאכט, דער כאלד מיינען פֿום דעם הירשען גלייך בעפליגעלט, אונר אויף מיינען
העהען מיך זיכער לייטעט. — פֿיר מיינען זאנטיסטער.

הפטרת במדבר

נחרי עזר בהושע סימן ב'.
ואם הוא ערב חדש מפטירין מהר חדש לעיל דף ב'.

(א) איינסט ווירד ישראל'ס, (א) וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
מעננע זיין, וויא
זאנד אים מעערע, דער ווע-
דער צומעססען נאך צו צעה: פ
לען איזט, אונר שטאטט מאן
לחם
צו

ר ש י

יגודנו. ליום אשר אמר להעלות מחוכו את העם אשר הוא יגודנו עקב לשון בנדודיו לארצי:
(יז) וכי תאנה לא תפרח. כחרגומו ויש לפתרו כמשמעו שוב אין הללחה לכל מעשה בכל מעתה:
ושדמות. שדה לכן: מכלה. דיר הלאן: (יח) ואני. כנסת ישראל בה' אעלוזה: (ט) למנלח
בנגינותי. לכן לוי המנלח בשיר ב"ה. אנעים לו בנגינותי והלוי יתן קול כנגדו בכלי השיר:
למנלח. כמה דאת אמר (עזרא ג') ויעמדו הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנלח על מלאכת וגו':
בנגינותי. הוא לשון נעימות קול להרים ולהשפיל אורגני"ז ורש בלע"ז (כמו חרמניזער בל"א לז'
והושען טטיוהוען):

(א) וְהָיָה מספר מה ענין סורענות ונחמ' סמוכין בדבור אחד ורבותינו פירשו בפסמי' הרגיש
הושע בעלמו שחטא על שאמר החליפם עמד ובקש עליהם רחמים. ובספרי דבי רב

פרשת

ב א ו ר

וימרוהו ורובו כחרגומו בלשון אשכנזי: (טז) יגודנו, מלשון גדוד, ועיין בנאור לרמב"מ בפרשת
ויחי. ולפי שזכור בפרשה הזאת ממחן תורה על כן החקינו להפסיד אותה ב"ט של שבועות:
(א) וְהָיָה מספר, הפרשה נחלקת לשלשה חלקים נחלק הראשון ידבר הנביא מנחמה ובשני
מסורענות ויסיים בשלישי נחמה, ואמר בה שיבוא הזמן שיהיה מספר בני ישראל רב מאוד
והוא

הפטרת במדבר

תרגום אשכנזי יד

לָהֶם לֹא-עָמִי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם
 בְּנֵי אֱלֹהִים; (ב) וְנִקְבְּצוּ בְנֵי יְהוּדָה
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׁמוּ לָהֶם
 רֹאשׁ אֶחָד וְעָלְדוּ מִן-הָאָרֶץ כִּי
 גָדוֹל יוֹם יוֹרְעָאֵר: (ג) אָמְרוּ
 לְאַחֵיכֶם עָמִי וְלְאַחֹתֵיכֶם
 רַחֲמָה: (ד) רִיבוּ בְּאַמְכֶם רִיבוּ
 כִּי-הִיא לֹא אִשְׁתִּי וְאַנְכִי לֹא
 אִישָׁה וְחָסֵר זְנוּנִיָּה מִפְּנֵיהָ
 וְנֶאֱפוּפִיהָ מִבֵּין שְׂדֵיהָ: (ה) פֶּן
 אִפְשִׁיטְנָה עֲרֻמָּה וְהִצְגִּיתִיהָ כְּיוֹם
 הַיּוֹלָדָה וְשָׁמְתִיהָ כַּמְדָּבָר וְשִׁתִּיהָ

צו איהנען געזאגט: איהר זייד
 נישט מיין פאלק! ויירד מאן
 אלסדאן צו איהנען זאגען:
 איהר זייד קינדער דעס לעבעני
 דיגען נאטטעס! (ב) דאן ווער-
 דען יהודה'ס אינד ישראל'ס
 זאהנע אייניג זיך פערזאממען,
 איין אבערהויפט זיך וועהלען,
 אונד אויפ דעם לאנדע ציעהען,
 דען גראס איזט דער טאג
 יורעאל! (ג) נענטט נון אייער-
 ברודער עמי (מיין פאלק), איי-
 ערע שוועסטערן דוקמה (ווייע)
 דעראייפגענאטמענע. (ד) הא-
 דערט מיט אייערער מוטטער,
 האדערט, דען זיא איזט נישט
 מעהר מייעע נאטטין, איך
 נישט מעהר איהר גאטטע,
 דאס זיא דיא ביהלערישע מע-
 נע אבלעגע, איהרע גיילהייט

כארץ

נישט מעהר דורך איהרען פערעכען בווען פערראטהע; (ה) איך ווערדע זיא זאגסט נאקקענד
 אויסציעהען, וויא אס טאגע איהרער נעבורט זיא דארשטעללען, זיא איינער וויסטע,

איי

ר ש י

פרשת וישב ישראל בשעים שנינו רבי אומר יש פראויות סמוכות זו לזו ורחוקות זו מזו כרחיק מזרח
 ממערב כי אחס לא עמי והיה מספר בני ישראל כחול היס מה ענין זה אלל זה מסל לאלך
 שבעס על אשמו שלח אחר הסופר לכא וליכתוב לה גט עד שלא בא הסופר נתרצה המלך לזאתו
 אחר המלך חסר ינא סופר זה מכאן חלוק כלומר לנו חלוק ותוהה לימר למה שלח אחרי אחר
 לו בא וכתוב לה שאני נוסל לה כתיבתה ולפי פשוטו כך היא סמיכתו כי אחס לא עמי ואנכי לא
 אהי' לכם ארצה את עממי באילו איני לכם ותגלו לבין האומות ואף עס תרנו ותלמחו ושס תשיבו
 אל לבבכם לשיב אלי כמו שאמר על ידי משה (דברים ל') והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר
 הדימך וגו' וכן ה' אלהיך את שנותך וגו' אף באן (ב) ונקבלו בני יהודה ובני ישראל יחדיו
 וגומר: ראש אחד - דוד מלכס: כי גדול יום - קיבוץ זריעתס: (ג) אמרו לאחינכס עמי - כתרומתו
 חובו לאורייתו ועל כנשתכון ארמס: (ד) ריבו באמכס - כנכסתייך שלכס: מכין שדיה - דרך הנושפות
 שמתעבין להס בין דדיהס ויונתן מרגס ופולחן טעוותא מכין קירוואה: (ה) כיום הולדה - כיום
 שמלאתיה במלרים כמו שמפורש (ביחזקאל י"ז) ומולדתיך כיום הולדת אותך לא כרת שורך ותושלכי
 על פני השדה כנועל נסךך לא חסה עליך עין (שס): כמדבר - גרות שגורתי עליהם כמדבר

שס

ב א ו ר

והוא זמן הישועה, ותחת אשר אמר להם למעלה הנביא בשם ה' לא עמי אתם, יקרא להם
 בעת ההיא בני אל חי: (ב) יום יורעאל, קיבוץ זריעתס, רש"י ורד"ק פרשהו על הגלות
 עת שגשג קשתס בעמק יזרעאל, ואחרי שהמקרא שתאבו, גם תנבי לא פרשתיהו כתרומתי:
 (ד) ריבו, סה מתחיל החלק השני והוא דברי גיב לכנסת ישראל אשר יגבס הנביא בשם אמכס,
 כמו

כְּאֶרֶץ צִיֵּרָה וְהִמְתִּירָהּ בְּצִמָּה:
 (ו) וְאֶת־בְּנֵיהָ לֹא אָרַחֵם כִּי־בְנֵי
 זְנוּנִים הֵמָּה: (ז) כִּי זָנְתָה אֲמִם
 הוֹבִישָׁה הוֹרְתָם כִּי אָמְרָה אֶלְכֶּה
 אַחֲרֵי מְאֵהָבִי נִתְּנִי לַחֲמִי וּמִימִי
 צִמְרֵי וּפְשָׁתֵי שִׁמְנֵי וְשִׁקּוּיִי:
 (ח) לָכֵן הִזְנִי־שָׁךְ אֶת־דַּרְכְּךָ
 בַּסִּירִים וְגִדְרֹתַי אֶת־גִּדְרֹתֶיהָ
 וְנִתְּיבוֹתֶיהָ לְאֶתְמָצָא: (ט) וְרִדְפָה
 אֶת־מְאֵהָבֵיהָ וְלֹא־תִשְׁיֹג אֹתָם
 וּבִקְשָׁתָם וְלֹא־תִמְצָא וְאָמְרָה
 אֶלְכֶּה וְאֶשׁוּבָה אֶל־אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל
 הֲרֵאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אִם מַעֲתָה:
 (י) וְהִיא לֹא יִדְעָה כִּי אֲנֹכִי נִתְּתִי

איינער איינאדע גלייך מאַכען,
 דאס זיא פֿאַר דורסט פֿער־
 שטאַכטען מוס. (ו) אויך איז
 בער איהרע קינדער ווערדע
 איך מיך ניכט ערבאַרמען,
 ווייל זיא הורענקינדער זינד.
 (ז) וואהרליך! איהרע מוטטער
 איזט איינע הורע, איינע שאַמ־
 לאַזע, דיא זיא געצייגט האַט־
 טע. וויא אַפֿט שפראך זיא
 גיכט: איך ווילל מיינען בוא־
 לערן נאַכ־אייילען, זיא געבען
 מיר שפייזע אונד געטרענקע,
 מיינע וואַללע אונד פֿלאַכס,
 מיין אָהל אונד זאַלבען.
 (ח) אַבער איך ווערדע אויך
 איהר דען וועג מיט דאָרנען
 פֿערלעגען, איהן אומציינען,
 דאָס קיין אויסגאַנג צו פֿינדען
 זייא. (ט) ווען זיא נון איהרען
 בואלערן נאַכ־אייילען ווירד,
 ווירד זיא זיא ניכט עררייכען
 קאַננען, זיא ווירד זיא זוכען

אונד ניכט פֿינדען; דאָן ווירד זיא שפּרעכען: אָ קאַננטע איך נור וויערער צו
 מיינעם פֿאַריגען גאַטטען צוריק קעהרען! וואהרליך! איך האַטטע עם בעסער בייא
 איהם, אַלס יעטצט. (י) ווייל זיא אַבער ניכט ערקעננען וואַללטע, דאָס איהר
 גע=

ר ש י י

שם יתמו ושם ימותו (במדבר י"ד): והמתיה. ואיקטלינה: (ז) אמם. כנסיא שלהם: הושיפה
 הורתם. בהיתו מלפיהון החכמים המורים להם הוראות בושים מפני עמי הארץ אומרים להם
 לא תגנובו והם גונבים לא תלוו ברצית והם מלוים: אחרי מאהבי. בדרכי העובדי כוכבים ומזלות:
 (ח) הנני שך. לשון סגירה כמו הסר מסוכתו (ישעיה ה') כמשוכת חדק (משלי ט"ו): את דרכך.
 דרכים ושנילים שאת הולכת בהם: (ט) את מאהביה. מזרים ואשור ולא תוכלו לנקש מהם
 עורה: ורדפה. משקלות ל' כנד הוא זה כמו (שם י"ב) ומרדף ריקים פורטני"ר בלע"ז
 (פורשא"סער, נטכ"טגען). כלומר תחזור אחריהם ולא תשיגם: ונקשתם. ונקשה אותם: (י) לא
 ידעה

ב א ו ר

כמו שנתנו המפרשים, פעם יבנה בשם אש דעתו על הקבוצ בבלל, ופעם בשם בניס אחים
 ואחיות אש דעתו על השנטיס צפרט, והכל אחד הוא לפי הכונה. ומאמר כי היא לא אשתי
 ואנכי לא אישה מאמר מוסגר הוא, כי פירושו שיריבו באמם שחסיר זנוניה וגו': (ו) שיקויי,
 או שהוא יין ומשקים, או שפושו כמו שיקוי לעלמוחך והוא מיני המשקה: (ח) גדרה,
 הכנוי

הפטרות במדבר

לָהּ הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהַיְצִהָר וְכֶסֶף
הַרְבִּיתִי לָהּ וְזָהִב עָשׂוּ לְבַעַר:
(יא) לָכֵן אָשׁוּב וְלִקְחָתִי רִגְנִי
בְּעֵתוֹ וְתִירוֹשֵׁי בְּמוֹעֵדוֹ וְהִצַּלְתִּי
צִמְרֵי וּפְשָׁתֵי לְכֶסֶת אֶת־
עֲרוֹתָהּ: (יב) וְעָתָה אֲגִלֶּה אֶת־
גְּבֻרָתָהּ לְעֵינַי מֵאֲהַבִּיהָ וְאִישׁ
לֹא־יִצְלֶנָּה מִיָּדַי: (יג) וְהִשְׁבַּתִּי
כָּל־מְשׁוֹשָׁה חֲגֵה חֲדָשָׁה וּשְׁבַתָּהּ
וְכָל מוֹעֵדָהּ: (יד) וְהִשְׁמַתִּי גִפְנָהּ
וְתֹאנְתָהּ אֲשֶׁר אָמְרָה אֶתְנָהּ
הִמָּה לִי אֲשֶׁר נָתַנּוּ־לִי מֵאֲהַבֵּי
וְשִׁמְתִים לִיעָר וְאֶכְלֹתֶם חֵי־ת
הַשָּׂדֶה: (טו) וּפְקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יָמֵי
הַבְּעָלִים אֲשֶׁר תִּקְטִיר לָהֶם וְתֵעַד
נִזְמָה וְחַרְיֹתָהּ וְתִלְךְ אֶתְרֵי

מאהביח

חרגום אשכנזי מן

געטריידע, מאסט אונד אהל
אללעס פאן מיר הערגעקאמ-
מען, דאס איך איהר זיל-
בער אונד גאלד אין איבער-
פלוס שענקטע, וועלכעס זיא
אבער פיר דען געטצען בעל
פערשווענדעט: (יא) דאָהער
ווערדע איך אויך מיין געטריי-
דע צור ערנדטעצייט! אונד מיי-
נען מאסט צו זיינער צייט ווייע-
דער צוריקנעהמען, איהר
פלאצס אונד וואללע, וואמיט
זיא איהרע בלעסע דעקטע,
גענצליך ענטציעהען. (יב) ענט-
בלעסט ווירד זיא נון דא שטע-
הען פאר דען אויגען איהרער
בוהלער, אונד ניעטאנד וואלל
זיא מיינער געוואלט ענטרייסען
קעננען: (יג) אללע איהרע
פריידען, פעסט, נייאמאנד,
רוהע - אונד פייערטאגע ווילל
איך פערניכטען, (יד) איהרע
וויינשטעקע אונד פייגענביי-
מע, פאן דענען זיא זך פראהל-
טע: איך האבע זיא אלס גע-
שענק פאן מיינען בווהלערן ער-
האלטען, ווערדע איך פער-

העערען, זיא אין איינען וואלד פערוואנדעלן, דאס זיא צו פוטטער דעס ווילדעס דיענען
זאללען. (טו) זא ווערדע איך אן איהר אהנדען דיאיעניגען טאגע, אן וועלכען זיא דען קעגלים
ווייהרויךן ברענגטע, זיך מיט נאוענרינגען אונד אהרגעהענגען שטיקטע, אונד איהרען
בוה-

ר ש י

ידעה. לא שמה אל לכה והראת עצמה כלל ידעת: וכסף הרביתי לה וזהב. והם עשאוהו
לבעל: (יא) נעמו. בעת גמר ביטול הפירות: והלחתי ממנה למרי ופשתי. אשר היה לכסות
את ערותה כל הלילה שנמקרח לשון חרומה והפרשה הוא ומוכיח עליו ויכלל אלהים את מקנה
אזיבן (בראשית ל"א). כי כל העושר אשר הניל (שם): (יב) ואיש לא ילילנה מידי. אף זכות
אבותם חמה: (יד) והשימותי. לשון שממה: אכונה. כמו אחנן: ושמתים ליער. שהמיות מהלכות
שם ואוכלות הפירות: (טו) ופקדתי עליה. שגר פורענות: ימי הנעלים אשר תקטיר. חמיד
לחס ולשון הווה הוא: ותעד נזמה וחליית'. לשון עדי כוונה המתקשטת לקראת נואפים
וחלייתם

ב א ו ר

הכנוי מוסב על הדוך שהוא למעמים לשון נקבה, וכן הכנוי של ונתיבותיה: (יא) והצלחתי,
לשון

מֵאַהֲבִיָּה וְאֶתִי שְׂכַחָה נָאִם־
 יְהוָה: (טו) לָכֵן הִנֵּה אֲנֹכִי מִפְתִּיָּה
 וְהִלַּכְתִּיָּה הַמְדַבֵּר וְדַבַּרְתִּי עַל־
 לִבָּהּ: (יז) וְנָתַתִּי לָהּ אֶת־כְּרֵמֶיהָ
 מִשָּׂם וְאֶת־עֵמֶק עֵכוֹר לְפָרְתַח
 הַתְּקוּהָ וְעִנְתָהּ שָׂמָּה כִּי־מִי נְעוּרֶיהָ
 וְכִי־וָם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם:
 (יח) וְהָיָה בְיוֹם־הַהוּא נָאִם־יְהוָה
 תִּקְרָאִי אִישִׁי וְלֹא־תִקְרָאִי־לִי
 עוֹד בְּעַלְי: (יט) וְהִסְרֹתִי אֶת־
 שְׁמוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא־יִזְכְּרוּ
 עוֹד בְּשֵׁמָם: (כ) וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית

ביהלערן נאָבליעף, אונד מיין
 נער פֿעלליג דאָריבער פֿער־
 נאָם. זאָ שפּריכט דער עוויג
 גע—(טו) דאָך נאָבֿרעם איד זיא
 געלאָקט נאָך יענער וויסמע
 הין, ווערדע איד וויעדער איה
 רעם הערצען טראָסט צו־
 שפּרעכען, (יז) איד ווערדע
 איהר פֿאָנדאָ איהרע וויינבער־
 גע וויעדער געבען, אונד יענעם
 טהאלדעם טריבזאלס וויעדער
 צום האָפֿנונגסֿאללען אייני־
 גאָנג מאַכֿען; דאָרט ווירד זיא
 וועכסעלגעזענע אנשטיממען,
 וויא אין איהרער יוגענד, וויא
 צו דער צייט, דאָ זיא אויס
 מצרים הערויס גינג. (יח) אַלס־
 דען, שפּריכט דער עוויגע,
 ווירסט דוא מיך גענגען אַיִשי
 (מיין גאָסטע) אונד ניכט מעהר
 בְּעַלְי. (יט) דער נאָמע פֿעל

ביום ווירד אויס איהרעם מונדע פֿערבאָננט, זיין אַנדענקען
 אויף עוויג פֿערגעסען זיין; (כ) איד ווערדע איהנען אויך איינען בונד מיט דעם
 גע־

ר ש י

וחלייתה לשון ערבי הוא קישוט: (טו) לכן הנה אנוכי מפתיא. משללה להמשך אחרי לחאנוי"ר
 בלע"ו. (כל"אית' וזינגרע, כל"א טהיייען) וסאפו הסיתוי והולכתי המדבר בגולה שהוא כמדבר וקום
 וסא חסוב אל לכה כי טוב לה כשעשה רטוני מכשמרה בי: (יז) את כרמיה. תרגום יונתן לשון
 פרוקים ומנהיגים וכן לא יפנה דרך כרמי' (איוב כ"ד) וכן כרמי שלי לא נטרמי (ש"ה א').
 דבר אחר והלכתי המדבר למדבר סיחון ועוג; ובסגנון זה נתנבא (יחזקאל כ') שנאמר והולכתי
 אתכם אל מדבר העמים וגשפטי אתכם שם כאשר נשפטי את אב תיכם והבאתי אתכם במקורת
 הנרית וברותי מכם המורדים וגומר והנשרים אקיים וזהו את כרמיה: ואת עמק עכוֹר. עימק
 הגלות שהן עכוֹרים שם אתן לה לפתח חקוה. מחלת חקוה שמחוך אותן לרות חתן לב לשון
 אלי: וענתה שמה. לשון דירה כמו מעון אריות (נחום ב'): כימי נעוריה. שיצבה במלרים ימים
 רבים: וכיום עלותה וגומר. שלעקה אלי ממלרים מחוך שיעבוד וגאלמיה כן גם עזה: (יח) תקראי
 אישי וגו'. מעבדוני מאהבה ולא מיראה אישי לשון אישות ומיבת נעורי': בעלי. לשון אדנות ומורא
 ורבותינו פירשו ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה: (יט) ולא יזכרו עוד. ישראל בשם של בעלים
 אולא יזכרו הבעלים בשם של ישראל לומר שהם אלהות להם, או לא יזכר שם הבעלים עוד כל"א
 והאילנים

ב א ו ר

לשון הפרשה כמו כי כל העושר אשר הליל וכו': (יז) לכן הנה אנכי, מעתה מתחיל הנחמה
 שנית, ואמר שאחר פתייה והולכתי המדבר והוא הגלות, אשוב לדבר על לכה: (יז) עמק
 עכוֹר, או שהוא מוסב על הגלות כמו שכתב רש"י או שהוא כדעה ר"א בן עזרא שהוא מורה
 על עמק יזרעאל: (יח) אישי, השם איש והשם בעל נרדפים המס בזה הענין ואמר הכתוב
 שכל כך יסור מפייה השם של ע"ז בעל עד שלק תקרא עוד להאישי בעלי:
 מבישפחח

הפטרות במדבר

בַּיּוֹם הַהוּא עָם־חַיִּת הַשָּׂדֶה
וְעַם־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרַמְשֵׁי הָאָדָמָה
וְקִשְׁתּוֹ וְחֶרֶב וּמַלְחָמָה אֲשֶׁבֶר
מִן־הָאָרֶץ וְהַשְׂכֵּבְתִּים לַבָּטָח:
(כא) וְאֶרְשֶׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם
וְאֶרְשֶׁתִּיךָ לִי בְצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט
וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: (כב) וְאֶרְשֶׁתִּיךָ
לִי בְאַמוּנָה וַיִּדְעַתְּ אֶת־יְהוָה:

הרגום אשכנזי מן

געווילדע דעם פֿעלדעם, גע-
פֿליגעל דעם היממעלס אונד
געווירם דער ערדע מאַכֿען,
באָגען שווערד אונד קריענס-
וואַפֿען אויס דעם לאַנדע
ענטפֿערנען, זאָ דאָס זיאַר-
היג וואָהנען קעננען, (כא) אונד
דאָן מיך מיט דיר אויף עוויג
פֿערלאַבען, דורך גערעכטיג-
קייט אונד טונענר, דורך לע-
בע אונד הולד מיט דיר פֿער-
לאַבען. (כב) יא איד ווילל מיך
טרי ליד מיט דיר פֿערלאַבען,
אונד אלסדאָן ווירסט דוא נון מיך דען עוויגען וויעדער לעבען.

הפטרות נשא

שופטים סימן י"ג.

(א) וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצִּירְעָה
מִמִּשְׁפַּחַת הַדְּנִי וּשְׁמוֹ
מְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ עֵקֶרָה וְלֹא יָלְדָה:
(ב) וַיֵּרָא מַלְאָךְ־יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה
וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִנֵּה־נָא אֶת־עֵקֶרָה
וְלֹא יָלְדָתְּ וְהָרִיתְּ וַיִּלְדָּתְּ בֵּן:
(ג) וְעַתָּה הִשְׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי

(א) איינסט לעכטע איין מאָן אין
צרעה פֿאָן דעם געשלעכטע דן,
נאָמענס מנוח, דעססען פֿרויא
וואַר אונפֿרוכטבאַר, אונד גע-
באַר קיינע קינדער. (ב) עס ער-
שיען איהר אַבער איין ענגעל
גאָטטעס. אונד שפראַך: זיהע
ביו יעטצט וואַרסט דוא אונ-
פֿרוכטבאַר; אַבער דוא ווירסט
נון שוואַנגער ווערדען אַנדאיי-
גען זאָהן געכעהרען. (ג) נים
דיך אַלזאָ אין אַכט, טרינקע
ווע-

רשי"ו

והאלילים כליל יחלוף (ישעיה ב'): (כ) עם חית השדה. שאשכנז מויקין מן העולם וכה"ל
(שס י"א) לא ירעו ולא ישחיתו וגומר: (כא) בלדק ובמשפט. שחתהגו נהן: ובחסד ורחמים.
שיבא לך מאתי על ידיהם באברהם אבינו נתיב (בראשית י"ח) כי ידעתיו למען אשר יזכה
וגומר לעשות לדקה ומשפט וכנגדן נהן לבניו חסד ורחמים מאת הקדוש ברוך הוא שנאמר (דברים
י"ג) ונתן לך רחמים ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד (שס י"ז) פסקו מן הדקה
והמשפט כמו שנאמר (עמוס ה') ההופנים ללעונה משפט ולדקה לארץ הניחו אף הקדוש ברוך
הוא אסף מהם החסד והרחמים שנאמר (ירמיה י"ו) כי אספתי את שלומי מאת העם הזה את
החסד ואת הרחמים וכשיחזרו לעשות לדקה ומשפט שנאמר (ישעיה א') ליון נמשפט חסדה
וגומר והקב"ה מוסיף עליהם רחמים וחסד ועושה אותן עטרה לארבעתן ומושיבן בראשן:
(כב) וארשתוך לי באמונה. בשכר האמונה שהאמונה בגולה להכנסות שעל ידי נביאי:

באר

(א) ממשפחת, כמו שנט: (ג) השמרי נא, לפי פשוטו כלל ואחריו פרט, ויטיה לפ"ו ואל
תשמי

וועדער וויין נאך זאנסט שטאר-
קע געטרענקע, אונד געניע-
סע ניכטס אונריינעס; (ד) דען
דוא ווירסט שוואנגער, אונד
געבעהרסט איינען זאָהן; אויף
דעססען הויפט קאָסטע קיין
שעערמעסער, דען ער איזט
פאָן מוטטערלייבע אָן דעם
עוויגען געווייהט, אונד ער
זאָלל צוערשט דיא ישראל פאָן
דער האַנד דער פלשחים בע-
פרייען. (ה) דיא פרויא גינג
היערויף צו איהרעם מאַנע,
אונד זאָנטע צו איהם: איין
געטטליכער מאַן וואַר בייא
מיר געוועזען, זיינע געשטאַלט
גליך איינעם ענגעל דעם עווי-
גען, זאָ פֿורכטבאַר, דאַס
איך איהן ניכט נאָך זיינער
הערקונפֿט פֿראַגען מאַכטע,
אונד ער ענטדעקטע מיר אויך
זיינען נאָמען ניכט. (ו) דיעזער
מאַן שפראַך צו מיר: דוא
ווירסט שוואַנגער ווערדען,
אונד איינען זאָהן געבעהרען.
טרינקע וועדער וויין נאָך בע-
רוישענדע געטרענקע, אונד
געניסע ניכטס אונריינעס,
דען דער קנאָבע איזט פאָן
מוטטערלייבע אָן דעם עוויגען
געווייהט. (ז) דאַ פֿלעהעטע

יין ושכר ואל תאכלי כל טמא:
(ד) כי הנך הרה וילדת בן ומורה
לא יעלה על ראשו כי נזיר
אלהים יהיה הנער מן הבטן
והוא יחל להושיע את ישראל
מיד פלשתים: (ה) ותבא האשה
ותאמר לאישה לאמר איש
האלהים בא אלי ומראהו
כמראה מלאך האלהים נזרא
מאד ולא שאלתיהו אי מורה
הוא ואת שמו לא הגיד לי:
(ו) ויאמר לי הנך הרה וילדת
בן ועתה אל תשתי ויין ושכר
ואל תאכלי כל טמאה כי נזיר
אלהים יהיה הנער מן הבטן
עד יום מותו: (ז) ויעתר מנוח
אל יהוה ויאמר בי אדוני איש
האלהים אשר שלחת יבואנא
עוד אלינו ויורנו מה נעשה

לנער

מנוח צום עוויגען, אונד שפראַך: אַ מיין גאָטט! לאַס דאָך דען געטטליכען מאַן, דען
דוא געוואַנדט האַסט, אַכערמאַלס צו אונז קאָסטען, דאַס ער אונז בעלעהרע, וויא וויר

אונז

ר ש י

(ג) יין ושכר. חמר חדת ועתיק: (ד) ומורה. מער על שם שמורה ומשליך את השער:
(ו) ואל תאכלי כל טמאה. דברים האסורים לנזיר: (ז) לנער היולד. העמיד להוולד:

אחרי

ב א ו ר

תשמי וכו' כמו הפרט, ולמפרשים דרך חמרת זוכה: (ה) נזרא מאד, כי כמון בני אדם
חושבין כי המלאך גוף וכוחו כוכה נראה (כד"ק): (ז) היולד, כשיהיה יולד, ושם תואר הוולד
(אד"ק)

הפטרת נשא

לְנַעַר הַיּוֹלֵד: (ח) וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים
בְּקוֹל מְנוּחַ וַיָּבֵא מִלְאָךְ הָאֱלֹהִים
עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת
בַּעֲוֹהַּ וּמְנוּחַ אִישָׁה אֵין עִמָּה:
(ט) וְהִמְהַר הָאִשָּׁה וַחֲרִץ וַחֲגַד
לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה
אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי:
(י) וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ מְנוּחַ אַחֲרַי אִשְׁתּוֹ
וַיָּבֵא אֶל־הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲאֵתָה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־הָאִשָּׁה
וַיֹּאמֶר אֲנִי: (יא) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ
עֲתָה יָבֵא דְבַרְיָךְ מִה־יְהוָה
מִשְׁפֵּט הַנַּעַר וּמַעֲשָׂהּ: (יב) וַיֹּאמֶר
מִדְּאָךְ יְהוָה אֶל־מְנוּחַ מְכַל
אֲשֶׁר־אֲמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה
תִּשְׁמָר: (יג) מְכַל אֲשֶׁר־יֵצֵא
מִגִּפְנוֹ הַיּוֹן לֹא תֹאכַל וַיּוֹן וְשִׁכְרֹ
אֶל־תִּשְׁתֶּן וְכֹר־טְמֵאָה אֶל־תֹּאכַל
כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמָר:
(יד) וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל־מִלְאָךְ יְהוָה

דגש חסר טורק

נעצרה

תרגום אשכנזי יז

אונו מיט | דעם | פֿערהייסענען
קנאכען צו פֿערהאלטען האַ
בען. (ח) נאָסט ערהערטע
מנוח'ס געכעט, אונד דער ענ־
געל קאם אַבערמאָהלס צו דער
פֿרויא, דאָזיא עכען אויף דעם
פֿעלדע זאָס, אונד איהר מאַן
ניכט בייא איהר וואַר. (ט) זיא
אַבער ליעף שנעלל צו איהרעם
מאָנע, אונד שפראַך: דער
מאָן, דער נייליך בייא מיר
געוועזען, האַט זיך זאָ עכען
ווייערער זעהען לאַססען. (י) דאָ
מאַכטע מנוח זיך אויף פֿאַלג־
טע זיינער פֿרויא נאָך, נינג צו
דעם מאָנע הין אונד שפראַך
צו איהם: ביזט דוא דער מאָן,
דער מיט דיעזער פֿרויא גע־
שפראַכען? ער אַטוואַרטע־
טע: יא אִיך בין עס. (יא) מנוח
שפראַך: אַ זאָ זאָנע אונד דאָך
יעטצט, וואָס וויר וועגען דעם
קנאכען טהון מיססען. (יב) יע־
נער ערווידערטע: דיא פֿרויא
מוס זיך אַלל דעם יעניגען ענט־
האַלטען, וואָס אִיך איהר בע־
רייטס געזאָגט האַבע; יג זיא
דאָרף ניכטס געניגען, וואָס
נור פֿאַס וויינשטאָק קעממט,
דאָרף וועדער וויין נאָך אַנרע־
רע בערוישענדע געטרענקע
טרינקען, דאָרף ק ינע אונרוי־
גע שפייזען עססען, קורץ אַל־

לעס, וואָס אִיך איהר געזאָגט האַבע, מוס זיא גענויא בעאַבאַכטען. (יד) מנוח שפראַך צו דעם
ענגעל

ר ש י

(י) אחרי אשתו. אחר עלתה: (יא) מה יהיה משפט הנער ומעשהו. מה קוץ למענד לעולימא
ומה

ב א ו ר

(מכ"ק): (יא) מה יהיה משפט, כמרגומו מה יסי דחוי לרניא ומה נעביד לי. כי אס יהי פרושו
שאל על הנער על טיבו ומהותו, נשארת תשובתו מעל, כי המלאך השיב רק על מעשי האשה לבד
ולא

נַעֲצֶרְהָנָא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ
 גְּדֵי עֵזִים: (טו) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יְהוָה
 אֶל־מְנוּחַ אִם־תַּעֲצֶרְנִי לֹא־אֲכַל
 בְּלֶחֶמְךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֲלַי לִיהוָה
 תַּעֲלֶנָּה כִּי לֹא־יָדַע מְנוּחַ כִּי־
 מֶלֶךְ יְהוָה הוּא: (טז) וַיֹּאמֶר
 מְנוּחַ אֶל־מֶלֶךְ יְהוָה מִי שְׂמֶךָ
 כִּי־יָבֵא דְבָרֶיךָ וְכִבְדֶּנּוּךָ:
 (יז) וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ יְהוָה לְמָה
 זָרָה תִשְׁאַל לְשִׁמִּי וְהוּא פִּלְאִי:
 (יח) וַיִּקַּח מְנוּחַ אֶת־גְּדֵי הָעֵזִים
 וְאֶת־הַמְּנַחָה וַיַּעַל עַל־הַצֹּר
 לִיהוָה וּמִפְּלֵאָה לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ
 וְאֲשֶׁתּוֹ רָאִים: (יט) וַיְהִי בְּעֲלוֹת
 הַלֵּהב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיִמָּה
 וַיַּעַל מֶלֶךְ־יְהוָה בְּלֶהַב הַמִּזְבֵּחַ

ענגעל: מעכטעסט דוא דיק גור כייא אונו נאך עטוואס פערוויילען, וויר וואללען דיר איין ציעגענבעקליין צובערייט טען. (טו) דער ענגעל ערוויי דערטע: ווען דוא מיך אויך פערוויילעסט, זא ווערדע איד דאך פאן דיינער קאסט ניכטס געניעסען; וויללסט דוא אבער עטוואס צובערייטען, זא ברני געעס ליעבער דאר אלס איין גאנצאפע דעם עוויגען צו עהרען. (מנוח וואוסטע נעהט ליד ניכט, דאס ער איין ענגעל גאטטעס איזט). (טז) מנוח שפראך צום ענגעל דעם עווי גען: וויא איזט דין נאמע? דאמיט וויר, ווען דיינע פער הייסונג אין ערפיללונג געהעט, דיר פערעהרונג ווירטען קאנ גען. (יז) דער ענגעל דעם העררן אנטווארטעטע: ווא רום פראגסט דוא נאך מיינעם נאמען? ער כלייבט פערבאר גען. (יח) דא נאהם מנוח דאן צו גענבעקליין אונד שפיזע אפער, אונד בראכטע עס אויף דעם פעלוען דעם עוויגען צו עהרען דאר. דער ענגעל פערריכטעטע וואונדער פאר מנוח'ס אונד זיינער פרויא אויגען; (יט) דען דא דיא פלאמע פאם אלטאר גען היימעל שטיעג, פוהר דער ענגעל דעם העררן אין דער פלאמע עמפאר. אלס מנוח

ומנוח דברך קרי פלי קרי

אויף דעם פעלוען דעם עוויגען צו עהרען דאר. דער ענגעל פערריכטעטע וואונדער פאר מנוח'ס אונד זיינער פרויא אויגען; (יט) דען דא דיא פלאמע פאם אלטאר גען היימעל שטיעג, פוהר דער ענגעל דעם העררן אין דער פלאמע עמפאר. אלס מנוח אונד

ר ש י

ומה נעביד ליה: (יד) נעכרה נא. נאסוף אומך אל הבית: (טו) כי ינא דבריך. אס ינא לנו שלמות דבר מאתך משנדע ונכיר את שמך וכבודך ונעשה מה שתשלת לנו: (יז) והוא פלאי. מניסה

ב א ו ר

ולא על מעשי הילד: (טו) ואם העשה עולה, כפי הנגינה יהיה פרושו נדעת המפרשים שאמר לי אם תרצה לעשות ממנו עולה אז תעלה אותו לה. אבל הפירוש הזה רמז הוא במאוד כי איך אשר לו אם תרצה לעשות עולה, אשר לא הזכיר ממנו שום דבר, על כן לדעתי פרושו שכן אמר לו ואם תעשה, כלומר אשר שהיה רבונך לעשות מן גדי העזים הזה דבר מה, על כן טוב יותר אם תעשה ממנו עולה לה, ויהיה לפי מלת עולם מקובלת למלת לה: (טו) כי יבוא

הפטרות נשא

וּמְנוּחַ וְאַשְׁתּוֹ רְאִים וַיִּפְּלוּ עַל-
פְּנֵיהֶם אֶרְצָה: (כ) וְלֹא יִסַּף עוֹד
מִלֵּאךְ יִהְיֶה לְהִרְאֶה אֶרְ-מְנוּחַ
וְאֶרְ-אַשְׁתּוֹ אִזּוּ יָדַע מְנוּחַ כִּי-
מִלֵּאךְ יִהְיֶה הוּא: (כא) וַיֹּאמֶר
מְנוּחַ אֶל-אַשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי
אֱלֹהִים רָאִינוּ: (כב) וַתֹּאמֶר לוֹ
אַשְׁתּוֹ לוֹ הַפֶּיךָ יִהְיֶה לְהַמִּיתֵנוּ
לֹא-לִקַּח מִיַּדְנוּ עֲלֵהוּ מִנְחָה וְלֹא
הִרְאֵנוּ אֶת-כָּל-אֱלֹהִים וְכַעַת לֹא
הִשְׁמִיעֵנוּ כִּזְאֹת: (כג) וַתִּלְד הָאִשָּׁה
בֵּן וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן
וַיִּגְדַּל הַיָּלֵד וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה:
(כד) וַתַּחַל רוּחַ יְהוָה לִפְעָמוֹ
בְּמַחְנֵה-דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין
אַשְׁתָּאֵל:

חרגום אשכנזי יה

אונד זיינע פֿרויא דיעס זאָהען ,
פֿיעלען זיא אויף איהר אַנגע-
זיכט צור ערדע. (כ) דער עני-
געל דעס עוויגען ערשען נון
דעם מנוח אינד זיינער פֿרויא
פֿערנער ניכט. דאָ מערקטע
מנוח, דאָס עס איין ענגעל
דעם עוויגען וואָר). (כא) מנוח
שפראַך צו זיינער פֿרויא: וויר
זינד דעם טאָדעס, דען וויר
האַבען איין געטטליכעס וועזען
געזעהען. (כב) זיינע פֿרויא
ערווירערטע איהם: וואָללטע
דער עוויגע אונזערן טאָד, זאָ
העטטע ער פֿאָן אונזערער
האַנד קיין גאַנצעס אָפֿשער
אונד שפיינע אָפֿפֿער גענאָם.
מען, העטטע אינו אַללעס דיע-
זעס ניכט געצייגט, אונד אונז
איטצט דיא צוקונפֿט ניכט ער.
פֿאַהרען לאַסען. (כג) דיא
פֿרויא געבאָר איינען זאָהן,
אונד גאַננטע איהן שמשון.
דער קנאַבע וואָכס העראַן,
אונד וואָר פֿאָם עוויגען געזעג-
געט. (כד) דער גייסט גאָט.
צווישען צרעה אונד אשחאל.

טעם ערפֿיללטע איהן צוערשט אין דעם לאַגער פֿאָן דן,

הפטרות בהעלתך

בשרי עזר בזכריה סימן ב'

(א) רָגִי וְשִׁמְחֵי בַת-צִיּוֹן כִּי הִנְנִי-
בָּא וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָךְ נְאֻם-
יְהוָה

(א) פֿראָהלאַקקע אונד וויכצע
טאָכטער ציון!
דען זיעהע, איך קאָממע, אונד
האַלטע רעזידענץ אין דיר,
שפריכט

ר ש י

מכוסה תמיד הוא משתנה ואיני יודע למה משתנה היום: (בב) ונעת. הזאת: לא השמיענו כזאת. לא היה משמיענו בשורה זו אס ראוים אנו למוט: (כד) לפעמו. לבא בקרבנו לפעמים: ונלוו

ב א ו ר

יבוא דברך, כחרגומו ארי יתקיימן סחגמא וניקרינד: (כא) ולא יסף, כלומר באשר לא ראו עוד את המלאך בעלותו בלהנ, אז ידעו כי מלאך ה' הוא: ונלוו

הרגום אשכנזי

שפריצת דער עוויגע; (ג) אונד האלטען זיך פֿיעלע נאציאָנען גלייך צום עוויגען און די עזעם טאָגע, אונד זינד מיין פֿאַלק, זאָ טהראָנע איך דאָך אונטער דיר; דאָן ערקענסט דוא, דאָס דער עוויגע צבאוח מיך צו דיר געוואַנדט האָט. (ג) דער עוויגע ניממט דאָן זיין ערבֿ-טהייל וויעדער איין, יהודה אויף הייליגעם באָדען, אונד ערוועהלט ירושלים אַבער־כאַהלם. (ד) אין עהרפֿורֿטם פֿאַללער שטיללע האַרט יע־דע קרעאַטור דעם העררן ענטגעגען, ווען ער זיך רעגט אויס זיינעם הייליגען וואָהני־זיצע. — (ה) מאָן ציינטע מיר דען האָהען פֿריעסטער יהושע שטעהענד פֿאַר דעם ענגעל נאָטטעם, אונד דער אַנקלע־גער שטאַנד צו זיינער רע־טען, ווידער איהן צו צייהען;

הפטרת כהעלתך

יהוה: (ג) וּנְלוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־
יהוה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעַם
וּשְׁכֵנֹתַי בְּתוֹכָךְ וַיִּדְעַתְּ כִּי־יְהוָה
צְבָאוֹת שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ: (א) וְנָחַל
יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֵלְקוֹ עַל־אֲדָמַת
הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר עוֹד בְּירוּשָׁלַם:
(ד) הֵם כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי
נַעֲזַר מִמֶּעוֹן קָדְשׁוֹ: (ה) וַיִּרְאֵנִי
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד
לִפְנֵי מַלְאָךְ יְהוָה וְהַשָּׁטָן עֹמֵד
עַרְיָמִינוּ לְשָׁטָנוֹ: (ו) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־הַשָּׁטָן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ
הַשָּׁטָן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבָּחַר
בְּירוּשָׁלַם הַלּוֹא זֶה אִוֹד מִצֵּל

מאש

(א) אַבער דער עוויגע ליעם דעם אַנקלעגער זאגען: דער עוויגע דיר, אַנקלעגער דיר וועהרטס דער עוויגע, דער ירושלים זיך ערקאָהר; איין לעשבראַנד איזט דיעם, אויס דעם

ר ש י

(ב) וּנְלוּ - וּנְחַמְכוּ: (ג) וּנְחַל ה' את יהודה - לנחלתו ולחלקו: (ד) הֵם כָּל בָּשָׂר - כל שאר האומות: כי נעור. ל' הערה והקלה: (ה) לַשָּׁטָן. להשטינו על שהיו בניו נשואות נשים נכריות כמו שכתוב בספר עזרא וימלא מנני הכהנים אשר הושינו נשים נכריות מנני ישיע בן יהולדק: (ו) יִגְעַר ה' בך השטן. יגער הקב"ה בך אתה השטן וחוזר וגוער בך הוא הבוחר בירושלם שלא תכנס לפניו לקטרג הלדיק הזה הלא ראוי הוא וזכה לנך שהולל מאש השמים: הלא זה אוד מוכל מאש. מסורג באגד' חלק שהושלך עם אחיב בן קוליה ומבירו לאור: לכוש

ב א ו ר

(ב) וּנְלוּ גוֹיִם רַבִּים, ואעפ"כ ושכנתי בתוכך: (ג) יהודה חלקו, יהודה שהוא חלק האל יתברך אז ינחל אותו האל ית' שילא מהגלות ויהי' נחלת האל על אדמת הקדש, מענין כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו (מרד"ק): (ד) הֵם, ענינו שתיקה, והטעם מפני יראת כבוד: בעוד, מלשון אס תעירו ואס תעוררו, והוא מענין נפעל: (ה) על ימינו לשטנו, אולי שכן היה נימים ההם שהמקטרג עמד במקום המשפט מימין הנרשע, כי בן כתיב ושטן יעמוד על ימינו (תהלים ק"ט): (ו) וַיֹּאמֶר ה', ע"י המלאך העומד שם, כטעם ויאמר ה' לה לרנקה: אוד מוצל מאש, כמו אוד הדולק שיסירו אותו מהאש שלא ידלק עוד וכן זה הולל מאש הגלות לכוש

הפסרת בהעלתך

מֵאֵשׁ: (ו) וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבוֹשׁ
בְּגָדִים צוּאִים וְעָמַד לְפָנָי
הַמֶּלֶךְ: (ח) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־
הָעַמֻּדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הַסִּירוּ
הַבְּגָדִים הַצּוּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר
אֱלֹהֵי רֵאָה הַעֲבַרְתִּי מֵעַלֶיךָ עֹנֶיךָ
וְהַלְבַּשׁ אֶתְךָ מַחֲלָצוֹת: (ט) וַאֲמַר
יְשִׁימוּ צְנִיף טְהוֹר עַל־רֵאשׁוֹ
וַיְשִׁימוּ הַצְּנִיף הַטְּהוֹר עַל־רֵאשׁוֹ
וַיַּלְבְּשׁוּ בְּגָדִים וּמֵלֶכֶךְ יְהוָה
עָמַד: (י) וַיַּעַד מֵלֶכֶךְ יְהוָה
בַּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: (יא) כֹּה־אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֱם־בְּדַרְכֵי תִלְךְ

תרגום אשכנזי ימ

דעם פֿייער גערעטטעט.
(ז) יהושע אבער שטאַנד פֿאַר
דעם ענגעל אין אונזויבערן
קליידערן אַנגעטאָן. (ח) דאָ
ערהוב די עזער זיינע שטיממע,
אונד זאָגטע צו דען אומשטעטע־
הענדען: נעהמעט דיא אונזוי־
בערן קליידער איהם אַכ!
אונד זאָגטע פֿערנער צו איהם
זעלכסט: זיעה! היערמיט
ציעהע איך דיר דיינע זינדען
אויס, אונד בעקליידע דיר מיט
ערהענקליידערן. (ט) דאָדאַס־
טע איך: מעכטע מאָן אויך
איינען ריינען בונד זעטצען
אויף זיין הויפט; אונד זיא
זעטצען איינען ריינען בונד
איהם אויף דאָ הויפט, אונד
צאָגען איהם דיא קליידער אַז
אין אַנוועזענהייט דעם ענגעל
גאָטטעס. (י) דאָרויף פֿערמאָהנטע דער ענגעל
טען: (יא) זאָ שפּריכט דער עוויגע צבאות, ווען דוא אין מיינען וועגען וואַנדעלסט, מיי־
נען

ר ש י

(ז) לבוש בגדי צואים. בתרגומו הו' לי' בנין דנסבין להון נשין דלא כשרן לכהונתא והיה נענש
הוא על שלא שלח מיחה בידם: (ח) הסירו הבגדי הצואים מעליו. יבדילו בניו את נשותיהם וימחלו
לו: מחלכות. חליפות בגדים נאים כלומר זביות. ולפי שדימה העין לבגדים צואים דימה
הזכות למחלכות בגדים נאים ולבגדים: (ט) ואומר. אני זכריה: ישימו צניף טהור וגו'. בקשתי
רחמים עליו: (י) ויעד. לשון התראה כמו ואעידה כס את השמי' וגו': (יא) אם בדרכי תלך.
וגם

ב א ו ר

לבוש לירושלים ולבנות הבית ולכהן בו (רד"ק). והמשל יפה עד מאוד, ובאלו אמר ה' אל
השטן, אל חשטן אותו בעבור הכתמים אשר אתה רואה בו, כי הן הן הנשאים עוד מימי
הגלות ואני אעבר אותו מהם, וכדמפרש ואומר ויהושע היה לבוש וגו': מוצל, כל הללה
לשון הסרה, בדכתיב ויכל אלהים את מקנה אבינו: (ז) לבוש בגדים צואים, משל לעונות
וכדמבאר בפסוק שלחצרו, ובת"י ויהושע הו' ליה בנין דנסבין להון נשין דלא כשרן לכהונתא,
וכן כתיב בעזרא וישאלו מבני הכהנים אשר הושינו נשים וכריות מבני יושע בן יהוידק ואחיו,
זה בידאי עין שהשב הגלות, וכמו שהערנו לעיל: (ח) הסירו הבגדים הצואים, כמו שיבדילו
מהנשים הנכריות (רד"ק): מחלצות, משל על הזביות, כלומר כיון שיוסר העין יראו כך הזביות, וכן
ת"י ואלכס יתך דכוון (הג"ל): (ט) ואומר, חשנתי בלבי כמה הים נאה אלו היה צניף טהור על
ראשו וראיתי שחקימה מחשנתי (מראב"ע) וטעם הצניף הטהור שימלא ידו לכהונה: (י) ויעד,

הרגום אשכנזי

נען דיענסט בעאבאכטעסט, מיינעם הויזע רעכטליך פאר- שטעהסט, אונד מיינען האף אין עהרען העלטסט, זא גע- בע איך איינסט צוטריטט דיר אונטער דענען, דיא היער שטעהען. (יג) הערע עם יהושע האהער פריעסטער! דוא אונד אללע דיינע פריינדע, דיא בייא דיר זיטצען, דיעזע אויס- געציינעטען מעננער אללע! איך בריינגע איהן מיינען דיע- נער, יענען געליבטען שפרעם- לינג. (יג) דען זעהעט דיעזען שטיין, דען איך פאר דען יהושע לעגע, זיעבענפאך זאלל בעוואכט ער ווערדען דיעזער איינציגע שטיין: יא איך

הפטרת בהעלתך

ואם את-משמרתִי תִשְׁמֹר וגם- אתה תִּדְרִין את-בֵּיתִי וגם תִּשְׁמֹר את-הַצָּרִי וְנָתַתִּי לָהּ מְהֻלָּכִים בֵּין הָעַמִּדִים הָאֵלֶּה: (יג) שִׁמְעֵ-נָא יְהוֹשֻׁעַ וְהִכְהִין הַגְּדוֹל אֶתְּךָ וְרַעִיף הַיְשָׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי-אֲנִישִׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי-הִנְנִי מֵבִיא אֶת-עַבְדֵי צִמָּח: (יג) כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנַי יְהוֹשֻׁעַ עַל-אֶבֶן אֶחָת שִׁבְעָה עֵינַיִם הִנְנִי מִפְתַּח פְּתָחָהּ נָאִם יְהוָה צְבָאוֹת וּמִשְׁתִּי

אח זעלבסט! שפריכט דער עוויגע צבאות, גראבע דען שפרוך איהם איין: איך שאפע אלע לעם

ר ש י

וגם אני זאת אעשה לך: אתה תדין את ביתי. משפט ותהיה פקיד על בית מקדשי: ונתתי לך מהלכים. כתרנומו ובאחיות מתיא אחייך ואחן לך ריגלין דמהלכין בין שרפיא אילין ולפי כשטו מבשרו על בניו שיזכו לעמיד: העומדים. שרפיא ומלאכי השרת שאין להם ישיבה: (יב) אתה ורעיק. חנויה מיאאל ועזריה היו: אנשי מופת. גברין בשרין למיעבד להון ניסין שאף להם נעשה נס: כי הנני מביא את עבדי למס. כי עתה זרובבל פתח יהודה קטן בחלר המלך אני מנמיח לו גדולה ושם נתחיו לתן בעיני המלך למלאות שאלתו בנין הבית והעיר כמו שפורש בעזרא דברינחמיה בן חכליה והו' זרובבל כדאמר' בסנהדרין: (יג) כי הנה האבן. יסוד הבית אשר יסדתי צימי כורס ובטלו על ידיכם ואותו היסוד ועובי החומה היה מעט בעיניכם כמו שפורש בעזרא ובנבואת חגי: על אבן אחת ז' עיני. סופו להרחיב על אחד ז' וכן ת"ע על אבן אחד ז' עינין אחזיאלן ליה ולשון עיני' ל' מראית ולי נרא' ז' עיני' על שם עיני הכ"ה שנעינו ולבו להוסיף עליו על אחד שבעה לפי שדוגמתו בנבוא' זו וראו את האבן הנדיל ביד זרובבל שבע' אלה עיני ה' המה משוטטים אלא לימד שנתן עיניו להרבות כבוד הבית בבניינו: הנני מפתח פתוחה. מתיר קישוריה מסיר עלת האויבים אשר כתבו שטנה לנטל המלאכה: ומשתי

ב א ו ר

לשון אזכרה, כמו העדותי בנס היום (רד"ק): (יא) בין העומדים האלה, הם המלאכים שהם עומדים וקיימים לעולם רנה לומר תלך בנייהם, וזה רמז לנשמתו כהפדרו מהגוף (רד"ק): (יב) אנשי מופת, המובדלים משאר האנשים במדרגתם ובמעלתם, וכדמתורגם בל"א: צמח, מענין ויכא חוטר מגזע ישי, והטעם על זרובבל שעדיין היה בשער המלך: (יג) כי הנה האבן, שישימו תחלה לבנין הבית, ואשר חושם על ידי זרובבל לפני יהושע, כמ"ש למטה והוליא את האבן הראשה, על האבן הזאת יהיו שבעה עינים ר"ל שמירות רבות מאת האל יתברך מפני הכריס החושבים להשנית מלאכתם, ושבעה הוא סך המשכון על הכוב כידוע (מרד"ק): משחח פתוחה, מלאשן פתוחי חומס, והענין כי כן היה נהוג צימים הקדמונים, וגם

השטרת כהעלתך

תרגום אשכנזי כ

אֶת-עֵינַי הָאָרֶץ הַהִיא בַּיּוֹם אֶחָד:
 (יד) בַּיּוֹם הַהוּא נָאֵם יְהוָה צְבָאוֹת
 תִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ אֶל-תַּחַת
 גִּבּוֹן וְאֶל-תַּחַת תֵּאָנֶה: (טו) וְיָשֶׁב
 הַמִּלֶּאכֶה הַדְּבָר בֵּי וַיַּעֲרֵנִי כְאִישׁ
 אֲשֶׁר-יַעֲזֹר מִשְׁנֵתוֹ: (טז) וַיֹּאמֶר
 אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וַיֹּאמֶר
 רֵאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלֵה
 וְגִלְגָּה עַל-רֵאשֵׁה וְשִׁבְעָה נִרְתְּיָה
 עֲלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת
 לַנִּרְוֹת אֲשֶׁר עַל-רֵאשֵׁה:
 (יז) וּשְׁנַיִם זֵיתִים עֲלֶיהָ אֶחָד מִיָּמִין
 הַגִּלְגָּה וְאֶחָד עַל-שְׂמֹאלֶיהָ:

לעם אונגליק דיעזעם לאנדעם
 אין איינעם טאגע יוענ. (יד) און
 דיעזעם טאגע, שפריכט דער
 עויגע צבאות, לאדעט איהר
 דאן וויעדערום יעדער זיינען
 פריינד אונטער דעם ווייני-
 שטאקס, אונטער דעם פייגעני-
 בוימס שאטטען הין. (טו) דא-
 רויף וואנדטע זיך דער רעדעני-
 דע ענגעל צו מיר, אונד וועק-
 טע מיך אויף, גלייך איינעם,
 דען מאן אויס דעם שלאפע
 ערוועקט, (טז) אונד פראגטע
 מיך: וואס זיעהסט דוא? איך
 זאנטווארטעטע: איך זעהע איי-
 נען לייכטער גאנץ פאן גאלד,
 און דעססען אבערן טהייל איין
 בעקקען, און וועלכעם זיעבען
 לאמפען זינד, אונד יע זיעבען
 אונד זיעבען רעהרען, דיא צו
 יעדער פאן דען לאמפען פיה-
 רען, וועלכע אום דאן בעקקען
 הערום זיטצען: (יז) אויך צווייא

ואמר קרי ואען

אהלביימע נעבען איהם, איינער צור רעכטען אונד איינער צור לינקען דעם בעקקענם.

דא

ר ש י

ומשתי. והסירותי: ביום אחד. לא ידעתי חזום יום: (טו) וגולה על ראשה. כמו גולות עליות
 לשון מעיין כמין ספל גדול עגול: וז' נרותיה. כמין זויכין שנותנין השמן והפתילה לתוכה:
 שבעה ושבעה מוצקות. לכל נר ונר באין ז' לנורות קטנים שהשמן זב מן הגולה דרך אותן
 מוצקות לכל נר ונר: (יז) ושנים זיתים עליה. אלה שני אילנות שהזית' גדילים בהם: אחד
 מימין הגולה ואחד על שמאלה וגו'. וכאן לא פי' על שני לנורות זהב האמורות למטה בפרשה
 והם כמין עריבו' ועדשים של בית הנד שהם עומדים אצל הזיתים והזיתים נחנטיס מאיליהם
 לתוך הנותר' מתחממות כבמעטן ונעלרי' שם בבית הנד והשמן נוסף לתוך הנותר'
 ומהנותרות לתוך הגולה ומהגולה אל המוצקות ומהמוצקות אל הנרות והמוצקות והנרות ארבע'
 ומשע

ב א ו ר

וגם כהוג עוד בימינו, לפתח על האבן הראשה שישימו ניסוד בנין גדול ומפואר, מאמר
 מליכוי מכוון לאותו הבנין, ולפי זה יהיה טעם המאמר כאלו השכ"ה בניבול יפתח בעלמו ובנבדו
 על האבן הזאת מאמר ומשתי את עין הארץ הסיף ביום אחד: עון, מלשון כי לא שלם עון האמורי
 כלומר שיסיר מהם בזמן ההוא כל דע וכל לרה ויהיו בשלום (ד"ק): (טו) וגולה על ראשה,
 כמו גולת עליות לשון מעיין כמין ספל גדול עגול (רש"י): שבעה ושבעה מוצקות, לכל נר
 ונר באין שבעה לנורות קטנים שהשמן זב מן הגולה דרך אותן מוצקות לכל נר ונר (הנ"ל)
 כדי שלא יבכר מהן השמן בשום אופן, ובטעם שבעה עינים על אבן אחת דלעיל: (יז) ושנים
 זיתים עליה, אילנות שהזיתים גדלים בהם, והם נחנטיס מאליהם אל תוך הגולה, והשמן
 יולא

תרגום אשכנזי

(יח) דא הוב איך נון וויעדערום
אן, אונד פראגטע דען ענגעל,
דער מיט מיר שפראך: וואס
בעדייטעט דיעזעס מיין הערר?
(יט) דער ענגעל ערוויערערטע
מיר: מערקסט דוא דען ניכט,
וואס דיעזעס בעדייטען זאלל?
איך זאגטע: ניין מיין הערר!
(כ) דא אנטווארטעטע ער מיר
פאלגענדער מאסען: זא וויס-
סע! דען שפרוך גאטטעס
בעדייטעט עס, פערקינדעט
דעם זרובכל, זא הייסט עס:
ניכט דורך געוואלט, ניכט
דורך מאכט (ווירדס אויסגע-
פֿהרט), זאנדערן דורך מיי-
נען וויללען בלאס, שפריכט
דער עוויגע צבאיה. (א) ווער
ריזט דיא גראסער בערג? דעם
זרובכל אינע עבנע נור. שאן

הפטרת בהעלתך

(יח) וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הַמַּלְאָךְ
הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר מָה אֵלֹה אֲדֹנָי:
(יט) וַיֹּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר
אֵלֵי הַלּוֹא יִדְעַתְּ מָה יְהוָה אֵלֹה
וַיֹּאמֶר לֹא אֲדֹנָי: (כ) וַיֹּעַן וַיֹּאמֶר
אֵלֵי לֵאמֹר זֶה דְבַר יְהוָה אֵל-
זְרַבְבָּד לֵאמֹר לֹא בְחַיִל וְלֹא
בְכַח בִּי אִם-בְּרוּחֵי אֱמֹר יְהוָה
צָבָאוֹת: (כא) מִי-אַתָּה הַרְגֵדוֹל
לְפָנַי זְרַבְבָּד לְמִישׁוֹר וְהוֹצִיא
אֶת-הָאֶבֶן הָרִאשׁוֹה תְּשׂאוֹת הֵן
הֵן לָהּ:

וישלה

האט דען עקשטיין ער געלעגט אונטער הייפֿיגען גליקוויגשען דער וויכצענדען מענוגע. יהושע

ר ש י

וחזע היו רמו לאור שלעמיד לבוא. אור החמה יהי שנעתים כאור של שנעת ימים ארבעים וחזע
על אור של יום נראשית: (יח) מה אלה אדוני. מה זה שהזיתי נמסקים מאליהם והשמן
בא אל הנרות מאילי: (כ) זה דבר ה' אל זרובבל. זה סימן לך להנטיח את זרובבל כשם שהזיתים
והשמן הזה נגמר מאליו לכל דבריו כך לא בחיל ולא בכח שננס תעשו את בנין ביתי: כי אם
ברוחי. אני אתן רוחי על דרוש ויזוה לכם לננות ולעשות כל גרבי יציאת הבנין משלו ולעזור
אתכם במטין ויין ושמן ועלים כמו שמורש בעזרא ולא תלטרכו לעזרת אדם: (כא) מי אתה
הר הגדול. שריענר הנהר תחני פחת עבר נהוא ושחר בזוני וכוונותהון שנטלחם המלאכה עד
בה מעתה תהיה לפני זרובבל מישור אין לכם סרה וגדולם עוד עליו: והוליא את האבן הראשה.
האדריכל יקח את אבן הבדיל בידו להיו' אדריכל נראש הבונים והס יננו הכל כפי דבריו אשר
יזוה בנין נאה ומפואר: תשואות חן חן. יהיה לה לאותה האבן שהכל יאמרו מה נאה בנין
זה העשוי ע"י אבן המשקולת הזאת תשואות חן כמו תשואות נוי כמו תשואות מליאה עיר הומיה
קול שאון בולם לשון השמעת קול הם:

וישלה

ב א ו ר

יולא משם מעלמו דרך המולקות אל הנרות (מהנ"ל): (כ) זה דבר ה', זה סימן לך להנטיח
את זרובבל כשם שהשמן הזה נגמר מאליו לכל דבריו כך לא בחיל ולא בכח שננס תעשו את
בנין ביתי כי אם ברוחי (מהנ"ל): (כא) מי אתה הר הגדול, אמר כנגד השיטנים אם תהיו
כהר הגדול לפני זרובבל תהיו למישור ולא תוכלו לעמוד נגדו להשביחו ממלאכתו (מרד"ק):
והוציא את האבן הראשה, כלומר וכמו שהוליא את האבן הראשה כשהחל הבנין כן ישלים
המלאכה (מהנ"ל): הראשה, במסיק ואיננה לנקבה נסתרת, וכמוהו וגלה דלעיל וכבנורה
צטרס קין: תשואות חן חן לה, כאשר שם זרובבל האבן הראשה בנין שם אותה בתשואות
והאון רב ואמרו כל העם חן חן לה להאבן הזאת מאת האל יתברך, והכפל לחוק הענין כמו
שלוש שלום לחוק (רד"ק).

וישלה

ה פ ט ר ת ש ל ח ל ק

כא

ביהושע סימן כ'.

(א) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי-נוֹן מִן-
 הַשְּׂטִיִּים שְׁנַיִם אַנְשִׁים
 מִרְגְּלִים חָרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ
 אֶת-הָאָרֶץ וְאֶת-יְרִיחוֹ וְיַלְכוּ
 וַיָּבֹאוּ בֵּית-אֵשָׁה זֹנָה וּשְׂמָה^ב
 רַחֵב וַיִּשְׁכְּבוּ-שָׁמָּה: (ג) וַיֹּאמֶר
 לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אַנְשִׁים^ש
 בָּאוּ הַנֶּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַחֲפֹר אֶת-הָאָרֶץ: (ג) וַיִּשְׁלַח
 מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל-רַחֵב לֵאמֹר
 הוֹצִיָאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ:^ז
 אֲשֶׁר-בָּאוּ לְבִיתְךָ כִּי לַחֲפֹר

(א) יהושע זאהן נון ואנדטע
 היימליך פֿאַן שטיים
 צווייא מענגער אַלס קינדשאַט.
 טער אויס, אונד שפראך צו
 איהנען: געהט הין, אונד בע-
 זעהעט דאָן לאַנד נעכטס
 יריחו. זיא גינגען אַלזאָ אַפֿרט,
 קעהרטען איין אין דאָן הוין
 איינער גאסטוירטהין, נאָ-
 מענס רחב, אום דאָזעלכטס
 צו איבערנאַכטען. (ג) מאָן
 הינטערבֿאַכטע אַכער דעם
 קעניגע צו ירחי, אונד שפראך:
 זיעהע! עם זינד היער דיעזען
 אַבענד לייטע פֿאַן דען קינדערן
 ישראל'ס אַנגעקאַממען, דאָן
 לאַנד אויסצוקינדשאַטען.^ז
 (ג) דאָ שיקטע דער קעניג הין
 צו רחב, אינד ליעם איהר זאָ-
 גען: ליעפֿערע מיר אויס דיא

פֿרעמדען לייטע, וועלכע אין דיינעם הויזע איינגעקעהרט זינד, דען זיא קאַממען, אום
 דאָן

ר ש י

(א) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹמֵר. על ברחי אני לריך ליצר שנתוך ימי אבל משה שלחם שהרי לסיף
 שלשים יום שחמו ימי אבל משה עברו את הירדן שמש אנו למדי' שמת משה
 בשבעה באדר בשאחה חונה ל"ג למפרע מיום שעלו מן הירדן בעשור לחמש הראשון על כרחך
 משנחלמו המרגלים לא עברו את הירדן עד יום החמישי שנאמר וישנו שם שלשת ימים עד שבו
 הרודפים בו בלילה ויעברו ויבאו אל יהושע בן נון וישכם יהושע בנקר ויסעו מהשטי' הוא יום
 רביעי וילינו שם טרם יעברו נמלא שלא עברו עד יום החמישי: חרש. ברו כך תרגם יונתן
 אמר להם עשו עלמנכם כחראים כדי שלא יסתירו דבריהם מפניכם. דבר אחר חרש טרם הטעינו
 עלמנכם קדרות כדי שתהיו נראין בקדרין: וראו את הארץ ואת יריחו. והלא יריחו בכלל היתה
 ולמה ילאת אלא שהיתה קשה כנגד כולם לפי שהיתה יושבת על הספר. כיוצא בו ויפקדו
 מעבדי דוד חשעה עשר איש ועשהאל. והלא עשהאל בכלל היה אלא שהיה קשה כנגד כולם.
 כיוצא בו והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת בת פרעה. והלא בת פרעה בכלל היתה
 ולמה ילאת שהיה מחננה כנגד כולם וכלפי החטא שהטויה אומות ומכילן כך שנויים בספרי:
 אשה זונה. תרגם יונתן פונדקיתא ומוכרת מיני מזון: (ב) לחפור. לרגל וכן משם חפר סובל:
 וחלפנו

ו ב א ו ר

(א) חרש, הוא מואר הפעל ופרושו שלח אותם בסוד שלא ידעו מזה יושבי הארץ: את יריחו,
 הארץ בכלל ויריחו בפרט לפי שהיתה עיר גדולה. רד"ק: זונה, כמרגומו פונדקיתא
 שמוכרת

תרגום אשכנזי

דאן לאנד אויסצוקינדשאַע. טען. (ד) זיא אכער האַטטע בערייטס דיא ביידען מעננער פֿערבאַרגען. נון אַנטוואַרטע. טע זיא: עס איזט וואָהל וואָהר, עס זינד לייטע בייא מיר איינ. געקעהרט; איך וואוסטע אכער ניכט, וואָהער זיא וואַרען; (ה) ביים טהאַרשלוס אכער געגען אכענד, דאָ גינגען זיא זויעדער פֿאַרט, וואָהין וויים איך ניכט; זעטצט איהנען אינ. דעססען זאָגלייך נאָך, פֿיעל. לייכט, דאָס איהר זיא נאָך איינהאַלט. (ו) דיא ביידען מעננער אכער האַטטע זיא אויפֿס דאָך געבראַכט, אונד אונטער דען פֿלאַכסשטענ. געלן, דיא דאָזעלכסט אויסגע. ברייטעט לאַגען, פֿערבאַרגען. (ז) מאַן זעטצטע איהנען אַל. זאָנאָך, לענגסט דעס ירדן'ס ביזאן דיא איבערפֿוהרט; אויך פֿערשלאָס מאַן וויעדער דאָן

טהאַר, זאָכאַלד דיא נאַכזעטצער הינוים וואַרען. (ח) בעפֿאַר נון דיא מעננער זיך נייעדערלעג.

הפטרת שלח לך

אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: (ד) וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הָמָּה: (ה) וַיְהִי הַשָּׁעַר לְסָגוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אָנָּה הֵלְכוּ הָאֲנָשִׁים רֹדְפוּ מֵהָר אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁיָגוּם: (ו) וְהָיָא הָעֵלְתֶם הַגָּגָה וַתִּטְמַנְם בַּפְּשָׁתַי הַיַּעֲזֵן הָעֵרְכֹת לָהּ עַל־הַגָּג: (ז) וְהָאֲנָשִׁים רֹדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל־הַמַּעְבְּרוֹת וְהַשָּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי בְּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם: (ח) וְהָמָּה טָרַם יִשְׁכְּבוּן

והיא

טען

ר ש י

(ד) וּתְלַפְּנוּ. יש מקראות מדברים על הרבים כיחיד לפי שמיירה בהטמנתם ובמקום לר כאלו היה יחידי. ומדרש אגדה ר' תנחומא יש פנחס ונלכ היו ופנחס עמד לפניו ולא נאווה לפי שהיה כמלאך. דבר אחר ותלפנו כל אחד ואחד בפני עצמו ודוגמתו מלינו שמן וקטורת ישמח לב ולא אמר ישמחו לב: (ו) נפשתי העץ. נגבעוליהן: (ז) על המעברות. מקום מעבר המים שהיו סבורין שחזרו לאחוריה' אל ערבות מואב והינדן מפסיק בנחמים: והשער סגרו. השוערים: ולא

ב א ו ר

שמוכרת מזון: (ד) ותצפנו, יש מקראות מדברים על הרבים כיחיד וכו' דבר אחר כל אחד ואחד בפני עצמו רש"י. ושעור הכתוב בנר לקחה אותם ותלפנס טרם באו האנשים מן המלך לקחת אותם: כן, בתרגומו בקושטא: (ה) כי תשיגום, שעורו דלמא תשיגום. או שעורו כמו אם כלומר אם תרכו להשיגם רדפו מהר ואל תתמהמהו: (ו) והיא העלחם, כאן חוזר ומפרש את אשר אמר למעלה ותקח האשה את שני האנשים ותלפנו וסודיע איך לפנה ועמנה אותם: (ז) אחרי, נכסיכות אולי הוא נכסינת מה שנאמר אחריו דהיינו שהמלות כאשר ילאו הרודפים אחריהם נכסינים לתיבה אחת לשם אחד כמו שמונח זאת במקומות אחרים נס' זאירות ישראל ובבאור למגלת

הפטרת שלח לך

וְהָיָא עֲלִיתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגִּג: (ט)
וְהָאָמַר אֶרֶץ־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי
כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ
וְכִי־נִפְלְאָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי
נִמְגְּנוּ כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם:
(י) כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ
יְהוָה אֶת־מִי יַם־סוּף מִפְּנֵיכֶם
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר
עֲשִׂיתֶם לְשָׁנִי מֶלֶךְ הָאָמַרִי
אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הִירְדֵן לְסִיחֹן וּלְעוֹג
אֲשֶׁר הִחַרְמַתֶּם אוֹתָם: (יא) וְנִשְׁמַע
וַיִּמַּס לְבַבְנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ
בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַר וְעַל־
הָאָרֶץ מִתְּחִלָּה: (יב) וְעַתָּה
הִשָּׁבְעוּ־נָא לִי בִיהוָה כִּי־עֲשִׂיתִי
עִמָּכֶם חֶסֶד וְעֲשִׂיתֶם גַּם־אִתָּם
עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנָתַתֶּם לִי אוֹת
אָמֶת: (יג) וְהִתִּיתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־
אֲמִי וְאֶת־אֲחִי וְאֶת־אֲחֹתִי וְאֶת

אֲחֵיכֶם קְרִי

כָּל

חרגום אשכנזי כב

טען, גינג רחב צו איהנען היי
נויף, (ט) אונד שפראך: איך
ווייס וואָהל, דאָס דער עוויגע
אייד דיעזעס לאַנד אייניגכט,
אייד האָט שאַן פֿורכט פֿאַר
אייד זיך אונזערער בעמעכט־
געט, אונד אללע איינוואָה־
נער דעם לאַנדעס ציטטערן
פֿאַר אייד; (י) דען וויר האָ־
בען פֿערנאַממען, וויא דער
עוויגע דיאַ בינוענוזעע בייא איי־
ערעם אויסצוגע אויס מצרים
אייערענטוועגען אויסטראַק־
נען ליעס, אונד וויא איהר
יענזייטס דעם ירדן'ס מיט דען
ביידען קעניגען פֿאַן אמרי,
סיחון אונד עוג, פֿערפֿאַהרען,
דאָ איהר זיא גענצליך געשלאָ־
גען האַבט. (יא) אַלס וויר נון
דיעזעס ערפֿוהרען, וואורדען
וויר גאַנץ פֿערצאָגט, אונד יע־
דער וואורדע מוטהלאַז פֿאַר
אייד, דען נור דער עוויגע איי־
ער גאַטט אַלליין איזט הערר
אַבען אים היממעל אונד אונ־
טען אויף דער ערדע. (יב) שווע־
רעט מיר נון ביים עוויגען, דאָס
זאָ וויא איך אייד טרייע ער־
צייגט האַבע, איהר אויך מיי־
נעם פֿאַטערליכען הויזע טרייע
ערצייגען ווערדעט, אונד היי־
טערלאַסט מיר איין וואַהרציי־

כָּען, (יג) דאָס איהר מיינען פֿאַטער, מיינע מוטטער, מיינע ברידער אונד שוועסטערן אונד
אַל־

ר ש י

(יא) ולא קמה עוד רוח. אפילו לשכב עם אשה אמרו אין לך כל ער ונגיד שלא נא אל רמב
הזונה ובת עשר שנים היתה כשילאו ישראל ממלכיהם ונחמה כל ארבעים שנה: (יב) אות אמת.
שמעו

ב א ו ר

למגלת אינה: (ח) עליהם, אַל־לס: (יא) ולא קמה עוד רוח, כתרנומו ולא אשתארת עוד
ומא באגש: (יב) אוח אמת, שמעו כשחבואו ומכנשו העיר שתכירו האות ומחויני. והכס
האות

אללעס, ויאם איהנען אנגע-
הערט ערהאלטען, אונד זיא
פאָם טאָדע כעפרייען ווער-
דעט. (יד) דיא מעננער ערווייע-
דערטען איהר: וויר פערביר-
גען אונזער לעבען פיר דאָז איי-
ריגע, ווען איהר נעהמליך אונ-
זערע יעטציגע אכרעדע נייע-
נאָנדען ענטדעקען ווערדעט,
אונד ווערדען דאָהער, ווען
דער עוויגע אונד דיעזעם לאַנד
איינגיבט, דיר געוואָגענהייט
אונד טרייע ערצייגען. (טו) זיא
ליעס זיא היערויף מיט איינעם
זיילע דורכס פּענסטער היינז-
טער, דען איהר הויז שטאנד
אַן דער שטאָרטמויער, זאָ, דאָס
איהר געמאָך אין דער שטאָרט-
טויער וואָר, (טז) אונד שפראַך
צו איהנען: געהט נאך דעם
כערגע צו, דאָמט ניכט דיא
נאָזעטצער אייך טרעפּען,
האַלטעט אייך דאָרט דרייא
טאָגע פּערבאָרגען, ביז דיע-
זע וויעדער צוריקגעקאָממען
זינד; אַלסדאָן קענט איהר

כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת-
נַפְשֹׁתֵינוּ מִמּוֹת: (יד) וַיֹּאמְרוּ לָהֶם
הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַּחְתִּיכֶם לְמוֹת
אֵלֶם לֹא תִגִּידוּ אֶת-דְּבָרֵינוּ זֶה
וְהָיָה בְּתַת יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ
וְעֲשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֱמֶת:
(טו) וְהוֹרַדְתָּם בַּחֶבֶל בְּעַד הַחֲלוֹן
כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחֹמָה וּבַחֲמָה
הִיא יּוֹשֶׁבֶת: (טז) וְתֹאמַר לָהֶם
הַתְּרָה לָכֵן פִּן-יִפְגְּעוּ בְכֶם
הָרֹדְפִים וְנִחַבְתֶּם שְׂמָה שְׁלֹשֶׁת
יָמִים עַד שֶׁבְּהָרְדֹפִים וְאַחַר תֵּלְכוּ
לְדֹרְכֵכֶם: (יז) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
הָאֲנָשִׁים נְקִיִּים אָנַחְנוּ מִשְׁבַּעַתְךָ
הַזֶּה אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: (יח) הִנֵּה

אנחנו

איערע ריזע פּאַרטעטצען. (יח) דיא מעננער שפראַכען נון צו איהר, אין פּאַלגענדעם
פּאַללע זינד וויר אונזערעם דיר געלייסטעטען איידעם ענטלעריגט: (יח) ווען וויר נעהמליך

אין

ר ש י

שמעו בשתבאו ותכנסו את העיר שחברו האות ומחוינו: (יז) ותורדס במל בעד החלון. באותו
חבל וקלון היו הנוחפים עולים אליה אמרה רבונו של עולם בחלו מטאתי בחלו חמחול לי: (טז) עד
שוכ הוודסים. נלולה נה רוח הקדש שיטונו לסוף שלשת ימים: (יז) נקיים אנחנו. הכיחנו חולין
הדבר

ב א ו ר

האות הזה היה מה שנאמר למטה חוט הכני: (יד) את דברינו זה, האות אשר אנחנו נוהגים
לך. שאם חגידי יעשו גם כן האחרים אשר להם בית בחומה להנלל, סלוקטמרד"ק. (טו) בקיר
החומה, לדעת המפרשים הוא כפל הלשון במה שאמר ובחומה היא יושבת, ובאמת חינו כן
כי בתחלה אמר שהיה ביתה בנוי בכל חומת העיר ובאר שהיה באופן זה עד שהיא ישנה בתוך
החומה דהיינו מדרי הבית היו נכנסין בתוך החומה, ולכן היתה יכולה להורידם בקל, ולא
היו כריכים ללכת דרך שער העיר חונה: (יז) נקיים אנחנו, כלומר בחגתי אשר נדבר לך נהיה
אנחנו נקיים מהשנועה, ובוא, אם יכח חיש מדלמי בתוך החוכה, כי אז אם יכח דמו
בראשו:

הפטרת שלח לך

חרגום אשכנזי כג

אָנַחְנוּ בָּאִים בְּאֶרֶץ אֶת־תְּקוֹת
 חוֹט הַשְּׁנִי הַזֶּה הַקָּשֶׁרִי בַחֲלוֹן
 אֲשֶׁר הוֹרְדָתָנוּ בּוֹ וְאֶת־אֲבִיךָ
 וְאֶת־אִמְךָ וְאֶת־אֶחֱיךָ וְאֶת־כָּל־
 בֵּית אֲבִיךָ תֹאסֵפִי אֵלֶיךָ הַבֵּיתָהּ׃
 (יט) וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִדֹּלְתֵי
 בֵּיתְךָ הַחוּצָה דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְאֹנְחָנוּ
 נְקִיִּים וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בַּבַּיִת
 דָּמוֹ בְּרֹאשֵׁינוּ אִם־יָד תִּהְיֶה־בּוֹ׃
 (כ) וְאִם־תִּגִּידִי אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה
 וְהָיִינוּ נְקִיִּים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר
 הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ (כא) וְתֹאמַר כְּדַבְּרֵיכֶם
 כִּן־הוּא וְתִשְׁלַחֶם וַיֵּלְכוּ וְתִקְשֶׁר
 אֶת־תְּקוֹת הַשְּׁנִי בַחֲלוֹן׃ (כב) וַיֵּלְכוּ
 וַיָּבֹאוּ הִהְרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת
 יָמִים עַד־שָׁבוּ הַרְדִּפִּים וַיִּבְקֶשׁוּ
 הַרְדִּפִּים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וּלְאִמְצָאוֹ׃
 (כג) וַיֵּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיִּרְדּוּ
 מִהָהָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
 בֶּן־נּוּן וַיִּסְפְּרוּ־לּוֹ אֵת כָּל־
 הַמַּצְאוֹת אֹתָם׃ (כד) וַיֹּאמְרוּ אֶל־

אין דאז לאנד קאממען, זאָ
 מוסט דוא איינע ראטהע שנור
 אן דאז פֿענסטער, אויס וועל־
 כֶּעם דוא אונו הערונטער גע־
 לאססען, אנקניפֿען, אונד
 דיינען פֿאטער, דיינע מוטטער
 דיינע ברידער אונד דיינע גאָנ־
 צע פֿאטערליכע פֿאמיליע צו
 דיר אינס הויזנעהמען. (יט) ווער
 נון אויס דיינער הויזטהיר הי־
 נויס געהט אויף דיא שטראס־
 סע, דער האַט ווינען טאָד זיך
 זעלכסט צוגעצאָגען, אונד וויר
 זינד שולדלאָז; דיא בלוטשולד
 דעסיעניגען אַבער, דער אין
 דיינעם הויזע בלייבט, קאָממע
 אויף אונז, ווען האַנד אָן איהן
 געלעגט ווירד. (כ) זאָנסט דוא
 אַבער דיוע אונזערע אַכרעדע
 אויס, זאָ זינד וויר גענצליך
 פֿאָן דעם דיר געלייסטעמען
 שוואורע כעפֿרייעט. (כא) זיא
 אַנטוואָרטעטע: עס זיא, וזיא
 איהר געשפּראָכֶען. זיא ליעם
 זיא דאָרויף פֿאַרטרייזען, אונד
 כאַנד נאַכהער איינע ראַטהע
 שנור אָן דאָז פֿענסטער.
 (כב) דיא לייטע גינגען נאָך דעם
 בערגע צו, היעלטען זיך דאָ־
 זעלכסט דרייא טאַגע פֿער־
 באַרגען, ביז איהרע נאַכ־זעט־
 צער וויעדער צוריק וואַרען.
 דיוע זוכטען אויך ווירקליך אויף
 דעם גאַנצען וועגע הערום, פֿאַנ־
 דען אַבער ניכטס. (כג) היערויף

יהושע

גינגען דיא ביידען מענגער פֿאָם בערגע הערונטער, זעטצטען איהרע ריזע ווייטער, לאַנגטעל
 ביא יהושע וואָהן נון אָן, אונד ערצעהלטען איהם דיא גאַנצע כעגעכענהייט. (כד) אויך שפּראָ־

כען

ר ש י

הכר נך לעשות הסוּת הזֶּה: (יח) אַת תְּקוֹת חוֹט הַשְּׁנִי. לשון קו ומנל: (יט) דמו בראשו.
 עין סריגמו על ראשו מהס כי הוא יגרום מיתמו: דמו בראשו. עין סריגמו מהס עלינו:
 (כג) ויעברו • אַת הינדן:

ויאמר

תרגום אשכנזי

כען ויא צו יהושע: וואהרליך! דער עוויגע האט אונז דיעועם לאנד איינגעגעבען, דען שאן ציטטערן אללע איינוואהנער דעסעלבען פאר אונז.

הפטרות שלח לך

יהושע כי נתן יהוה בידנו את כל הארץ וגם נמגו כל ישיבי הארץ מפנינו:

הפטרות קרח

בשמואל ח' סימן י"ח

ואם הוא שבת ראש חדש מפטירין השמים כסאי לעיל דף ה'.

(א) ויאמר שמואל אל העם לכו ונלכה בגלגל ונחדש שם המלוכה: (ב) וילכו כל העם והגלגל וימלכו שם את שאול לפני יהוה בגלגל ויזבחו שם זבחים שלמים לפני יהוה וישמה שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאד: (ג) ויאמר שמואל אל כל ישראל הנה שמעתי בקלכם לכל אשר אמרתם לי ואמליך עליכם מלך: (ד) ועתה הנה המלך ומתהלך לפניכם ואני זקנתי ושבתתי ובני הנשים

(א) שמואל שפראך צום פאלק קע: קאממעט, וויר וואללען נאך גלגל געהען אונד דארט דיא הולדיגונג, ערנייא-ערען. (ב) דאז גאנצע פאלק גינג אלוא נאך גלגל, ערוועהל טען דא דען שאול צום קעניגע פאר דעם עוויגען. היערויף ליעם שאיל דעם עוויגען צו עה: רען פריירענאפער שלאכטען, אונד ער זא וואהל אלס גאנץ ישראל, ווארן דאזעלכסט ועהר פערנגינט. (ג) נון שפראך שמואל צו גאנץ ישראל: זע העט איך האבע נון אייך אין אללעם געפאלגט, האבע איך אייגען קעניג געזעצט. (ד) דיווער קעניג זאלל נון פאר אייך הער געהען; דא איך אבער איצט שאן אלט אונד גרויא בין, מיי נע קינדער בייא אייך הינטער. לאס הע

אחכם

ר ש י

(א) ויאמר שמואל וגומר. ונחדש שם המלוכה. לפי שנראשונה היו עוררים על הדבר ועתה נחדשו כולם: (ד) ואני זקנתי ושבתתי. אמרו רבותינו זקנה קפלה עליו כדאיתא במס'

ב א ו ר

(א) ונחדש, לפי שנראשונה היו עוררין על הדבר ועתה נחדשו כולם. רש"י: (ב) ויזבח, מוסב על שאול: (ד) ובני הנם, המקרא הזה קשה הסבחה הוא ודמוק ע"פי פירוש המפרשים, ואנכי תרגמתי ע"ם נאור חד מן חכריא שאמר כן שיעורו, אחרי שאני זקנתי כלומר קרבו ימי למות, ע"כ

הפטרת קרח

אֶתְכֶם וְאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי לִפְנֵיכֶם
מִנְעָרֵי עַד-הַיּוֹם הַזֶּה: (ה) הֲנִנִי
עֲנֹו בִי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ
אֶת-שׁוֹר וְ מִי לָקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי
לָקַחְתִּי וְאֶת-מִי עֲשִׂקְתִּי אֶת-מִי
רְצוֹתִי וּמִי-מִי לָקַחְתִּי כְפָר
וְאֲעֲלִים עֵינַי בּוֹ וְאֲשִׁיב לָכֶם:
(ו) וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשִׂקְתָּנוּ וְלֹא
רְצוֹתָנוּ וְלֹא לָקַחְתָּ מִי-אִישׁ
מְאוּמָה: (ז) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד
יְהוָה בְּכֶם וְעַד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה
כִּי לֹא מָצַאתֶם בְּיָדֵי מְאוּמָה
וַיֹּאמֶר עַד: (ח) וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל
אֶל-הָעַם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת-
מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן וְאֲשֶׁר הֶעֱלָה
אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
(ט) וְעַתָּה הִרְתִּיצְבוּ וְאֲשַׁפְטָה

אחכם

תרגום אשכנזי כד

לאססע, אונד פֿאָן מיינער יוי
גענד אָן ביו יעטצט פֿאָר איך
הערגעגאנגען: (ה) זאָ צייגט נון
אָן — היער שטעהע איך פֿאָר
דעם עוויגען אונד פֿאָר זיינעם
געזאלכטען — פֿאָן וועלכעם
איך איינען אָכסען אָדער איי-
נען עזעלגענאָמען, וועם איך
עטוואָס פֿאַרענטהאלטען, ווען
איך אונטערדריקט, אָדער פֿאָן
וועם איך בעשטעכונג אָנגע-
נאָמען העטטע, אים מיינע
אויגען פֿאָן איהם אָכצו-ווענ-
דען? זאָנט אָן איך ווילל אַללעס
וויעדער צוריק געבען. (ו) זיא
אָנטוואַרטעטען: ניין! דוא
האַסט אונז ניכטס פֿאַרענט-
האַלטען, אונז ניכט אונטער-
דריקט, אונד פֿאָן ניעמאַנדען
עטוואָס גענאָמען. (ז) ער
שפּראַך: דער עוויגע זייא ציי-
גע, אויך זיין געזאלכטער זייא
צייגע יעטצט, דאַס איהר
ניכטס אונרעכטעס ווידער מיך
געפֿונרען האָבט. אונד יעדער
דיעף: יא, ער זייא צייגע!
(ח) דאַרויף שפּראַך שמואל צו
דעם פֿאַלקע: דער עוויגע, דער-

זאָ פֿיעל וואונדער דורך משה אונד אהרן טהאָט, דער אייערע עלטערן אויס מצרים הערויף
בראַכטע, (ט) פֿאָר איהם, דעם עוויגען, שטעללעט איך נון הער, איך ווילל מיט איך
רעכֿ

נמס' תענית: (ה) את שור מי לקחתי, לעבודתי: וחמור מי לקחתי, כשהייתי הולך מעיר לעיר לשמוע
אותם על עסקי כרכיהם הייתי הולך על החמור משלי והיה לי ליטול משלהם: את מי רצותי, כל
לשון מרוצה הסמוך לעושק לשון עשק ורלוז הוא חומס דלים ורזון: ואעלים עיני בו, כדי להעלים
עיני מן המשפט כשניל הממון: ואשיב לכם, כל מה שתאשרו: (ז) ויאמר עד, בת קול יולאת ואומרת
עד וזה אחד משלשה מקומות שהופיעה רוח הקודש בבית דין של מטה כדאיתא במסכת מכות:
(ח) אשר עשה את משה ואת אהרן, להיות נכונים לשליחיהם להוליך אבותיכם ממצרים: (ט) ואשפטה

ב א ו ר

ע"כ אשמע מכם עתה טרם מותי אם מלאתם בידי מאומה כל זמן היותי מהלך לפניכם. וטעם
ובני הנס אחכם כלומר אחרי שאני בני אלכנס, על כן למעני ולמענס אבקש זאת מכם:
(ה) ואעלים עיני, כמדגמו וככנס עיני בדינא: (ז) ויאמר, פרושו כל אחד אמר עד: (ח) אשר
עשה, כמדגמו דענד גבורן על יד משה ואהרן: (ט) ועתה התיצבו, כלומר לפני ה' אשר עשה
וגו'

אֶתְכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֶתְכֶם כָּל־צְדָקוֹת
 יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶתְכֶם וְאֶת־
 אֲבֹתֵיכֶם: (י) כִּי־אֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב
 מִצְרַיִם וַיִּזְעַקוּ אֲבֹתֵיכֶם אֶל־
 יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם
 מִמִּצְרַיִם וַיְשִׁיבוּם בְּמִקְוֹם הַזֶּה:
 (יא) וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
 וַיִּמְכְּרוּ אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא שַׂר־
 צָבָא הַצּוֹר וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד־
 מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלְחַמוּ בָּם: (יב) וַיִּזְעַקוּ
 אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר חֲטֵאוּ כִּי עֲזַבְנוּ
 אֶת־יְהוָה וְנַעֲבֹד אֶת־הַבְּעֵלִים
 וְאֶת־הָעִשְׂתָרוֹת וְעַתָּה הֲצִילֵנוּ
 מִיַּד אִיבֵינוּ וְנַעֲבֹדְךָ: (יג) וַיִּשְׁלַח
 יְהוָה אֶת־יִרְבֵּעַל וְאֶת־בְּדֹן וְאֶת־
 יִפְתָּח וְאֶת־שְׁמוּאֵל וַיִּצַּל אֶתְכֶם
 מִיַּד אִיבֵיכֶם מִסָּבִיב וַתֵּשְׁבוּ

רעכטען, אַב דיא וואָהלטהאַ־
 טען, דיא דער עוויגע אייך
 אונד אייערן עלטערן געצייגט.
 (י) יעקב רייזטע נאך מצרים;
 אַלס נאַכְהֶער אייערע עלטערן
 דאָרט צום עוויגען פֿלעהעטען,
 דאָ זאָנדטע ער משה אונד
 אהרן; דיעזע פֿיהרטען ויא פֿאָן
 דאָ הערויס, אונד אייערע על־
 טערן נאַהמען בעזיטן פֿאָן
 דיעזעם לאַנדע; (יא) זיא פֿער־
 גאַסען אַבער דעם עוויגען איה־
 רעם גאַטטעס, ער איבער־
 ליעם זיא דאָהער אָן דיא
 מאַכט דעם סיסרא, העער־
 פֿיהרער דעם הצור, אָן דיא
 מאַכט דער פֿלשתים אונד דעם
 קעניגס פֿאָן מואב, וועלכע
 מיט איהנען קריעג פֿיהר־
 טען; (יב) נון שרייען זיא אַבער־
 מאַהלס צום עוויגען, שפּראַ־
 כען: „אך! וויר האַכען געזיג־
 דיגט, דאָס וויר דען עוויגען
 פֿערלאַסען, אונד דיא געט־
 צען בעלים אונד עשחרות אָנ־
 געבעטעט האַכען! אָ, עררעט־
 טע נון אונז פֿאָן אונזערער פֿיינ־
 דע מאַכט, וויר וואָללען דיר
 גערנע דיענען!“ (יג) אונד

דער עוויגע שיקטע ירובעל, בדן, יפתח אונד שמואל, אונד ליעם אייך דורך זיא פֿאָן
 דער מאַכט אייערער פֿיינדע בעפֿרייען, זאָ דאָס איהר וויעדער רוהיג וואָהנעט.
 אַלס ר ש " י

אחכס. אחווכ עמכס: (יג) ירובעל. זה גרעון: בדן. זה שמעון שהוא משנט דן: ואת יפתח.
 כרי שלשה קלי עולם עם שלשה חמורי עולם. משה ואהרן ושמואל. לומר לך הקל בדורו כחמור
 בדורו כל בית דין המתמנה על הדור לריך לילך אחריו נאלו הוא אביר שנאנידים:
 והייחס

ב א ו ר

וגו' לפניו התיזבו ואשפטה אחכס: (י) כאשר בא, דרך קלרה דנר כי כאשר בא יעקב למצרים
 א זעקו, אלא כאשר בא יעקב מצרימה והאריכו בניו ובני בניו עם ימים רבים ויקס מלך חדש
 וגורגזירות על ישראל אז זעקו. מרד"ק: ויושיבו, אחרי שהוכיח סולמדוס ללכת דרך ה' ולפיכך
 נכנסו לארץ כרי ה' אלא הושיבום בעמם. מרד"ק: (יג) ואח שמואל, השם במקום הכנוי
 כדרכו

הפטרת קרח

תרגום אשכנזי כה

בַּטַח: (יד) וַתֵּרְאוּ כִּי נָחַשׁ מִלֶּךְ
 בְּנֵי-עֲמוֹן בָּא עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ
 לֵי לֹא כִּי-מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ
 וַיְהִי אֶתְּהִיכֶם מִלְּכֶכֶם:
 (טו) וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
 בְּחַרְתֶּם אֲשֶׁר שָׁאַלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן
 יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ: (טז) אִם-
 תִּירְאוּ אֶת-יְהוָה וְעַבַדְתֶּם אֹתוֹ
 וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִמְרוּ אֶת-
 פִּי יְהוָה וְהִיתֶם גַּם-אִתֶּם וְגַם-
 הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-מֶלֶךְ עֲלֵיכֶם אַחֵר
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (יז) וְאִם-לֹא
 תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת-
 פִּי יְהוָה וְהִיתָה יַד-יְהוָה בְּכֶם
 וּבְאַבְוֹתֵיכֶם: (יח) גַּם-עַתָּה
 הִתִּיצְבוּ וּרְאוּ אֶת-הַדָּבָר הַגָּדוֹל
 הַזֶּה אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה לְעֵינֵיכֶם:

(יד) אַלֶּס אִיהָר נִין זֹאֲהַעַט ,
 דָּאֶס נַחֶשׁ קַעֲנִיג דַּעַר קִינְרַעַר
 עֲמוֹן ווִידַעַר אִיִּךְ צוּ פֶּעֶלְדַע
 צָאָג , דָּא שְׁפִרְאַ־עַט אִיהָר צו
 מִיר: „נִיִּין! אִיִּין קַעֲנִיג מוֹס אוֹנוּ
 רַעֲנִירַעֲנוּ! “ אִיזַט דַּעַן גָּאָטַט
 דַּעַר עוֹיִגַע נִיֶּכַט אִיעַר קַעֲנִיג?
 (טו) נִין הָאֶכַט אִיהָר אִיִּנַעַן
 קַעֲנִיג , ווִיא אִיהָר פֶּעֶר־לָאָנַט
 אוֹנַד גַּעוֹיִנֶשׁט הָאֶכַט , דַּעַר
 עוֹיִגַע הָאָט אִיִּךְ נִין אִיִּנַעַן
 קַעֲנִיג נַעֲנַעֲכַעֲנוּ . (טז) ווערדעט
 אִיהָר אַלֹּא פֶּאָר דַּעַס עוֹיִגַעַן
 עֶה־פֶּרֶכַט הָאֶכַעֲנוּ , אִיהֶם דִּיעַ-
 נַעַן , זִינַעַר שְׁטִימַע נַעֲהָאָר-
 כַּעַן , אוֹנַד זִינַעַן כַּעֲפַעֲהֶלַעַן
 נִיֶּכַט אוֹנַעֲהָאָרֶזֶאֶס זִיִּין: זָאָ
 ווערדעט אִיהָר זָאָוֹאָהֶל אַלֶּס
 אִיעַר קַעֲנִיג לָאָנַע פֶּאָר דַּעַס
 עוֹיִגַעַן כַּעֲשְׁטַעֲהַעֲנוּ . (יז) אַלֶּגַט
 אִיהָר אָבַעַר דַּעַר שְׁטִימַע
 דַּעַס עוֹיִגַעַן נִיֶּכַט , זִיִּד זִינַעַן
 כַּעֲפַעֲהֶלַעַן אוֹנַעֲהָאָרֶזֶאֶס , זָאָ
 ווִירַד דִּיא שְׁטִרְאַ־עַע גָּאָטַטַעַס
 אִיִּךְ טַרַעֲפֶעֲנוּ , ווִיא זִיא אִיִּנַסַט
 אִיעַרַע עֶלְטַעֲרֶן גַּעֲטִרְאַ־
 פֶּעַן . (יח) שְׁטַעֲלַעַט אִיִּךְ
 נִור הַעַר , אִיהָר זָאָלֶּלַט אוִיִּךְ

ועהען דיא גראַסע טהאַט , וועלכע דער עוויגע פֿאַר
 הלוא

ר ש י

(טז) והייתם גם אתם . ותתקיימו לאורך ימים גם אתם גם המלך : (יז) והייתה יד ה' בכם
 ובאבותיכם . כלומר והייתה בכם אחר שהייתה באבותיכם ורכבותיכם אמרו בכם ובאבותיכם שטוטי
 שכבי והיא מכת בזיון על המתים : (יח) התיכבו וראו וגומר . ובשם שעל ידי חפלתי אני יכול
 לשנות את העמים כך אם פגעה בכם מלחמה היה נח בחפלתי לעמוד על האויב ולא הייתם
 לרעים

ב א ו ר

כדרכו לפעמים כמו נשי למך , ובדרש אמר רבי אלעזר משום ר' יוסי בן זמרא אף שמואל
 רבן של נביאים מתנבא ולא היה יודע מה מתנבא שנאמר וישלח ה' וגו' ואת שמואל . אותי
 לא אמר אלא את שמואל לפי שלא היה יודע מה מתנבא . מרד"ק : (טז) והייתם גם אתם ,
 מתשובת המנאי הוא , כמו שכתב רש"י ותתקיימו לאורך ימים גם אתם גם המלך : (יז) ובאבותיכם,
 בתרגומו

(יט) הלא קציר-המים היום
 אקרא אל-יהוה ויתן קלות ומטר
 ודעו וראו כי-רעתכם רבה אשר
 עשיתם בעיני יהוה לשאול לכם
 מלך: (כ) ויקרא שמואל אל-
 יהוה ויתן יהוה קלת ומטר
 ביום ההוא ויירא כל-העם מאד
 את-יהוה ואת-שמואל:
 (כא) ויאמרו כל-העם אל-שמואל
 התפלל בעד-עבדיך אל-יהוה
 אלהיך ואל-נמות כי-יספנו-עך
 כל-חטאתינו רעה לשאל לנו
 מלך: (כב) ויאמר שמואל אל-
 העם אל-תיראו אתם עשיתם
 את כל-הרעה הזאת אך אל-
 תסורו מאחרי יהוה ועבדתם
 את-יהוה בכל-לבבכם: (כג) ולא
 תסורו כי ואחרי היתהו אשר לא-
 יזעילו ולא יצילו כי-תהו המה:

(יט) יעצט איזט דאך וויי-
 צענערנטע; איך ווערדע
 אכער דען עוויגען אנרופען,
 זא ווירד ער דאננערן אונד
 רעגנען לאכסען; דאדורך
 ערקעננעט אור זעהט איין,
 וויא זעהר עס דעם עוויגען
 מיספיעל, דאס איהר איינען
 קעניג פערלאנגט. (כ) שמואל
 ריעף אלזא צום עוויגען, אונד
 דער עוויגע ליעס זאגליך דאנ-
 נערן אונד רעגנען. דא פירכ-
 טעטע דאז פאלק זעהר גאטט
 אונד דען שמואל, (כא) אונד
 שפראכען צו שמואל: פלעהע
 דאך פיר דיינע קנעכטע צום
 עוויגען דיינעם גאטטע, דאס
 וויר ניכט שטערבען! וואהר-
 לך, וויר האכען אונזערע זינ-
 דען מיט נאך איינער פער-
 מעהרט, אינדעם וויר איינען
 קעניג פאדערטען. (כב) שמואל
 אנטווארטעטע דעם פאלקע:
 פירכטעט איך ניכט, איהר
 האכט צוואר דיעזעס איבעל
 געטהאן; ווייכעט נור פערנער
 ניכט אב פאם עוויגען, זאנ-
 דערן דיענעט איהם פאן גאנ-
 צעם הערצען. (כג) ווייכט יא
 ניכט אב, דען געטצען דיענען

איזט מאנר, זיא קעננען דאך ניכט העלפען, ניכט רעטטען, ווייל זיא ניכטס זינר.
 אכער

ר ש י

כריבים לשאול מלך בחיי ואף על פי שאני זקן: (יט) הלא קציר מטים היום. והגשמים סימן
 קללה וקשה בעיני הקדוש ברוך הוא להביא פורענות חנם אף על פי כן יש בי כח ואקר' אל ה' ויתן
 קולות ומטר: ודעו וראו. כי לא הייתם כריבים לשאול מלך ולזלול בי:

בעבור

ב א ו ר

כמרגומו כמו דהות באנהתנון: (יט) הלא קציר חטים, והגשמים בעת הזאת סימן קללה והראם
 להם אף שחזרו להם מלך אין הללחתם בידם ונידו, כי אם לשמוע בקול ה', כי בידו להעניש
 אם יעברו מכותיו כמו שיעשה עתה על שאזלו מלך, וגם בידו להטיב אם ישונו וישמעו בקולו:
 (כג) כי אחרי, כי אם מסורו הלא אסרי מהו מסורו מר"י:

וילחמו

הפטרת קרח

(כד) כִּי לֹא יִמָּשׁ יְהוָה אֶת-עַמּוֹ
בְּעִבּוֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל
יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֲתָכֶם לֹו לְעַם:

תרגום אשכנזי כו

(כד) אַבְעַר דְּעַר עֻיּוּנַע פְּעַר=
לְעַסְט זִיין פֿאַלְק נִיכְט זִינעם
גראָסען נאַמענס וויללען, דאָ
עַר אַיִךְ צו זִינעם פֿאַלקע
בַּעשְׂטִימַט האָט.

הפטרת חקת

בשופטים סימן י"א

ואם הוא שנה ראש חדש מפטירין השמים כסאי לעיל דף ה'.

(א) וַיִּפְתַּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִבּוֹר חַיִל
וְהוּא בֶן-אִשָּׁה זֹנָה
וַיּוֹלֵד גִּלְעָד אֶת-יִפְתָּח: (ב) וַתֵּלֶד
אִשְׁת־גִּלְעָד לֹו בָנִים וַיִּגְדְּלוּ בְנֵי-
הָאִשָּׁה וַיַּגִּירָשׁוּ אֶת-יִפְתָּח
וַיֹּאמְרוּ לֹו לֹא-תִנְחַל בְּבֵית-
אֲבִינוּ כִּי בֶן-אִשָּׁה אֲהַרְתָּ אֹתָהּ:
(ג) וַיְבָרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֲחָיו וַיֵּשֶׁב
בְּאֶרֶץ טוֹב וַיִּתְּלַקְטוּ אֵל-יִפְתָּח
אֲנָשִׁים רִיקִים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ: (ד) וַיְהִי
מִיָּמִים וַיִּלְחַמוּ בְנֵי-עַמּוֹן עִם-
יִשְׂרָאֵל: (ה) וַיְהִי כִּאֲשֶׁר-נִלְחַמוּ
בְנֵי-עַמּוֹן עִם-יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכּוּ זִקְנֵי
גִלְעָד לְקַחַת אֶת-יִפְתָּח מֵאֶרֶץ

(א) יפּתּח דער גלעדִי, איין
וואַקערער העלד,
וואָר דער זאָהן איינער הורע,
גלעד האָט איהן געצויגט.
(ב) גלעד'ס עהעווייב אַבער גע=
באַהר איהם אויך קינדער,
דיא, אַלס זיא גראָס וואורדען,
דען יפּתּח פֿערטריעכען, אינע
דעם זיא צו איהם זאָגטען: דוא
האַסט אַן אונזערס פֿאַטערס
הויז קיין ערבטהייל, דאָ דוא
דער זאָהן איינער אונעהעליג-
כען פֿרויאַ ביזט. (ג) יפּתּח
ליעף אַלזאָ פֿאַן זיינען ברודערן
הינוועג, אונד ליעס זיך אים
לאַנדע טוב נייעדער. היער
פֿערזאַטמעלטע זיך צו איהם
אַללערהאַנד לאָועס געווינדעל,
אונד שטרייפֿטע מיט איהם
הערום. (ד) אייניגע צייט נאַכ־
הער ענטשטאַנד דער קריעג
צווישען דען קינדערן עמוֹן'ס
אונד ישראל. (ה) אַלס נון דייע
וער קריעג אַנפֿינג, מאַכטען זיך דיא עלטעסטען גלעד'ס אויף, אום יפּתּח פֿאַם לאַנדע טוב צו
האַלען

טוב

ר ש י

(כד) בעבור שמו הגדול. אשר ילא שמו עליכם שהיא מושיעכם ולמען לא יתמעט שם גדלו:
הואיל ה'. כשנע נמו ויואל שאול את העם:
(ד) וילחמו בני עמון. היא האמורה למעלה:

את

ב א ו ר

(ד) וילחמו, היא המלחמה האמורה בפסוק שלכניזא, ולכך חזר ואמר בפסוק אחר זה ויהי כאשר

תרגום אשכנזי

האלען. (ו) זיא זאנטען
נעהמליך צו איהם: קאמ-
מע, זייא אינוער אנפיהרער
בייא אונזערעם קריענע מיט
עסון. (ז) יפתח אבער
ערווידערטע איהנען: איהר
האסטעט מיך יא, פערטריע-
בעט מיך אויס מיינעם פא-
טערליכען הויזע, אונד נון דא
איהר אין דער ענגע זייד, קאמ-
מעט איהר צו מיר? (ח) יע-
נע שפראכען: ווייל וויר נון
יעטצט צו דיר קאממען, זא-
זאלסט דוא אויך, ווען דוא
מיט אונז געהעסט, אונד גע-
נען דיא קינדער עמון'ס דען
קריענ פיהרסט, אונזער אונד
אללער איינוואהנער גלעד'ס
אבערהויפט זיין. (ט) יפתח
שפראך: ווען איהר מיך וויר-
דעט צוריק געפיהרט האבען
מיט דען קינדערן עמון'ס צו
שטרייטען, אונד דער עווינע
ווירדע זיא אין מיינע געוואלט
געבען, בלעבע איך אלסראן
נאך אייער אבערהויפט? (י) יע-
נע אנטווארטעטען דארויף:
דער עווינע זייא צוהארער צווי-
שען אונז, אב וויר ניכט זא-
טהון, וויא דוא געשפראכען
האסט. (יא) היערויף רייזטע
יפתח מיט דען עלטעסטען
גלעד'ס, אונד דאן פאלק מאכ-

הפטרת חקת

טוב: (ו) ויאמרו ליפתח לכה
והייתה לנו לקצין ונלחמה בבני
עמון: (ז) ויאמר יפתח לזקני
גלעד הלא אתם שנאתם אותי
והגר שוני מבית אבי ומדוע
באתם אלי עתה כאשר צר
לכם: (ח) ויאמרו זקני גלעד אל-
יפתח לכן עתה שבנו אליה
והלכת עמנו ונלחמת בבני עמון
והיית לנו לראש לכל ישרי
גלעד: (ט) ויאמר יפתח אל-זקני
גלעד אם משיבים אתם אותי
להלחם בבני עמון ונתן יהוה
אותם לפני אנכי אהיה לכם
לראש: (י) ויאמרו זקני גלעד
אל-יפתח יהוה יהיה שמע
בינותינו אם לא כדברך בן
נעשה: (יא) וילך יפתח עם זקני
גלעד וישמו העם אותו עליהם
לראש ולקצין וידבר יפתח את-

כל

מע איהן אויך ווירקליך צום אבערהויפטע אונד אנפיהרער איבער זיך. יפתח אבער וויעדער-
האלטע

ב א ו ר

כאשר נלחמו וכו' ועל ידי זאת חבין את תרגומי: (ח) לכן עתה שבנו, סירושו בעבור זאת
שבנו אליך בעת כרתינו ולא מקודם לעומת זאת מהיה אמה לנו לראש ולקצין: (ט) אנכי
אהיה, כלומר אהיה עוד גם כן אחר המלחמה ראש וקצין לכם? (יא) וידבר יפתח, חזק
בזה התנאי אשר הוטנס למעלה בינו ובין הזקנים לנלתי שישנו דבריהם לאמר זאן. והטעם
לכני

כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה בְּמִצְפָּה:
 (ב) וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מִלְּאֲכִים אֶל־
 מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי
 וְרָדָּה כִּי־בָאתָ אֵלָי לְהִלָּחֵם
 בְּאַרְצִי: (ג) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־
 עַמּוֹן אֶל־מִלְּאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח
 יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי בְּעַלְוֹתָיו
 מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֵּק
 וְעַד־הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הֵשִׁיבָה אֶתְהֶן
 בְּשָׁלוֹם: (ד) וַיֹּסֶף עוֹד יִפְתָּח
 וַיִּשְׁלַח מִלְּאֲכִים אֶל־מֶלֶךְ בְּנֵי־
 עַמּוֹן: (ה) וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר
 יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי
 מוֹזָב וְאֶת־אַרְצִי בְּנֵי־עַמּוֹן: (ו) כִּי
 בְּעַלְוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיִּלְךְ יִשְׂרָאֵל
 בְּמִדְבַר עַד־יַם־סוּף וַיִּבְאֶקְדָּשָׁה:
 (ז) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מִלְּאֲכִים אֶל־
 מֶלֶךְ אַדּוּם לֵאמֹר אֶעֱבְרָה־נָא
 בְּאַרְצְךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אַדּוּם

הָאֵלֶּטֶע זײנע געדאַכטע אַכ־
 רעדע נאָך איינמאַל אין מצפה
 פֿאַר דעם עווינען. (ב) נון שיק־
 טע ער אַכגעזאַנדטע אָן דען
 קעניג דער קינדער עמוֹן־ס,
 אונד ליעס איהם זאַגען: וואָס
 האָסט דוא ווידער מיך, דאַס
 דוא מיינעם לאַנדע קריעג אַנ־
 קינדיגעסט? (ג) דער קעניג
 אַנטוואַרטעטע יפּתּח ס אַכגע־
 זאַנדטען: ווייל ישראֵל, אַלס
 זיא אויס מצרים גענאַנגען, מיי־
 נע לענדער צווישען דען פֿליסען
 אַרנון אונד ירדן אין בעוויטץ
 גענאַמען: ניב זיא מיר אַל־
 זאָ מיט פֿריעדען וויעדער צו־
 ריק. (ד) יפּתּח אַכער שיק־
 טע אַכערמאַהלס אַכגעזאַנדי־
 טע אָן דען קעניג, (ה) אינד
 ליעס איהם זאַגען: זאָ שפּריכ־
 יפּתּח: ישראֵל האָט וועדער
 פֿאַן מ אַכ נאָך פֿאַן עמוֹן לעני־
 דער גענאַמען: (ו) דען אַלס
 ישראֵל אויס מצרים צאַגען,
 ריזעטען זיא דורך דיא וויסטע
 נאָך דער בינוענוע צו, אונד
 פֿאַן דאָ קאַמען זיא נאָך קדש־
 (ז) היער שיקטען זיא אַכגע־
 זאַנדטע אָן דען קעניג פֿאַן
 אַדום, מיט דער ביטטע: „ער־

לויבע אונד דורך דיין לאַנד צו ריזען “ אַכער דער קעניג פֿאַן אַדום שלוג עס אַכ. עכען זאָ
 כָּאָטען ר ש " י

(יא) אַת כל דבריו. התנאי שבניהם: לפני ה' במלכה. למקום שנאספו כלם שהשכינה שורה על רוב
 כְּבוֹד: (טו) עד ים סוף. כדומה של ארץ אדום וארץ אדום כדומה של ארץ כנען: (ז) אעברה נא
 בארץך

ב א ו ר

לפני ה', כמו שאמרו המפרשים שהשכינה שורה במקום שהכבוד נאספים שם: (טו) לא לקח,
 תשובת יפתח בקלרה היתה, שהארץ מארנון ועד יבוק ועד ירדן לא לקח ישראל מן בני
 עמוֹן, כי אס האמורי לקח מתחלה אותם מן בני עמוֹן ואחרי כן נלחם ישראל עם אמורי
 על ידי סנה ההכרתי דהיינו שאלק האמורי לא אנה לעבור ישראל כנבולו, ובמלחמה
 הזאת הנה ישראל אַת סימון וירש אַת ארצו וגם הארצות אשר נלקחו מן בני עמוֹן:

חרגום אשכנזי

באמען זיא דען קעניג פֿאן
מואב, אונד אייך דיעוער
וואללטע עם ניכט ערלויבען.
נאכדעם זיא אלווא אין קדש זיך
פֿערוויילט האטטען, (יח) ריי-
זעטען זיא דורך דיא וויסטע
אום דיא לענדער אדום'ס אונד
מואב'ים הערום צו קאטמען,
אונד קאמען ענדליך אן דיא
נסטליכע זייטע פֿאם לאַנדע
מואב אן דיא זייטע דעם
ארנוק'ס אלווא זיא אויך איהר
לאַגער אויפֿשלוגען. דאָזגע-
ביעט מואב'ים אַבער בע-
טראַטען זיא ניכט; דען ביז
ארנון גינג מואב'ים גרענצע.
(יט) פֿאן דאָ שיקטע ישראל
וויעדער אַכגעזאָנדטע אַרדען
אמוריטער קעניג סיהון צו
חשבון, ליעסען איהם ענט-
ביעטהען; לאַס אונד דורך דיין
לאַנד צו מיינער היימאט ריי-
זען. (כ) סיהון אַבער טרויעטע
ישראל ניכט, פֿערוואַטטעלטע
דאָהער זיינע גאַנצע אַרמעע,
לאַגערטע זיך צו יהצה, אונד
פֿיהרטע נעגען ישראל קריעג.
(כא) דער עוויגע, ישראל'ים
גאָטט איבערגאַב דען סיהון
מיט זיינען לייטען דער מאַכט
ישראל'ים; זיא וואורדען אלווא
געשלאַגען, אונד ישראל נאָה-

הפטרות חקת

וגם אל-מלך מואב שלח ולא
אתבר וישב ישראל בקדש:
(יח) וילך במדבר ויסב את-ארץ
אדום ואת-ארץ מואב ויבא
ממזרח-שמש לארץ מואב
ויחננו בעבר ארנון ולא-באו
בגבול מואב כי ארנון גבול
מואב: (יט) וישלח ישראל
מלאכים אל-סיהון מלך-האמרי
מלך חשבון ויאמר לו ישראל
נעברה-נא בארצה עד מקומי:
(כ) ולא-האמין סיהון את-ישראל
עבר בגבולו ויאסף סיהון את-
כל-עמו ויחנו ביהצה וילחם
עם-ישראל: (כא) ויתן יהוה
אלהי-ישראל את-סיהון ואת-
כל-עמו ביד ישראל ויכום
ויירש ישראל את כל-ארץ
האמרי וישב הארץ ההיא:
(כב) ויירשו את כל-גבול האמרי

מען אללע לענדער דער אמוריטער אין בעויטץ. (כב) זיא נאָהמען אלווא אין בעויטץ אללעס,
וואס
ר ש י

בארלך. מדרום ללסן ליכנס לארץ כנען: וגם אל מלך מואב. שהיתה ארצי בסוף ארץ אדום במזרח
של אדום ובדרומה של ארץ ישראל: ולא חנה. משה רמזה בתורה כאשר עשו לי בני עשו היושבים בשעיר
והמואבים היושבים בער כשם אדום לא נתנום לעבד כך מואב לא נתנום לעבד: (יח) וילך
במדבר. מן המערב למזרח באיזר דרומי של אדום ומואב: ויסב את ארץ אדום. כל דרומה:
ואת ארץ מואב. כל דרומה וכשהגיע למקובע דרומי מזרחי פנה אל הסוף לסבוב את מזר
המזרחי: וינא ממזרח שמש לארץ מואב ויחננו בעבר ארנון. לסוף מזרח של ארץ מואב ושם
התחילה ארץ סימון ועיג וכיכשו עבר הידן במזרח ארץ כנען ועברו הידן ונכנסו לה לארץ
כנען דרך האזרח: (כב) ויירשו מארנון ועד היבוק. שאסה אומר שהיא שלך הם מסימון
לקצוח

הפטרת חקת

תרגום אשכנזי כה

מֵאַרְנוֹן וְעַד-תִּיבֵק וּמִן-הַמִּדְבָּר
וְעַד-הַיַּרְדֵּן: (כג) וְעַתָּה יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת-הָאֱמֹרִי
מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֶת-הַתִּירְשָׁנִים:
(כד) הֲלֹא אַתָּה אֲשֶׁר יוֹרֵשׁ
כְּמוֹשׁ אֶל-הַיַּד אֲזַרְתּוּ תִירֵשׁ
וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵינוּ אוֹתוֹ נִירֵשׁ:
(כה) וְעַתָּה הַטּוֹב טוֹב אֶתְּךָ
מִבְּלֶק בֶּן-צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הַרְבֵּ
רַב עִם-יִשְׂרָאֵל אִם-נִלְחַם
נִלְחַם בָּם: (כו) בְּשֵׁבֶת יִשְׂרָאֵל
בְּחֶשְׁבוֹן וּבְבִנְוֹתֶיהָ וּבְעַרְעוֹר
וּבְבִנְוֹתֶיהָ וּבְכָל-הָעָרִים אֲשֶׁר
עַל-יְדֵי אַרְנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
וּמִדוֹעַ לֹא-הִצַּלְתֶּם בְּעַת הַהִיא:
(כז) וְאַנְכִי לֹא-חָטַאתִי לָךְ וְאַתָּה
עֲשֵׂה אֵתִי רָעָה לְהַקְתָּם בִּי יִשְׁפֹט

וואס צום געביעטהע אמור'ים
געהערטע, פֿאָס אַרנוֹן אָן בִּין
'יבוק, אונד פֿאָן דער וויסטע
בִּין אָן דערן ירדן - (כג) דער עווי-
גע, ישרא'ים גאָטט, האָט אַלואַ
דערן אמורי פֿאָר זיינעם פֿאַל-
קע ישראל פֿערטריעבען, אונד
דוא וויללסט דעססען לעג-
דער בעוויטצען? (כד) נים דאָ-
יעניגע אין בעוויטץ, וואָס דיין
גאָטט כמוש דייך עראָבערן
לעסט; וואָס אָבער דער עווי-
גע אונזער גאָטט אונז עראָ-
בערן לעסט, דאָן בעהאַלטען
וויר. (כה) האָסט דוא דערן
מעהר רעכט דאָצו אַלס בלק
זאָרן צפור, דער דאָסאַהליגע
קעניג פֿאָן מואב? פֿינג דיעוער
עטוואַ שטרייט אונד קריעג
מיט ישראל דאָריבער אָן?
(כו) דרייא הונדערט יאָהרע
איוט'ס נון הער, דאָס ישראל
חשכון מיט זיינען לאַנדשטער-
טען, ערוער מיט זיינען לאַנד-
שטערטען, וויא אויך אַללע
שטערטע, דוא אַם אַרנוֹן ליע-
גען, אין בעוויטץ האָבען; וואָ-
רום האָט מאַן ניכט גלייך זיא
וויערער צו ערלאַנגען געוויכט?
(כז) איך האָבע מיך אַלואַ גע-
גען דייך ניכט פֿערגאַנגען, אונד דוא ביזט דאָך זאָ אונגערעכט געגען מיך קריעג צו פֿיהרען;
זאָ

יהוה

ר ש י

לקחיה: ומן המדבר ועד הירדן. מדברות היו שם לפני הירדן: (כו) על ידי ארנון. אצל
ארנון שהי' ממואב וידעו שלא היה להם לעבור עליהם שהרי מסיחין כנשום שלקחו ממלך מואב:
שלא מאות שנה. משכינשו את הארץ בימי יהושע עד יפתח מכאן יש ללמוד שנות השופטים
הנוכחים עד הנה הם שני השעבוד של כל אומה נאמית בתוך ימי השופט אם לאו: שנינו בסדר
עולם יהושע פרנס את ישראל עשרים ושמונה שנה ואין לי מקרא ממי ללמוד עתניאל ארבעים
שנה ושני שעבוד של כוזן רשעים בכללם אחריו אהוד שנים שנה ושמונה עשרה שנה שעבוד של
עגלון בתוכה הרי מאה וארבעים ושמונה שנה דבורה ארבעים שנה ושני שעבוד יבין בתוכה
הרי מאה ושמונים ושמונה שנים אחריו שבע שנים של שעבוד מדין וארבעים של גדעון ושלוש של
אבימלך הרי מאתים ושלושים ושמונה שנים אחריו עשרים ושלוש של מולע ועשרים ושנים של
יאיר אלא שעלתה שנה אחת לשניהם ושמונה עשר של בני עמון עד שלא בא יפתח הרי שלא
מאות
כט* 29

תרגום אשכנזי

זא וירד דער עוויגע יעסעט צווישען דען קינדערן ישראלים אונד עמונים דער ריכטער זיין. (כח) דער קעניג דער קינדער עמונים אכער נאכ יפתח'ס ויארטען קיין געהאר. (כט) דא פאסטע יפתח מוטה, אונד צאגן דורך גלעד אונד מנשה נאך מצפה גלעד, אונד פאן דא גינג ער הינאיבער דען קינדערן עמונים ענטגעגען. (ל) אויך טהאט ער דעם עוויגען איין געליכדע, אונד שפראך: ווען דוא דיא קיני דער עמונים אין מיינע געוואלט ניכסט, (לא) זא זאלל דאזיעניגע, דאזי אביא מיינער גליקי ליכען צוריקקונפט צוערשט אויס מיינער הויזטהיר מיר ענטגעגען קעמסט, דעם עוויגען גען געוויירמעט זיין, אונד איך ברינגע עם אלס איין גאנצע אפפער דאר. (לב) היערויף גינג ער הין צו דען קינדערן עמונים מיט איהנען צושטרוייע טען, אונד דער עוויגע איבער גאב זיא איהם. (לג) ער מאכט טע איינע גראסע גיעדער לאג גע אונטער איהנען פאן ערוער אז ביו נאך מנית (אן צוואנציג שטערטע) ביו אן אבל כרמים,

זא דאס דיא קינדער עמונים פאר דען קינדערן ישראלים געדעמיטהיגט ווארדען. יעקבים

ר ש י

מאות: (כט) ענר בני עמין. אל בני עמון: (לג) אבל כרמים. מישר כרמאי: כטל

ב א ז

(כט) מצפה גלעד, שם היה ממנה ישראל: (לא) והעליחיהו עולה, לדעת המפרשים הוי"ש והעליתיהו במקום או, כמו ומנה אביו ואמו, ופראשו אס יהיה בן אדם יהיה לה, ואס בפמה ביה העליתיהו עולה. ואנכי תרגמתי כדעת ק"ל ובארגלא בפומי דאינשי:

והיה

הפטרת חקת

יהוה השפט היום בין בני ישראל ובין בני עמון: (כח) ודא שמע מלך בני עמון אל דברי יפתח אשר שלח אליו: (כט) והתי על יפתח רוח יהוה ויעבר את הגלעד ואת מנשה ויעבר את מצפה גלעד וממצפה גלעד עבר בני עמון: (ל) וידר יפתח נדר ליהוה ויאמר אם נתון נתון את בני עמון בידי: (לא) והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי לקראתי בשובי בשלום מבני עמון והיה ליהוה והעליתיהו עולה: (לב) ויעבר יפתח אל בני עמון להלחם בם ויהגם יהוה בידו: (לג) ויכם מערוער ועד בואך מנית עשרים עיר ועד אבל כרמים מכה גדולה מאד ויכנעו בני עמון מפני בני ישראל:

והיה

פאר דען קינדערן ישראלים געדעמיטהיגט ווארדען. יעקבים

הפטרת בלק

(גם אם חקת ובלק מחברות)

כט

בחרי עזר במיכה סימן ה'

(א) וְהָיָה וְשָׂאֲרִית יַעֲקֹב בְּקָרֶב
 עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְהוָה
 כְּרַבִּיבִים עָלֶי-עֵשָׂב אֲשֶׁר לֹא-
 יִקְוֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם:
 (ב) וְהָיָה וְשָׂאֲרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם
 בְּקָרֶב עַמִּים רַבִּים כְּאֲרִיָּה
 בְּבִהְמוֹת יַעַר כְּכַפִּיר בְּעֵדְרֵי-
 צִאֵן אֲשֶׁר אִם-עֲבַר וְרִמָּס וְטָרַף
 וְאִין מְצִיר: (ג) תָּרַם יָדָה עַל-
 צִרְיָה וְכָל-אֲיָבִיבָה יִכְרֹתוּ: (ד) וְהָיָה
 בְּיוֹם-הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה וְהִכְרַתִּי
 סוּסִיָּה מִקָּרֶבֶךָ וְהִיאֲבִרְתִּי
 מִרְכַּבְתֶּיךָ: (ה) וְהִכְרַתִּי עָרֵי
 אֲרָצְךָ וְהִירַסְתִּי כָל-מְבַצְרֶיךָ:
 (ו) וְהִכְרַתִּי כְשָׁפִים מִיָּדָה
 וּמַעֲוֹנָנִים לֹא יִהְיוּ-לָךְ: (ז) וְהִכְרַתִּי

(א) יעקב'ים איבעררעסט ווירד
 אונטער דער פֿעל-
 קער מענגע זיין, וויא טהויה
 פֿאָם עוויגען, וויא פלאַטציע-
 גען אויפֿם גראַז, דיא ניכט
 אויף מענשען האָפֿען, ניכט
 אויף ערדענוואָהנע האָרען.
 (ב) יעקב'ים איבעררעסט ווירד
 אונטער דער פֿעלקער מענגע
 זיין, וויא איין לאָווע אונטערם
 געווילדע דעם וואַלדעס, וויא
 איין יונגער לאָווע אונטער
 שאַהעעֿערדען, דער אים
 פֿאַרבייאַנעהען אַללעס נייע-
 דערשטירצט אונד צעררייסט,
 אָהנע דאַס מאַן עס רעטטען
 קאַן. (ג) זאָ זיענרייך ווירד
 דינע מאַכט איבער דיא ווי-
 דערוואַכער זיין, דינע פֿיינדע
 אַללע ווערדען צו גרונדע גע-
 הען. (ד) אַן דיעועם טאַנע
 שפּריכט דער עוויגע, ווערדע
 איך דינע פֿעֿערדע פֿאַן דיר
 הינוועגשאַפֿען, דינע קריעגס-
 וואַנען פֿערניכטען, (ה) דיא
 מויערן דינער שטערטע נייע-
 דעררייסען, אַללע פֿעסמונגען

שליפֿען, (ו) דיא צויבערייען פֿערבאַננען, דען אַכערגלויבען פֿערשייפֿען, (ז) דינע
 געטצעני

פסיליך

ר ש י

(א) כטל מאת ה' שאין בא לעולם על ידי אדם ולא יצקשו בני אדם עליו כך לא יקוה
 ישראל לעזרת איש כי אס בה' : (ב) באריה בנהמות יער . כך יהיה מלכס שליט בכל :
 ורמס וטרף . רמס הוא דריס' הארי כהוא רעב ואוכלו במקומו וטרף הוא כשנוש' את הטרוף
 למעונותי כשניל גורמותי ולנאמותי : (ד) והכרתי סוסים . היא עזרת מכרים שאתם נשענים
 עליהם להמליאכם סוסים : (ה) והכרתי ערי ארצך . ולא חלטרך לערי מנכר :

והשמדתי

ב א ו ר

(א) והיה שאריה, אותם שיארו אחר שיכרפו, והפסוקים האלה נמשכים למעלה: כטל, שאין
 בא לעולם ע"י אדם כך לא יקוה ישראל לעזרת אדם כ"א לה' (כ"ש"י) :
 (ג) הרום ירך, הכנוי מסב על ישראל: (ה) ערי ארצך, שהם מוקפות קומה ולא יכטרו או
 לקומה

הרגום אשכנזי

געטצענבילדער אונד שטאנד= זיילען צערשטערען, דאס דוא ניכט מעהר דייער הענדע ווערק אנבעטעסט; (ח) דייע היינען אללע אויסראטטען, אונד דייע פיינדע פערטיל= גען, (ט) אונד מיט וואומה אונד צארן ראכע אן דיא פֿעלקער פֿעראיבען, דיא ניכט געהאר= כען וואללען. — (י) הערט וואס דער עוויגע שפריכט: אויף! פֿיהרע מיינע רעכטס= זאכע אויף אללען בערגען, לאס דיא היגעל דיא בעשווער= דען הערען. (יא) הערעט איהר בערגע דיא רעכטס זאכע גאט= טעס! מעכטיגע שטיטצען דער ערדע מערקט אויף! דער עווי= גערעכטעט מיט זיינעם פֿאל= קע, שטעללעט ישאל צור רעדע: (יב) מיין פֿאלק! וואס טהאט איד איבלעס דיר, ווא= מיט בעלעסטיגטע איד דיר? צייגע אן! (יג) האבע איד דיר ניכט אויס מצרים געפֿיהרט, אויס דעם שקלאפענהוועבע= פֿרייט? האבע איד ניכט משה אונד אהרן אונד מרים דיר צו

הפטרת בלק

פֿסיליק וּמִצְבוֹתֶיךָ מִקְרִבָּה וְלֹא רַתְּשָׁתְּחוּהָ עוֹד לַמַּעֲשֵׂה יְדִיךָ: (ח) וּנְתַשְׁתִּי אֲשִׁירֶיךָ מִקְרִבָּה וְהִשְׁמַדְתִּי עֲרִיכָה: (ט) וְעָשִׂיתִי בְּאָף וּבַחֲמָה גָקָם אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ: (י) שָׁמְעוּ־נָא אֶת־אֲשֶׁר־יְהוָה אָמַר קוֹם רִיב אֶת־הַהָרִים וְהִשְׁמַעְנָה הַגְּבֻעוֹת קוֹלָהּ: (יא) שָׁמְעוּ הָרִים אֶת־רִיב יְהוָה וְהָאֲתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ כִּי רִיב לִי הוּא עַם־עַמּוֹ וְעַם־יִשְׂרָאֵל יִתּוֹכַח: (יב) עַמִּי מַה־עָשִׂיתִי לָהּ וּמַה הִלַּאתִיךָ עֲנֵה כִי: (יג) כִּי הֶעֱלִיתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבֵּית עַבְדִּים פְּדִיתִיךָ וְאֶשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה אֶהְרֹן וּמָרְיָם: (יד) עַמִּי זְכַר־נָא מַה־יַּעֲזִיבְךָ בְּדַק מִלֶּךְ מוֹאָב

ומה
אנפיהרער געזאנדט? (יד) אָ, מיין פֿאלק! געדענקע נור דער בעראטהע שלאנגגען בלק'ס דעם קעניגס

ר ש י

(ח) והשמדתי עריך. ואשיכי בעלי דבניך וכן (ישעיה י"ד) ומלאו פני חבל ערים. וכן (שמואל א' כ"ח) ויהי עריך: (י) את ההרים. את האבות: הגבעות. האמהות: (יב) מה עשיתי לך. תן לנך להכיר מה טובה עשיתי לך: ומה הלאהיך. בעבודתי: ענה כי. העד כי: (יג) כי העליתך. אף על פי שעשיתי לך כל הטובה הזאת לא הלאהיך בעבודה גדולה ובקרבות גדולים: את משה אהרן ומרים. תרגם יונתן משה לאלפא מסורת דינין ואהרן לכפרה על עמא ומרים לאוראה

ב א ו ר

לחומה כי שלום יהיה להם וכו' מרד"ק: (ח) עריך, כתרנומו ואשכי בעלי דבנך: (י) ריב אח ההרים, ע"ד שאמר משה האזינו השמים וגו': (יב) מה עשיתי, רעה: ומה חלאיתך, מה מלכה לוייתי לך שמלכה לעשותה:

הפטרת בלק

תרגום אשכנזי ל

וּמַה־עֲנֶה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן־בְּעֹזַר
 מִן־הַשָּׂטִיִּים עַד־הַגְּלִגְלִי לְמַעַן
 בָּעַת צְדָקוֹת יְהוָה: (טו) בְּמַה
 אֶקְדֶּם יְהוָה אֲבָף לֵאלֹהֵי מְרוֹם
 הַיְאֻקְדָּמֵנוּ בְּעוֹלוֹת בְּעוֹלָיִם בְּנֵי
 שָׁנָה: (טז) הַיְרֻצֶה יְהוָה בְּאַלְפֵי
 אֵילִים בְּרִבְבוֹת נְחֵלֵי־שָׁמֶן
 הָאֵתָן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי פְרִי בְטָנָי
 חֲטָאת גַּפְשֵׁי: (יז) הַגִּיד לָךְ אָדָם
 מַה־טוֹב וּמַה־יְהוָה דּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ
 כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת
 הַסֵּד וְהַצַּנֵּעַ לְכַתֵּם־אֱלֹהֶיךָ:

קעניגס פֿאָן מיאב, אונד וואס
 בלעם בעור'ס זאָהן איהם
 אַנטוואַרטען מוסטע; גערענע-
 קע אָן שטיים, גערענקע
 אָן גלגל, אונד ערקענגע
 דיא וואָהלטהאַטען גאַטטעס.
 (טו) „וואָמיט זאָלל איך מיך
 דען פֿאַר דעם עוויגען פֿאַרבע-
 רייטען? וואָמיט איך מיך פֿאַר
 דעם העכסטען וועזען בייגען?
 זאָלל איך גאַנצע אַפּפּער פֿאַר-
 אויס שיקקען, פֿייסטע, יעה-
 רינע לעמער?“ — (טז) וויא,
 דענקסט דוא, דאָס דער עווי-
 גע וואָהלגעפֿאללען האָט אָן
 טייענד ווידער אָדער אָן
 מיריאָדען אַהלשטראָמען? —
 „זאָלל איך עטוואַ מיינען
 ערשטנעבאַרנען פֿיר מיינע
 מיססעטהאַט, מיינע לייבעס-
 ויד

פֿרוכט פֿיר טיין פֿערנעהען איהם אַפּפּערן? — (יז) ער האָט'ס דיר יאָ שאָן קונד גע-
 טהאָן, אָ מענש! וואָס איהם געפֿעללט, אונד וואָס ער פֿאָן דיר פֿערלאַנגט: גערעכטיג'
 קייט איבען, ליעבע צור טוגענד אונד בעשיידען פֿאַר דעם עוויגען וואַנדעלן!

אוי

ר ש י

לאוראם לנשיא: (יד) ומה ענה אותו בלעם בן בעזר. מה אזעס לא זעס ה' (נמדבר כ"ג)
 שלא בעסתי כל אותן הימים: מן השמים. שמעתי לי שם דעו כדקויתי שלא מנעתי טובתי
 ועזרתי מכם עד הנאמתי אהבכם לגלגל וכנשתי לפניכם שם את הארץ: (טו) אבף. אהיה כסוף:
 נחלי שמן. למנחות: (טז) האתן בכורי. קרבן לפשעי: (יז) הגיד. הקדוש ברוך הוא לך אדם
 מה טוב לך לעשות: והלנוע לבת. הוי לנוע למיהך בדמלתא דאלהך. דבר אחר והלנוע
 לבת לא במדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר ודם אדם מניי את חכרו ובא
 לפייסו ואומר לו איני מתרצה לך עד שיבא פלוני ופלוני שניחתי לפניכם אבל הקדוש ברוך
 הוא אין חסן אלא שישוב אליו בינו לבין עצמו:

ויד

ב א ו ר

(יד) מן השמים, כלומר זכור נא איך שמעתי בשמים והייתם חייבין כליה וכל זאת עשיתי
 עמכם טובה בגלגל, שכנשתי לפניכם שם את הארץ: (טו) במה אקדם, הוא משונת ישראל
 להנביא: וע"ז משיב הנביא בפסוק אחר זה הירצה ה' וגו': (טז) האתן, הוא גם כן משונת ישראל.
 וע"ז אחר הנביא בפסוק שלאחריו מה תשאל עוד הלא כבר הגיד ה' לך ע"י נביאיו את הטוב
 בעיניו, כי הוא לא יחסן בקרבן ובענויים, רק כל חסלו הוא שמעשה משפט ותאהוב בתסד וכו'
 והוא כמו שאמר נביא אחר במקום אחר, לום הרביעי ולום החמישי וגו' יהיה לבית יחודה לשון
 ולשמחה, והאמת והשלום אהבו:

וירץ

ה פ ט ר ת פ י נ ח ס

במלכים א' סימן י"ט

חס קורין פרשת פינחס קודם התענית שבעה עשר בצמח;
ואס קורין אותה אחר התעני' מפטירין דברי ירמ' לקצן ל"ב ע"ב.

(ח) וַיַּךְ יְהוָה הַיְתָרָה אֶל-אֱלֹהֵינוּ
וַיִּשְׁנַם מִתְּנוּי וַיִּרְץ לִפְנֵי
אֲחָאָב עַד-בְּאֶכָה יִזְרַעְאֵלָהּ:
(ג) וַיִּגְדֵּ אֲחָאָב לְאִזְבֵּל אֵת כָּל-
אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר
הִרְגָה אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים בְּחָרֵב:
(ג) וַתִּשְׁלַח אִזְבֵּל מַלְאָךְ אֶל-
אֱלֹהֵינוּ לֵאמֹר כֹּה-יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים
וְכֹה יוֹסִפּוּן כִּי-כָעַת מִחֵר אֲשִׁים
אֶת-נַפְשִׁי כַּנֶּפֶשׁ אֶחָד מֵהֶם:
(ד) וַיִּרְא וַיִּקָּם וַיִּלֶךְ אֶל-נַפְשׁוֹ
וַיָּבֵא בְּאֵר שֶׁבַע אֲשֶׁר לַיהוּדָה
וַיִּנַּח אֶת-נַעֲרוֹ שֵׁם: (ה) וְהוּא
הֵלֶךְ בְּמַדְבַּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֵא וַיֵּשֶׁב
תַּחַת רִתְּם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת-
נַפְשׁוֹ לְמוֹת וַיֹּאמֶר רַב עֲתָה

(א) איינע געטטליכע קראפט
ווארד דעם אליהו,
ער גירטעטע זיינע לענדען,
אונד ליעף פאר אחאב הער
ביונאך זרעא'. (ג) אחאב ערא
צעהלטערער איזבל אללעם,
וואס אליהו געטהאן, וויא ער
מיט דעם שווערדטע אללע
פראפעטן הינגעריכטעטהאט.
(ג) דא שיקטע איזבל איינען
באטען צו אליהו, אונד ליעם
איהם זאגען: דיא געטטער
שטראפען מיך אונאויפהאר-
ליך, מאכע איך ניכט מארגען
דיך יענען אונגליקליכען גלייך.
(ד) אלס ער גון זיך זא אין גע-
פאהר זאה, מאכטע ער זיך
אויף, אונד רייזטע, זיין לעבען
צו רעטטען, נאך באר שבע אין
יהודה. היער ליעם ער זיינען
בעדיענטען בלייבען. (ה) ער
אבער מאכטע אין דער וויסטע
נאך איינע טאגרייזע, זעטצטע
זיך אונטער איינען וואכהאל-
דערבוים, אונד זעהנטע זיך נאך
דעם טאדע. איך האכע לאנגע
גענוג געלעכט, א עוויגער!

יהוה

אחד קרי

ר ש י

שפראך

(א) ויד' ה'. רוח גבורה מן קדס ה' נתלבש בו לרוח לפני המרכבה צרגליו שלא ילך אחאב
יחידי שחלק כבוד למלכות: וישנס מתניו. כמו ויאזור אין לו דמיון ואף הוא לא בא
אלא ללמד לשון זיכרון נזכרו כגבור: (ג) כה יעשון אלהים. כמו שעשית לנביאי הנעל: (ה) רוחם.
ייני' ברא' בלע"ו, (והוא שענע"וורע, ובל"ר יוניפער"ום, ובל"א וואכהתודערטטרויק): ויאמר
רב. סגי לי ארכא עד אימתי אנה מטורף בדין:

כלפים

ב א ו ר

(א) וירץ לפני אחאב, כי למעלה ספר הכתוב שהלך אחאב מן הר הכרמל לזרעאל: (ג) כה
יעשון אלהים, דרך שבועה ועיין בנזכור למגלת רות מר' אהרן האללי: (ד) וירא,
ראה עכמו באכנהוהלך להמלט, מרד"ק: (ה) רב, הנכון כמו אכתב הרלב"ג רב לו במה שחיה
ובן

הפטרות פינחס

תרגום אשכנזי לא

יְהוָה קָח נַפְשִׁי כִּי לֹא-טוֹב אֲנֹכִי
מֵאֲבֹתַי: (ו) וַיִּשְׁכַּב וַיִּישָׁן תַּחַת
רַתֵּם אֶחָד וְהִנְהִיזָה מִלְאֲךָ נִגְעַע
בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל: (ז) וַיֵּבֶט
וְהִנֵּה מְרֹאֲשָׁתוֹ עִגְתָּ רַצְפִּים
וְצִפְפַּת מַיִם וַיֹּאכַל וַיִּשֶׁת וַיֵּשֶׁב
וַיִּשְׁכַּב: (ח) וַיֵּשֶׁב מִלְאֲךָ יְהוָה וְ
שְׁנִית וַיִּגַע-בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכֹל כִּי
רַב מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ: (ט) וַיִּקֶּם וַיֹּאכַל
וַיִּשְׁתָּה וַיִּלֶּךְ בְּלַחֹה אֲכִילָהּ הִיא
אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה עַד
תֵּר האֱלֹהִים חֶרֶב: (י) וַיִּבְאֲשֵׁם
אֶל-הַמַּעַרְהוּיָן שֵׁם וְהִנֵּה דְבַר-
יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה-לָּךְ
פֶּה אֵלֶיךָ: (יא) וַיֹּאמֶר קִנְאָה
קִנְאָתִי לַיהוָה וְאֵלֶי צְבָאוֹת כִּי-
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-
מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֶיךָ

שפראך ער, נים מיר נון מיין
לעבען, איך בין יא ניכט בעס=
סער אלס מייע פֿאַרפֿאַהרען.
(ו) היערויף לענטע ער זיך אונ-
טער דען וואַהאלדערבוים
ניעדער, אונד שליעף איין.
אַבער איין ענגעל גאַטטעס
קאַם, בעריהרטע איהן, אונד
שפראך: אויף! איס. (ז) ער
ריכטעטע זיך אויף, אונד זאָה
איבער זיינעם קאַפֿע גע-
כאַקענע קיכען, אינד איינען
קרוג מיט וואַססער; ער אַס,
טראַנק אונד לענטע זיך אלס-
דאַן וויעדער ניעדער. (ח) דער
ענגעל גאַטטעס ערשיען
אַבערמאַהלס, בעריהרטע איהן
אונד שפראך: אויף! איס;
דען דוא האַסט גאַך איינע
ווייטע רייזע פֿאַר דיר. (ט) ער
שטאַנד אַלזאָ אויף, אַס-
טראַנק אינד גינג, געשטערקט
דורך דיא מאַהלצייט פֿיערציג
טאַגע אונד פֿיערציג געכטע
הינדורך, ביז ער ענדליך אַן
דען געטטליכען בערג חורב
קאַם. (י) היער גינג ער אין
איינע העהלע, איבערנאַכטע-
טע דאַועלכסט. אַבער דאַו

הרגו

וואַרט דעם עוויגען וואַרד איהם, עס שפראך: וואַס ווילסט דוא היער אליהו? (יא) ער
אַנטוואַרטעטע: איך אייפֿערטע פֿיר דען עוויגען גאַטט צבאות, דען דיא קינדער ישראל
האַכען דיינען בונד פֿערלאַסען, דיינע אַלטאַרע איינגעריסען, דיינע פֿראַפֿעטען
מיט

ר ש י

(ו) רלפים. פחמים וכן וכידו רלפה (ישעיה ו' ו'): (ז) אל המערה. היא נקרת לור שעמד בה
מזה (שמות ל"ג כ"ב): (יא) את מזבחותיך הרסו. נמות יחיד הנעשות לשם שמים שהרי
מוצא בית הנבירה בירושלים היה:

ורוח

ב א ו ר

וכן תרגמתי: (י) מה לך פה, כלומר מדוע עזבת את מקומך והלכת לבאן:
והנה

מיט דעם שווערדטע הינגע-
ריכטעט, אונד נון שטעהענדיג
מיר, דעם איינציגען נאך איבי-
ריג געכליעכענען, אויך נאך
דעם לעבען. (יג) עס שפראך:
געהע הערויס, שטעללע דוך
אויף דען בערג פאר דען עויגן.
אונד ויעהע! דא צאג דיאער-
שיינונג גאטטעס פארבייא, איין
שטארקער אונד געוואלטיגער
שטורם, דער בערגע צער-
טרימערט אונד פעלזען צער-
שפליטערט, קאם פאר דער
ערשיינונג הער, דער עויגע
ערשיען ניכט אים שטורם;
נאך דעם שטורם פאלגטע איין
ערדבעען, דער עויגע ער-
שיען ניכט אים ערדבעען;
(יג) נאך דעם ערדבעען קאם
איין פייער, דער עויגע ער-
שיען ניכט אים פייער; נאך
דעם פייער קאם איין דומטפעס
ליזעס רוישען. (יד) אלס אליהו
דיזעס הערטע, פעהריללטע
ער זיין געזיכט אים מאנטעל,
גינג הערויס אונד שטעללטע
זיך פאר דען איינגאנג דער
העהלע, איינע שטימטע רע-

הֲרִגוּ בְּחָרֵב וְאוֹתָר אֲנִי לְבָדִי
וַיִּבְקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:
(יב) וַיֹּאמֶר צֵא וְעַמְדַת בְּהַר לְפָנַי
יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוּלָּה
וְחֹזֶק מִפְּרִק הַרִים וּמִשִּׁבַּר
סִלְעִים לְפָנַי יְהוָה לֹא בְרוּחַ יְהוָה
וְאַחַר הַרוּחַ רָעַשׁ לֹא בְרֵעַשׁ
יְהוָה: (יג) וְאַחַר הָרֵעַשׁ אֵשׁ לֹא
בְּאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל
דְּמָמָה דָּקָה: (יד) וַיְהִי וּבִשְׁמֹעַ
אֱלֹהֵינוּ וַיִּלְט פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וַיֵּצֵא
וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הַמַּעְרָה וְהִנֵּה אֱלֹהֵינוּ
קוֹל וַיֹּאמֶר מִה־לֵּךְ פֹּה אֱלֹהֵינוּ:
(טו) וַיֹּאמֶר קָנָא קִנְיָתִי לַיהוָה
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עֲזָבוּ בְרִיתְךָ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֵיךָ הָרְסוּ
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֵב וְאוֹתָר

אני

דעטע איהן אן, אונד שפראך: וואס וויללסט דוא היער, אליהו? (טו) ער ערוויעדערט
טע: איך אייפערטע פיר דען עויגען גאטט צבאות, דען דיא קינדער ישראל האבען דיי-
גען בונד פערלאססען, דיינע אלטאָרע איינגעריססען, דיינע פראפעטען אומגעבראכט,
אונד

ר ש י

(יב) ורוח גדולה. משריית מלאכי רוחא: רעש. משריית מלאכי זיעא: (יג) אש. משריית
מלאכי אש: קול דממה דקה. קל דמשבחין בשאי. אכל בניאי הנעל אומר דממה וקול
אשמע (איוב ד' ט"ז) דממה היתה לשנת. ואני שמעתי קול הנח מתוך הדממה דטוני"שמוט
בלע"ז (כ"ל דושמי"נט, וזה דוהוט"נג, בל"א זחנפ"ט, ויינע, וכמו שפי' באיוב שם קול דבר"שאי)
ואין שומעין הקול ממש: (יד) וילט פניו. וכריך אפוהי וכן הוא אומר לוטה בשמלה (שמואל א' כ"א ט'):
תמצח

ב א ו ר

(יב) והנה ה' עובר, הכתוב מספר שה' עבר לפניו באופן זה דהיינו שהיה מתחלה רוח גדולה אש"כ רעז
וכו'. ומה שאמר לא ברוח ה', וכן לא ברעש ה' או שהם דברי הכותב הספר הזה, או כדעת רד"ק שהקול
אמר

אֲנִי לְבִדִי וַיִּבְקֶשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי
 לְקַהֲלָהּ: (טז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו
 לֵךְ שׁוּב לְדַרְכְּךָ מִדְּבַרְהָ דַמְשֶׁק
 וּבֹאת וּמְשַׁחֵת אֶת־חֻזַּאֵל לְמֶלֶךְ
 עַל־אַרְם: (יז) וְאֵת יְהוּא בֶן־נִמְשִׁי
 תְּמַשֵּׁחַ לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת־
 אֱלִישֶׁע בֶּן־שַׁפְט מֵאֲבֵל מְחֻלָּה
 תְּמַשֵּׁחַ לְנָבִיא תַּהֲרִיקָ: (יח) וְהָיָה
 הַנְּמַלֵּט מִחֶרֶב חֻזַּאֵל יָמִית יְהוּא
 וְהַנְּמַלֵּט מִחֶרֶב יְהוּא יָמִית
 אֱלִישֶׁע: (יט) וְהִשְׁאֲרֵתִי בְיִשְׂרָאֵל
 שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־הַבְּרָכִים אֲשֶׁר
 לֹא־כָרְעוּ לְבַעַל וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר
 לֹא־נָשַׁק לוֹ: (כ) וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמָּצֵא
 אֶת־אֱלִישֶׁע בֶּן־שַׁפְט וְהוּא חֵרֵשׁ
 שְׁנַיִם־עֶשֶׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא
 בְּשָׁנַיִם הָעֶשֶׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיו אֵלָיו
 וַיִּשְׁקֵךְ אֲדָרְתוֹ אֵלָיו: (כא) וַיַּעֲזֹב
 אֶת־הַבְּקָר וַיֵּרֶץ אַחֲרֵי אֲדָרְתוֹ

ויאמר

אונד נון שטעהען זיא מירדעם
 איינציגען נאך איכריג געכליע=
 בענען אויך נאך דעם לעכען.
 (טז) דא שפראך דיא ערשיי
 נונג צו איהם: געהע, זעטצע
 דינע רייזע פארט נאך דער
 וויסטע ביז דמשק, אונד זאל
 בע חואל צום קעניגע איבער
 ארם, (יז) יהוא זאהן נמשי
 צום קעניגע איבער ישראל,
 אונד אלישע זאהן שפט ווייהע
 צום פראפעטען איין זון דינער
 שטעללע. (יח) ווער נון דעם
 שווערדטע דעם חואל ענט.
 געהט, דען ווירד יהוא טער.
 טען, אונד ווערדעם שווערדטע
 יהוא'ס ענטגעהעט, ווירד דורך
 אלישע אומקאמען. (יט) נור
 זעבען טויזענד לייטע ווערדע
 אויך אין ישראל איכריג לאס.
 סען; דיאיעניגען געהמליך,
 דערען קניע זיך ניכט פאר
 בעל געבייגט, אונד דערען
 מונד איהן ניכט געקיסט הא
 בען. (כ) אליהו רייזטע אלז
 פאן דא פארט, אונד טראף
 דען אלישע זאהן שפט, דא
 ער עבען פפליגטע; צוועלף
 פאר רינדער פפליגטען דא,
 אונד ער שטאנד בייא דעם
 צוועלפטען, דא גינג אליהו צו
 איהם הין, אונד ווארף זיינען
 ליעף דעם אליהו נאך

אונד

ר ש י

(יז) חמשה לנביא תחתיך. אי אפשי בנביאותיך מאחר שאתם מלמד קטיגוריא על בני: (יח) ימית אלישע. לא מנינו שהמית אלא ארבעים ושנים ילדים על ידי הדובים ביריחו (מלכים ב' כ"ה): (כא) לך

ב א ו ר

אמר אל אליהו לא ברומוגו': (כ) וחוא בשנים העשר, כלומר י"א עבדים היו מורשים ועם אלישע

תרגום אשכנזי

אונד שפראך : ערלויבע מיר
נור מיינען פאטער אונד מיי
נע מוטטער צו קססען (אב)
שיער פאן איהנען צו נעהמען,
דאן ווילל איך דיר נאכפאל
גען. יענער ערווערערטע: גע.
הע צוריקוואס טהאט איך דיר
דעז? (כב) אלישע אבער קעהר
טע אום, נאהם איין פאאר
רינדער, שלאכטעמע זיא אונד
קאכטע דאן פלויש מיט דעם
האלצע דער געשיררע אן דען

הפטרת פינחס

וַיֹּאמֶר אֱשֶׁקֶה־נָא לְאָבִי וּלְאִמִּי
וְאֶלְכָה אַחֲרֶיהָ וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ שׁוּב
כִּי מִדֵּעֲשִׂיתִי לָךְ: (כג) וַיָּשָׁב
מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר
וַיִּזְבְּחֵהוּ וּבְכָלֵי הַבָּקָר בְּשֵׁלֶם
הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ וַיִּיקָם
וַיֵּרֶךְ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי הוּ וַיִּשְׂרְתֵהוּ:

רינדערן, ועטצטע עם דעם פאלקע פאר צו עססען, אונד מאכטע זיך אלסראן אויף, פאלג
טע דעם אליהו אונד ווארד זיין בעדיענטער.

הפטרת מטות

בירמיה סימן א'

וכבר אמרנו לעיל דף ל' ע"כ שאם קורין ס' פינחס בשנת אחר שבעה עשר נתמזן מפטירין וכו' הפטרה זו.

(א) וּפָרַטַע דַּעַם יִרְמִיָּהוּ זָאָהוּ
דַּעַם הַלְקִיָּהוּ אוּיִם
דַּעַן פִּרְיעַסְטַעַרְן צו עִנְתוֹת אוּיִם
לְאַנְדַּע בְּנִימִין, (ב) וּוְעַל־בָּעַם
דָּא

(א) דְּבַרְי יִרְמִיָּהוּ בֶן־חֶלְקִיָּהוּ מִן־
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּעִנְתוֹת
בְּאַרְצֵי בְנֵי־מִן: (ב) אֲשֶׁר הָיָה

דבר

ר ש י

(כא) לך שוכ • מאחרי: כי מה עשיתי לך • שתבא אחרי: (כב) בשלם הנשך • ביטל להם את הנשך,
כך פירשו דונ"ש ומנחם וכן תירגמו יונתן בשתי חיבות • ואני אומר א"כ לחלקו לשתי חיבות
ומהו בשלם הנשך בשלם לשני השורים את הנשך שלהם שהלמד אין פסוק משנים: ויתן לעם,
מרוכ שמחה עשה משתה:

(א) דברי ירמיהו • מן הכהנים • ליתו בר מקלקלח דחקן עובדוהי ירמיהו בא מרחב הזונה
ולוכח בר מחקנתח דמקלקלן עובדוהי אלו ישראל שקלקלו מעשיהן שכחו מזרע נשר:
(ב) אשר היה דבר ה' אליו וגומר. אשר התחילה שכינה לשרות עליו באותו הזמן:
ויחי

ב א ו ר

אלישע היו שנים עשר חורשים: (כא) לך שוב, תרגמתי כדעת רוב המפרשים שאמר לו, מה
עשיתי לך שתלך אחרי, אבל רלב"ג פירש שאמר לו לך אל אביך ושוב אלי כי זה הוא מה שעשיתי
לך שכבר עשיתי זה להעיר אותך שתבוא לחסות תחת כנפי, וי"מ כי מה שעשיתי, דסיינו שהשלכתי
אדתי, היה לך, כלומר בשבילך ולטובתך. מסדרי הספרות החקינו הפטרה הזאת לפרשת פנחס
על הדמיון שניניהם כי פה נאמר קנא קנאתי וגו' ופס נאמר בקנאו את קנאתי וגו':

(א) דברי ירמיהו, מהפסוק הזה עד פסוק ד' ויהי דבר ה' אלי וגו' כולל גם המעבר הספר הזה,
ומשפחתו ומולדתו, והזמן אשר בו היה מתנבא דהיינו בזמן אשר מלכו שלשה מלכים,
יאשיה

הפטרת מטות

חרגום אשכנזי לג

דְּבַר־יְהוָה אֵלָיו בְּיָמַי יֵאָשְׁיֶהוּ
בְּ־אֲמוֹן מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּשֵׁלֶשׁ־
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמָלְכוֹ: (ג) וַיְהִי
בְּיָמַי יְהוֹיָקִים בֶּן־יֵאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה עַד־תָּם עֲשֵׂתֵי־עֶשְׂרֵה
שָׁנָה לְצַדִּיקָהוּ בֶן־יֵאֲשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה עַד־גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ
הַחֲמִישִׁי: (ד) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
אֵלַי לֵאמֹר: (ה) בְּטָרִם אֲצִוְךָ
בְּבָטָן יִדְעֶתִיךָ וּבְטָרִם תֵּצֵא
מִרְחֶם הַקִּדְשִׁיךָ נִבְיָא לְגוֹיִם
נְתַתִּיךָ: (ו) וַאֲמַר אֲהֵה אֲדַנִּי יְהוָה
הַגֵּה לֹא־יִדְעֶתִי דְבַר כִּי־גַעַר
אֲנִכִּי: (ז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אֶל־
הָאֲמַר גַּעַר אֲנִכִּי כִי עַל־כָּל־

דאז וואָרט דעם עוויגען וואָרט
אײם דרייאצעהנטען רעניע.
רונגס יאהרע דעם יאשיהו זאָהן
אמונ'ס קעניגס איבער יהודה.
(ג) אונד נאַכְהער צור צי טדעם
יהויקים זאָהן יאשיהו'ס. קעניג
איבער יהודה כיו דאז אײלפֿטֿ
טע יאהר דער רעגירונג
צדקיה'ס זאָהן יאשיהו צי ענדע
וואָר, נעמליך כיו ירושלים אײם
פֿינפֿטען מאָנאַטע צערשטערט
וואורדע. (ד) דעם עוויגען
וואָרט וואָרט מיר, וויא פֿאַלנט:
(ה) עהע איך אײם מוטטערלײַ
בע דיך נעכילדעט, וואָרכט דוא
פֿאַן מיר ערקאַהרען עהע דוא
אײם מוטטערלײַבע געגאַנען,
וואָרסט דוא פֿאַן מיר געווייטה,
בעשטיממט צום פֿראַפֿעטען
דער נאַציאָנען. (ו) איך אַבער
שפּראַך: אָ הערר! אָ עוויגער!
איך בין יא נאָך צו יונג, ניכט
פֿעהיג אײנע רעדע צו האַלֿ.
טען. (ז) דא ערווידערטע
דער עוויגע מיר: שפּריך ניכט:
"איך בין נאָך צו יונג!" זאָג

אשר

ו' יתירה

ר ש י

(ג) ויהי צימי יהויקים, ויהי נביא כל ימי יאשיהו הנותרים וימי יהויקים בנו וימי לדקיהו בנו עד תם
עשתי עשרה שנה היא השנה עד גלות ירושלים במלכות החמישי: (ה) בטרם אלך כבטן וגומר.
מימי אדם הראשון הראהו הקלוש כרוך הוא לאדם דור ודור ונביאיו: אלך. לשון ליר':
ידעתיך. קניין שטוי בלע"ז (וכוא הפעל עם הכנוי בל"ז קחננע טחח בל"א קחננע דך).
כמו לא נודעתי להם: הקדשתיך. זמנתיך לך: נביא לגויים. לישראל שהם נובהים עלמס
כגויים כך נדרש בספרי נביא מקרבך וגומר יקום לך ולא למכחישי תורה הוא מה אני מקיים
נביא לגויים נתתיך בנוהגים מנהגי גויים ועוד יש לפתור נביא לגויים כמו על הגויים להשקותם
נוס המרעלה להנבא עליהם פורענות כמה שנאמר קח את נוס היין החימה הזאת מידי והשקיתה
אותו את כל הגויים. דבר אשר בטרם תלא מרחם הקדשתיך עליך אמרתי למשה נביא חקים
להם כמך זה הוכיחם וזה הוכיחם זה נהנבא ארבעים שנה וזה נתנבא ארבעים שנה: (ו) אהה.
לשון יללה קונסל"י" ע בלע"ז (קומם לענט, בלשון אשכנז קחננע): כי גער אנכי. איני כדי להוכיח
משה הוכיחן סמוך למיתתו כבר נחשב בעיניהם כמה נסים שעשה להם הוליאם ממלרים וקרע
להם את היס הוריד את המן הגיו את השליו נתן להם את המורה העלה את הנבא אני
במחלת שליחומי אני בא להוכיח: (ז) על כל אשר אשלך. אל האומות: ואת כל אשר אלך.
לישראל

ב אצור

יאשיהו יהויקים ולדקיהו: (ד) ויהי דבר ה', סה מחמיל הספר:

וישלח

אֲשֶׁר אֶשְׁלַחְךָ תִּלְךָ וְאֵת כָּל-
 אֲשֶׁר אֶצְוֶה תְּדַבֵּר: (ח) אֶל-תִּירָא
 מִפְּנֵיהֶם כִּי-אֶתָּה אֲנִי לְהַצִּילָךְ
 נִצַּח־יְהוָה: (ט) וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת-
 יְדוֹ וַיַּגַּע עַל-פִּי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי
 הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרִי בְּפִיךָ: (י) רֵאֵה
 הַסְּקֵדְתִּיךָ הַיּוֹם הַזֶּה עַל-הַגּוֹיִם
 וְעַל-הַמַּמְלָכוֹת לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוּץ
 וּלְהַאֲבִיד וּלְהַרְרוֹם לְבָנוֹת
 וּלְנִטּוֹעַ: (יא) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי
 לֵאמֹר מַה-אֶתָּה רֵאֵה יִרְמְיָהוּ
 וְאֹמַר מִקַּל שֶׁקֶד אֲנִי רֵאֵה:
 (יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הִיטַבְתָּ
 לְרֵאוֹת כִּי-שֶׁקֶד אֲנִי עַד-דְּבָרִי
 לַעֲשׂוֹתוֹ: (יג) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
 אֵלַי שֵׁנִית לֵאמֹר מַה אֶתָּה רֵאֵה

דערן געהע נור, וואהין איך
 דיך וענדע, אונד בעשטעללע,
 וואס איך דיר אויפטרעגע;
 (ח) פֿירכטע דיך פֿאַר קיינעם,
 איך שטעהע דיר ביא אונד
 שיטצע דיך. זא שפריכט דער
 עוויגע. (ט) זיינע האנד בע-
 ריהרטע נון מיינען מונד, אונד
 ער פֿוהר פֿאַרט: זיעהע!
 היערמיט האבע איך מיינען
 אויפטרעג דיר אין דען מונד
 געלעגט; (י) נונמעהר כוזט
 דוא פֿאַן מיר געזעטצט איבער
 נאַציאָנען אונד רייכע, דוא
 קאַננסט אומרייסען, אייני-
 שטירצען, פֿערניכטען אונד
 צערטריטמערן, ערבויען אונד
 אינפֿלאַנצען. (יא) מיר וואַרד
 דעם עוויגען וואַרט, דאַן
 שפראך: וואס זיעהסט דוא
 ירמיהו? איך זעהע איינען
 שטאַק פֿאַן מאַנדעלבוים =
 האַלץ, ערוויערערטע איך:
 (יב) גוט געזעהען, שפראך
 דער עוויגע, איך ווערדע מיי-
 נע דראָהונגען שלייניג אין ער-

פֿיללונג ברינגען. (יג) ער פֿראַגטע מיך אַבערמאַהלס: וואס זיעהסט דוא ירמיהו? איינען זיע

ר ש י

לישראל תדבר: (ט) וישלח ה' את ידו. כל שליחות שהוא אלל יד לשון הוטה ל"א כתרנמו
 זשלח ה' ית פחגמי נביאותים: (י) הסקדתך. על הגוים מיניתיך לנחוש ולנתון אדים פלכיר בלע"ז.
 (זה ח דעפער, בל"א לו לערטטערען, לו פֿערניכטען) ועל ישראל לנחוש ולנטוע אס ישמעו כך תירגס
 יונתן: (יא) מקל שקד, אלסאנדיי"ר בלע"ז (ברש"י דפוס פראג רנ"א בחוב מנדליר, וזהו בל"א איט' וחס-
 דעלבויען). (יב) היטבת לראות השקד הזה הוא מאהר להוליח פרח קודם לכל האילנות אף אני ממחר
 לעשות רברי ויונתן תירגס מקל שקד מלך דמוסי לאבאשא. ומדרש אגדה השקד הזה משעת חניטתו עד
 גמר ביסולו ב"א יום כמנין ימים שבין שבעה עשר בתמוז שבו הובקע' העיר לתשעה באב שבו נשרף הבית:
 (יג) סיר

ב א ר

ושלח ה' ית פחגמי נבואתים וסדר בפומי: (י) לנחוש ולנחון, כלומר בידך לעשות הרע
 והטוב: (יא) ויהי, זה מראה נבואה אחרת: מקל שקד, מקל מן שקד, כישם האילן אשר
 בו שקדים יקרא שקד, ובעבור זאת אמר הענת לראות, כלומר במה שהתבוננת במקל הזה
 אשר חין בו עתה לא עלים לא פרחים ולא שקדים, שהוא מן שקד, והראה לו זאת כי מקל
 מורה

הפטרת פינחס

וַיֹּאמֶר סִיר גְפוּהָ אֲנִי רֹאֶה וּפְנֵי
מִפְנֵי צְפוּנָה: (י) וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֵלָי מִצְפוֹן הִפְתַּח הַרְעָה עַל
כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: (טו) כִּי הִנְנִי
קֹרֵא לְכָל־מְשֻׁפְחוֹת מַמְלָכוֹת
צְפוּנָה נְאֻם־יְהוָה וּבָאוּ וּנְתַנוּ
אִישׁ כְּסָאוֹ פֶתַח וּשְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַם
וְעַל כָּל־חֹמֹתֶיהָ סָבִיב וְעַל כָּל־
עָרֵי יְהוּדָה: (טז) וּדְבַרְתִּי מִשְׁפְּטֵי
אוֹתָם עַל כָּל־רַעְתָם אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי
וַיִּקְטְרוּ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם: (יז) וְאַתָּה
הָאֲזוּר מִרְחֵיבָה וּקְמַת וּדְבַרְתָּ
אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי אֹצֵר
אֶל־תַּחַרְתִּי מִפְּנֵיהֶם כִּי־אַחֲתֶהָ
לְפָנֵיהֶם: (יח) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִיךָ
הַיּוֹם לְעִיר מְבֻצָּר וּלְעִמּוּד בְּרוֹזַל
וּלְחִמּוֹת נְחֹשֶׁת עַל־כָּל־הָאָרֶץ

למלכי

הרגום אשכנזי לד

זיעדענדען טאָפּף זעהע איד ,
אַנטוואַרטעטע איד ; אן דער
נערדליכען זייטע שטייגט זיינע
וואַללונג אויף. (י) יא ! שפּראַך
דער עוויגע, פֿאַן נאַרדען זאלל
אויך דאַן אונגליק אויסברעכען
איבער אַללע איינוואָהנער
דיעזעס לאַנדעס. (טו) דען איד
בערופֿע אַללע געשלעכטער
דער נערדליכען רייכע ,
שפּראַך דער עוויגע, דאַס זיא
קאַממען, אונד איין יעדער קע .
ניג זיינען טהראָן זעטצע אַם
איינגאַנגע דער פֿאַרטען
ירושלים אונד אויף זיינע
טויערן אומהער, אונד זאַכיא
אַללען שטערטען יהודה'ס .
(טז) מיינע רעכטסזאַכע ווילל
אויך אַלסדאַן פֿיהרען ווידער
זיא (ישראל) וועגען אַללער
איהרער באַזוהייט, דאַ זיא טיך
פֿערלאַססען, אַנדערן געט .
טערן אַבער גערייכערט אונד
איהרער הענדע אַרכייט פֿער .
עהרט האַכען . (יז) דוא אַבער
גירטע דיינע לענדען, אונד
סאַכע דיך אויף, אונד זאַגע
איהנען, וואַס איד דיר אויפֿ .
טראַגע ; צאַגע ניכט פֿאַר איה .
נען, זאַנסט ווירדע איד דיך

אין איהרער געגענווארט צו שאנדע מאַכען. (יח) אַבער איד מאַכע דיך אויך געגען דיא
קעניגע פֿאַן יהודה, געגען דיא פֿירשטען, פֿרועסטער אונד פֿאַלק איינער פֿעסטען
שטאַרט

ר ש י

(יג) סיר נפוח רוחת בויליכ"ט בלע"ז (באוליא"נג, בל"א זיעדענד, קחֿענד) : ופניו . רחיותיו
רשיאונדיש בלע"ז (וזם עד מענ חֿנדעט, בל"א אונד זיינע אויפֿוואַונגען) : (יד) מלפּון תפתח הרעה .
בכל לכסונה של ארץ ישראל היא : ודברתי משפטי אֹתם . אֹתוכם עמם עם יהודה וירושלים :
(יז) תאזור מתניך . לשון זיכח כאיש חיל :

(יח) למלכי

ב א ו ר

מורה על פורענות, וכמו שהקילן שקד ממחר לפרוח כן יבוא הכורענות מהרה : (יג) ופניו ,
רחיותיו, רש"י :

וכל

הרגום אשכנזי

שטארט, איינעם אייזערנען פפֿאהלע אונד איינער עהערע נען מויער גלייך; (יט) לאם זיא אלזא נור ווידער דיך שטרייטען, זיא קאממען דיר ניכט בייא, דען איך שטעהע דיר בייא, שיטצע דיך. זא שפריכט דער עוויגע. (כ) דעם עוויגען ווארט קאם צו מיר, אונד שפראך: (כא) געהע הין, רופע לויט אין ירושלים פאל גענדע ווארטע: זא שפריכט דער עוויגע: איך געדענקע דיר נאך דיא האלדזעליגקייט דינער יוגענדיאהרע, געדענע קע דינע ליעבע צו מיר אלס ברויט, דאדא מיר נאכפאלג טעסט אין דיא וויסטע, אין איין אונבעוואעסטע לאנד. (כב) דארום איזט ישראל דעם

הפטרת מטות

למלכי יהודה לשריה לכהניה ודעם הארץ: (יט) וגלחמו אליה ולא יוכלו לך כי אחה אני נאם יהוה להצילה: (כ) ויהי דבר יהוה אלי לאמר: (כא) הלוך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר יהוה זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך ככתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה: (כב) קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יהוה:

עוויגען אין הייליגטהום, איזט איהם דער פריכטע ערשטלינגע. ביסען זאלל דעריעניגע, דער צאהן אן איהן לעגט; אונגליק טרעעע איהן! זא שפריכט דער עוויגע.

הפטרת מסעי (גם אם מטוח ומסעי מחברות)

בירמיה סימן ב'

אף אם הוא שבת ראש חדש מפטירין הפטרה זו.

(א) הערט דאז ווארט דעם עוויגען, הוויז יעקב'ס! אונד איהר געשלעכטער ישראל'ס! זא

(א) שמעו דבר יהוה בית יעקב וכל משפחות בית ישראל

ר ש"י

(יח) למלכי יהודה. כנגד מלכי יהודה: (יט) ונלחמו אליך. ויהוה דינין ומגיחין למיסתר פחגמי נביאותך: (כא) זכרתי לך. אם הייתם שנים אלי תאוותי לרחם עליכם כי זכרתי חסד נעוריך ואהבת כלילות חיבתך שהכללתיך לחופה ולשון הכנסה הוא: כלולותיך. נוצ"ש בלע"ז, (נאסעס. בל"ח האכלייט) ומה הוא חסד נעוריך לכתך אחר שלומי משהואסרין מארץ נושנת ילאחם למדבר ואין לדה לדרך כי האמתם ני: (כב) קדש ישראל. כתרומה: ראשית תבואתו. כראשית קליר לפני העומר אסור באכילה והאוכלו מחייב כן כל אוכליו יאשמו כן ת"י:

ולא

ב א ו ר

(א) וכל משפחות, אף אותן שנכר נגלו לארץ אשור:

צלמוח

ישראל: (ג) כה ואמר יהוה מה
 מצאתו אבותיכם ביעול כירחוקו
 מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו:
 (ג) ולא אמרו איה יהוה המעלה
 אתנו מארץ מצרים המוליד
 אתנו במדבר בארץ ערבה
 ושוחה בארץ צרה וצלמות
 בארץ לא-עבר בה איש ולא-
 ישב אדם שם: (ד) ואביא אתכם
 אל-ארץ הכרמל לאכל פריה
 וטובה ותבאו ותטמאו את-
 ארצי ונחלתי שמותם לתועבה:
 (ה) הכהנים לא אמרו איה יהוה
 ותפשי התורה לא ידעוני
 והרעים פשעו בי והנביאים
 נבאו בבעל ואחרי לא-יועלו

(ג) זא שפריכט דער עוונע:
 וואס פיר אונרעכט ענטדעק-
 טען אייערע פארפאהרען אן
 מיר, דאס זאי זיך פאן מיר ענט-
 פערנט האבען? בעטהערט נאך
 וואהן וואנדעלטען? (ג) דאכ-
 טען ניכט, ווא איוט דער עווי-
 גע, דער אונז אייס דעם לאג-
 דע מצרים הינוף געפיהרט,
 דער אונז אין דער וויסטע גע-
 לייטעט האט, אין איינעם
 אדען, וויסטען לאנדע, אין איי-
 געם לאנדע, ווא דיררע אונד
 טארעם שאטטען העררשט;
 אין איינעם לאנדע, ווא נייע-
 מאנד דורכריוטע, אונד דאן
 גיע בעוואהנט וואר. (ד) דא-
 רויף כראכטע איך אייך אין
 איין אהרענרייכעם לאנד, דעם-
 סען פרוכט אונד איבערפלוס
 צו געניעסען, אונד איהר
 קאסטעט העריין, אונד פער-
 אונרייניגט עס, מין אייגענ-
 טהום האכט איהר צום גרייל
 געמאכט. (ה) דיא פריעסטער
 דאכטען ניכט: ווא איוט דער

הלכו

עוונע, דיא האנדעהכער דעם געזעטצעם וואללטען מיך ניכט קעננען, דיא הירמען (קעניגע)
 עמפערטען זיך ווידער מיך, דיא פראפעטען וויסאגטען פיר דען בעל, אונד אונניטצען

וועזען

ר ש י

(ג) ולא אמרו איה ה'. כי נלך אחר אלהים אחרים: ערבה. פלנו"רא בלע"ז (פֿלעכע,
 עבענע): וזמח. נטוייה אינסופי"אה בלע"ז (זכו חון' פֿאסטע, בל"ס חיינע
 גרובע, ערדפערטייענדיג): ליה. דיגא"טה בלע"ז (זכו דעזערט, בלשון אשכנז וויסטעניח,
 זיינדיג). כלמות. לשון משך הוא: (ד) אל ארץ הכרמל. לארעא דישראל דהות מנלכא
 ככרמלא. נטועה נייער: (ה) תופשי המוכה. סנהדרין: והרועים. המלכים: נבאו בבעל.
 נשס

ב א ו ר

(ג) צלמוח, הוא שם ההרכבה מן כל ומות וכן תרגומו, כי במקום אשר לא דרך בו כף
 רגל מי, יאמר לו דרך דמיון שהמות שוכן בו, ויעש ללו על הארץ ההיא: (ד) ארץ הכרמל,
 לפי שארץ ישראל שמתובעליה, ארץ חטה ושעורה וגו', קראה ארץ כרמל. (מרד"ק): לחזקה,
 כמרגום לפלמן טעויותא שהם טוענת ה': (ה) חופשי החודה, הם המכמים לומדי המורה, וי"ת
 ומלמי איריותא לא אליפו למדע דחלמי: והרועים, הם המלכים, שהם רועים העם:

חרגום אשכנזי

וועזען הינגען זיא נאך . (ו) דאָ-
הער , שפּריכט דער עויגע ,
ווערדע איך בעשטענדיג מיט
איך האַדערן , יאָ ועלכסט
מיט אייערן קינדעסקינדערן
ווערדע איך נאָך האַדערן מיט-
סען ; (ז) דען געהעט הינ-
איבער צו דען אינוועלן דער
כתיים אונד ויעהט צו ; זענדעט
נאָך קרר , אונד לעסט עמסיג
גאַכפּאַרשען ; זעהעט , אָביע
זאָ וואָס געשעהען ? (ח) אָביע
איין פּאַלק זיינע געטטער (דיא
דאָך קיינע זינד) וועכעל-
טע ? אונד מיין פּאַלק האַט
דיא מאַיעסטעט מיט נומצלאָ-
זעם געוועכעלט ! (ט) הייט
מעל שטוינט דאַראָב ! בעבעט
אונד ערשרעקקעט זעהר !
שפּריכט דער עויגע ; (י) דען

הפטרת מסעי

הֲלָכּוֹ: (ו) לָכֵן עַד אָרִיב אַתְּכֶם
נֶאֱמַר יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם
אָרִיב: (ז) כִּי עֲבַדוּ אֱלֹהֵי כַתִּיּוֹם
וְרָאוּ וְקִדְרָ וְשָׁלְחוּ וְהִתְכַּוְּנֻ
מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִיְתָה כֹּזֵאת:
(ח) הַהֲמִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְהִמָּה
לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הֲמִיר כְּבוֹדוֹ
בְּלוֹא יוֹעִיל: (ט) שְׁמוֹ שָׁמַיִם עַל-
זֹאת וְשָׁעֲרוּ חֲרָבוֹ מֵאֵד נֶאֱמַר-
יְהוָה: (י) כִּי־שָׁתִים רַעוֹת עָשָׂה
עַמִּי אֹתִי עֲזָבוּ מְקוֹר וּמַיִם חַיִּים
לְהִצֵּב לָהֶם בְּאֲרוֹת בְּאֲרֹת

נישברים
איין צווייאפּאך איבעל האַט מיין פּאַלק בעגאַנגען: מיך , דיא קוועללע דעס
עוויגען וואָס ערס האַבען זיא פּערלאַססען , אום זיך ציסטערנען צו גראַבען ,
לעב-

ר ש י

זאָס העל: (ו) עוד אריב . טרם אביא עליכם רעה אמוכח עמכם עוד על ידי נביאי ואף
על פי שרנתי עמכם בכר ימים רבים : (ו) איי כתיים . לאיי כתיים . איי איש'לג זלע'ו .
(זיל'ס , זל'א זיינען) : וקדר שלמו . ולקדר שלמו . לראות מנהגם : והתכווננו מאד . ושימו
לב להסמכל בדבר יפה : הן . כמו אס : (ח) אס המיר גוי מהם את אלהיו ואף על פי שהמה
לא אלהים ועמי המיר את כבודו אשר בו היה נכבד : וכתיים וקדריים יושבי אלהים ורועי
מקנה ונוסעים והולכים ומטלטלין ממרעה למרעה וממכר למדבר ונושאים את אלהים עמהם
למקום שקונים שם ואני נשאתי אתכם עד אשר קנעתי אתכם והנחתם אותי כך חירגם יונתן
ורבותינו אמרו כתיים עובדים למים וקדריים עובדים לאש ואף על פי שידעים שהמים מכנין
את האש לא הניחו את אלהיהם : בלא יועיל . זע"א שאין זה תועלת : (ט) שמו שמים . לשון
תמהון כמו השתוממו והוא לשון ליווי כמו אס כה יאמרו אלינו דומו : ושערו . לשון שער :
חרבו מאד . נאילו אתם נחרבים על בית המקדש שעתיד ליחרב : (י) שמים רעות . אס המירו
יראתם בכיולא כה יש כאן רעה ועכשוו שאותי עזבו שאני מקור מים ללכת אחרי עבודת אלילים
שהיא

ב א ו ר

(ו) עוד אריב, לפי שאמר למעלה מה מלאו אבותיכם , אמר כאן גם אתכם אריב , שעשיתם מעשי
אבותיכם , וגם בניכם שילכו אחרי דרכיכם הרעים אריב . כמו שאמר משה , ידעתי כי השחת
השחיתון, וסדתם מן הדרך : (ט) ושערו , כמו אשר לא שערם אבותיכם , ובאר רמב"מ ז"ל לא ייראו
כהם , לא עמדו שערות מפניהם , דרך שערות האדם לעמוד מפני היראה . ואנכי חרגמתי לפי
הכונה : (י) מקור מים חיים , המש להביא המאסיע לישראל , בעודם מחזיקים גמורתו למקור מים
חיים

הפטרות מסעי

תרגום אשכנזי לו

נשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם: (יא)
 הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אִם יֵלִיד בֵּית
 הוּא מְדוּעַ הָיָה לָבוֹ: (יב) עָלִיו
 יִשְׁאֲגוּ כַּפְרִים נִתְּנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתּוּ
 אֶרְצוֹ לְשִׁמָּה עָרְיוּ גִצְתָּהּ מִבְּלִי
 יֵשֵׁב: (יג) גַּם־בְּגִינָף וְתַחֲפָנֶם
 יִרְעוּ קִדְקֵד: (יד) הֲלוֹא־זֹאת
 תַּעֲשֶׂה לְךָ עֹזֶבֶךְ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ בְּעַת מוֹלֶכֶךְ בְּדַרְךָ:
 (טו) וְעַתָּה מַה־לְּךָ לְדַרְךָ מִצְרִים
 לְשִׁתּוֹת מִי שֶׁחֹר וּמַה־לְּךָ לְדַרְךָ:

לעכרינע צייטערנען, דיא קיין
 וואססער האלטען. (יא) איוט
 ישראל איין קנעכט דען, אין
 הויזגעבארענער שקלאפע ער?
 ווארום וואורדע ער דען צור
 בייטע? (יב) ווארום בריללען
 לאווען, ערהעבען איהרע
 שטימע איבער איהם? מא?
 כען זיין לאנד צור איינארע,
 זיינע שטערטע צו רואינען,
 וועגען מאנגעל אן בעוואהנר?
 (יג) אויך דיא זעהנע נוף'ס אונד
 תחפנחם צערשמעטערן דיא
 שייטעל דיר? (יד) דיעס האט'ס
 דיר פֿעראורזאכט, דאס דוא
 דען עוויגען דייען נאטט פֿער?
 ליעסעסט, וועהרענד ער דיך
 אויף דעם רעכטען וועגע פֿהר?
 טע. (טו) וואס ניטצט דיר אל-

גצתו קרי. ותחפנחם קרי
 אשור

וז' דער וועג נאך מצרים, אום צאללא שחור וואססער צו טרינקען? וואס ניטצט דיר
 דער

ר ש י

שהיא בורות של מים מכונסין ושכרין ונסדקין ומימיהם נבלעים בסדקיהם: אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ.
 טיור"רונט בלע"ז (בל"א זיח ווערדען פֿאססען, הַחֲטָטִין) אַת מימיהם שהמים מטשטשין
 אַת שפתם ובתליהם והם נופלין: לחשוב. לחפור: (יא) יליד בית. בן האמה: ישאגו.
 שאגים לשון הוה: (יב) כפירים. מלכים: נלמה. נלמו באש: (יג) גם בני נוף ותחפנחם.
 הם מלריים שאתם בוטחים עליהם לעזרה: ירעוך קדקד. ירלכו גלגלחם ירעוך לשון רלילה
 כדמתרגמינן ורלון ורעוע: (יד) הלא זאת תעשה לך. הלא את הרעה ואת הפורענות הזאת
 תנרום לך האשמה והעון אשר עזבת את ה' אלהיך: בעת מוליכך בדרך. שהיה מלמד אותך
 דרך הטובה והישרה: (טו) מה לך לדרך מצרים. למה תעזבי אותי ותנטחי על מצרים: לשמות
 מי שיחור. שטבעו זכרונם בנילוש: שיחור. הוא נילוס כמה שנאמר מן השיחור אשר על פני
 מצרים בספר יהושע: ומה לך. למרוד בלמען תגלי לדך אשור למעבר נהר פרת:
 מיסרך

ב א ו ר

קיים, שזובע מים בלי הפסק, כן הייתי להם אני ועזבוני לעבוד אלוהות שהם להם כמו בארות נשברים
 (רד"ק): יבלו, יחזיקו: (יא) העבד ישראל, הוא בלשון תימה, הלא כתוב בזכרי, ואם כן
 שאינו עבד, ולא יליד בית: מדוע היה לבו, מדוע מושך עלמה ואמרת עמה, מדוע עליו
 ישאגו וגו': (יג) ירעוך, ושכרוך, כמו רעה התרועעה (מרד"ק): (יד) הלא זאת תעשה לך,
 זאת היא הסנה שנהיית לבו: עובד את ה' אלהיך, בא המקור עם חבוריו במקום השם וכן
 הוא בל"א (רצו פֿעלחאסען דיינעס גאטטעס) ואנכי חוגמתי לפי הכונה, ולפי נאות הלשון
 שיאות פה. וכן להלן רע ומר עונך גו' ועיין מה שכתבו חב"ד בנאורם של אינה, בפסוק
 צידי לא אוכל קיס: (טו) זעה מה לך, למה תלכי לבקש עזר ממצרים ומאשור, ועזרך
 במקומך, אם תרמי ללכת דרך ישרה, לא היית לריבה לטרוח דרכים רחוקים, באלו התאוות
 לשמות.
 30*

תרגום אשכנזי

דער וועג נאך אשור, אום אללדא וואססער אויס דעם שטראמע צו שלירפען? (טז) דיין אייגענער פֿרעפעל ווירד דיר שטראפען, דייע אייגענע אויסשווייפֿונג ווירד דיר אים בערפֿיהרען, דאמיט דוא ער קעננעסט, עמפֿינדעסט דאס עס איין איבעל. אונד אונד גליק זיין, דען עוויגען דיין נען גאטט צו פֿערלאַססען, אונד דאס דוא קיינע פֿורכט פֿאַר מיר האַסט, שפּריכט דער עוויגע, דער הערר צבאוח. (יז) פֿאַן יע הער האַבע איד דיין יאך צערבראַכען, דייע באַנדע צערריסען, דאכייא פֿערויכערטעסט דוא: „איד ווילל ניכט וויעדער איבערטרעטען“. אונד דאך טרייבסט דוא אויף יעדעם ערהאַכענען

הפטרת מסעי

אֲשׁוּר לְשָׁתוֹת מִי נְהַר: (טז) תִּיסְרַךְ רַעְתִּיךָ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ הַזֹּכֶהךָ וְדַעִי וְרֵאִי כִי־רַע וּמַר עֲזָבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֵלֶיךָ גְּאִם־אֲדַגִּי יְהוָה צְבָאוֹת: (יז) כִּי מֵעוֹלָם שִׁבַרְתִּי עֲלֶיךָ גַּתְקֵתִי מוֹסְרוֹתֶיךָ וְחָאמְרִי לֹא אֶעֱבֹד כִּי עַל־כֵּן גִּבְעָה גְבִיחָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן אֶת־צִעָה זֹנָה: (יח) וְאַנְכִי נִטְעַתֶיךָ שׁוֹרֵק כָּלָה זֹרַע אֲמַת וְאִיךָ נְהַפְכָתָ לִי סוּרֵי הַגֶּפֶן נְכַרְיָה: (יט) כִּי אִם־תִּכְבְּסִי בְּנֶתֶר וְתִרְבִּי־

אָעבֹד קִי

לך

היגעל, אונטער יעדעם גרינען בויע, שענדליכע אונצוט. (יח) דא איד דיר צור עדלען וויינרעבע פֿלאַנצטע, לויטער עכטע רייזער, אונד וויא וואַנדעלסט דוא צום אויסגעאַרטעט. טען אונד ווילדען וויינשטאַק! (יט) וואַשע דיר גור איממער מיט לויגע, נעהמע פֿיעל זיין

ר ש י

(טז) תיסרך רעמך. סוף שרעמך תביא עליך ייסירין: ומשבותיך. לשון בניס שונבים: תוכיחוך. לשון מוסר: ולא פחדתי. פחד שלי לא היה בלבך לירא אותי: (יז) שנרחי עולך. העול של עץ נוסל בו לשון שנירה והמוסרות שהן של עור נוסל בהן. לשון תחיקה: מוסרותיך. הם רלועות שקושרין בהם העול: ותאמרי לא אעבֹד. על דנריך: כי על כל גבעה. אך אחת לא שמת הנטחך ועל כל גבעה את לועה לשון משכב ומלע כי משמש בלשון אלא: (יח) נטעתך שורק. שורק היא זמורת גפן ט"ב כלומר בני אבות כשרים ולדיקים ומדרשו נטעתך שורק הוספתי לך על שבע מלות בני נח שש מאות ושש כמנין שורק: סירי. דיטורל"טורש בלע"ו (וזהו דעם טורטחמס, ובל"א טטעקען, רחנקען, והם בדי הגפן): גפן נכריה. הלוטחת בערים: (יט) נחר. מין אדמה שספין ושפין

ב א ו ר

לשות מי שחור, או מי נהר מלך אשור (כד"ק): שחור הוא נילוס: (טז) תיסרך, רעמך ומשבותיך המה יענישו אותך: (יז) כי בעולם, מוזן קדמון שברתי עלך אשר נתנו הגוים שניבותיך עליך ובעת ההיא אמרת לא אעבֹד על מלכותי עוד, אבל לא עשית כן, כי על כל גבעה — צעה זונה, כחב הרד"ק לעה הולכת ונוסעת ממקום למקום, ולפי פירושו יתורגם: (בינט דוא זיינע טטרעססענהורע), ואני תרגמתי לפי הכונה: (יח) זרע אמת, אשר יחן פרוי

הפטרות מסעי

חרגום אשכנזי לו

לך ברית נכתם עונך לפני נאם
 אדני יהוה: (כ) איך תאמרי לא
 נטמאתי אחרי הבעלים לא
 הלכתי ראי דרכך בגיא דעי מה
 עשית בכרה קרה משרכת
 דרכיה: (כא) פרה ולמד מדבר
 באות נפשו שאפה רוח תאנתה
 מי ישיבנה כל מבקשיה לא
 ייעפו בחדשה ימצאוניה: (כב)

זייפע, דיינער זינדען פלעק
 בלייבט פאר מיר, שפריכט
 גאטט דער הערר. (כ) וויא
 קאננסט דוא בעהויפטען, איך
 בין ניכט אונריין געווארדען,
 נאך דען בעלים בין איך ניכט
 געגאנגען? זיעהע דאך נור
 דיינען וואנדעל אים טהאלע,
 ערקעננע, וואס דוא טהא-
 טעסט, איינעם לייכטען קא-
 מעעלע גלייך, דאז נור אבי-
 וועגע זוכט: (כא) יענעם ווילדע
 גלייך נור, דאז וויסטע גע-
 וואהנט, אונגעשטארט נאך יע-
 דער בעגערדע שויכט, (מאן
 דארף זיך ניכט ערמידען, אום

בשמה קרי רגלך

עם אויפצוזוכען) אין יעדעם פארשטע פֿינדעט מאן עס. (כב) האַרע דאך אויף, דיינע פֿי

ר ש י

ושפין נה את הנגדים: נורית. נקיון כמו ובר לכב ויש לו עוים בורית שאון בלע"ז (כל"א זייפע,
 ועיין מרפא לשון נדה ס"ב א' ד"ה ל פון): נכתם עונך. הוא כרושם נחמא דלא דבי כן סגיא
 חוביך קדמי כתם טאק"א בלע"ז (כל טחט, בלשין אשכנזי פֿלעקען, מזהל): עונך. על
 עון העגל נאמר שהוא קיים לעולם כמו שנאמר ובוים פקדי ופקדתי עליהם (שמות ל"ב) כל פקודות
 הבאות על ישראל היא מקמת עון העגל בהם: (כ) ראי דרכך בגיא. מה עשית מול בית פעור
 ועוד עתה את מחזקת בחותו הדרך כנכרה קלה המשרכת דרכיה. בכרה גמלה נקנה בחורה
 שפיה אובה' לנוע. בכרי מדין מתורגם הוגני מדין והם גמלים. בחורים כמו שמלינו במסכת סנהדרין
 נפיש גמלי סבי דטעוני משכי דהוגני: משרכת. מחזקת בדרכי נעוריה לשון מסרך סריך ויש לחכרו
 עם שרוך העל קושרת דרכי נעוריה בלבה: (כא) פרה. שאלב"י בלע"ז (אלוואטיקא כתוב וזהו
 בל' איט' ווירד) ויש ליעזין פול"יין בלע"ז (וזהו פולען, בל"א יונגעס פֿילזען): למוד מדבר.
 הלמוד להיות במדברות בן אובה' לנוע: שאפה רוח. פותחת את פיה ושאפת רוח ולעולם
 הוא חוזר למקומו: תאנתה מי ישיבנה. אותה מדת תינוים שיש בה בי גם התנין שאף רוח
 כמה שנאמר שאפו רוח בתנים: מי ישיבנה. מאותה מדה בן אתם מי יוכל להשיבכם מדרככם
 הרעה: כל מבקשיה לא ייעפו. כי על חנם ייעפו שלא יגבלו להשיגה ומה סופה במדשה ימלאונה
 חדש אחד יש בשנה שהיא ישנה כל החדש ואז היא נלכדה אף אתם חדש אחד הוכן לכם כבר
 מימות המרגלים שקבעו אבותיכם בניית חנם בו תלכדו: תאנתה. שו"ן דגרוג"מינט בלע"ז
 (ונרש"י דפוס פראג שנת רל"א כתוב דרגומ"נט. וזהו סוף דרמאנעטאנט ובל"א זיין דרמאנעטאנט
 טיגעס ווענען). בן תירגס יונתן כירודא. דבר אחר לשון יללה כמו תאני' ואניה. לשון אחר ש"א
 קינטרי"אה (בל"א זיינע געגענד, זענדטאפט). כמו תאנת שילה: (כב) מנעי רגלך מיסף.

ב א ו ר

פריו לעתים, והוא מה שקווין (עבט): (כ) בכרה קלה, גמלה נקנה בחורה: משרכת, כמו
 מסרכת. דרכי סורר, תרגם יונתן אורחי סרך (איבה ג' י"א): (כא) פרה למד, פירוש הפסוק
 כך הוא, אחרי שהמשיל הכניא את ישראל לכברה קלה, דמה אותם גם לפרה, ואולי היתה
 חיה נודעת בעת ההיא, אשר לא עלה עליה מתגורסן, ולכן אין איש יכול להחזיקה, כאות נפשה
 עושה מה שלבה חפץ: האנתה, כמו שכתב הרד"ק תאנתה: כל מבקשיה, אינו מן הכניאות,
 אלא דרכי הכניא בעלמו: בחדשה, והטעם וישנ דוד נחשה, והוא לשון יער: (כב) מנעי רגלך

הפטרת מסעי

רַגְלֶיךָ מִיַּחַף וּגְדֻלַּת מַצְמָאֵי
וְהָאֲמַרְי נֹאֲשׁ לֹא כִי־אֶהְבֵּתִי
זָרִים וְאֶחְרִייהֶם אֵלֶיךָ: (כג) כְּבִשְׁת
גִּבְבִּי כִי יִמָּצֵא בֶן הַבֵּישׁוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם עֲזָרִיהֶם
וְכִהְנִייהֶם וְנִבְיֵיהֶם: (כד) אֲמַרְי
לְעֵץ אָבִי אֲתָה וְלֶאֱבֹן אֲתָה יִלְדֵתֵנִי
כִי־פָנּוּ אֵלַי עֲרַף וְלֹא פָנִים וּבִעַת
רַעְתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנו:
(כה) וְאִיהָ אֱלֹהֶיהָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ
יִקְוֹמוּ אִם־יֹשִׁיעוּךָ בְּעַת רַעְתָּךְ
כִּי מִסְפָּר עָרֶיךָ הֵיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה:

כספר דברים מוספים חלו הספוקים.

אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל וְנֹאֲשׁ יִהְיֶה אֵלַי תָּשׁוּב
וְאִם־תִּסָּר שְׁקוּצִיָּה מִפָּנָי וְלֹא תִנּוּד:
וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי־יְהוָה בְּאֵמַת בְּמִשְׁכַּת
וּבְצַדְקָה וְהִתְבָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וְכוּ יִתְהַלְלוּ:
וְהַסְכַּח־מוֹסְפִים (כו) הֲלֹא מַעַתָּה קָרָאתִי
לִי אָבִי אֲתָלוּף נְעוּרֵי אֲתָה:
וְגִדְוֶנָה קָרִי. יִלְדָתֵנִי קָרִי. קָרָאֵחַ קָרִי.

הפטרת מסעי

רַגְלֶיךָ מִיַּחַף וּגְדֻלַּת מַצְמָאֵי
וְהָאֲמַרְי נֹאֲשׁ לֹא כִי־אֶהְבֵּתִי
זָרִים וְאֶחְרִייהֶם אֵלֶיךָ: (כג) כְּבִשְׁת
גִּבְבִּי כִי יִמָּצֵא בֶן הַבֵּישׁוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל הֵמָּה מַלְכֵיהֶם עֲזָרִיהֶם
וְכִהְנִייהֶם וְנִבְיֵיהֶם: (כד) אֲמַרְי
לְעֵץ אָבִי אֲתָה וְלֶאֱבֹן אֲתָה יִלְדֵתֵנִי
כִי־פָנּוּ אֵלַי עֲרַף וְלֹא פָנִים וּבִעַת
רַעְתָם יֹאמְרוּ קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנו:
(כה) וְאִיהָ אֱלֹהֶיהָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ
יִקְוֹמוּ אִם־יֹשִׁיעוּךָ בְּעַת רַעְתָּךְ
כִּי מִסְפָּר עָרֶיךָ הֵיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה:

כספר דברים מוספים חלו הספוקים.

אִם־תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל וְנֹאֲשׁ יִהְיֶה אֵלַי תָּשׁוּב
וְאִם־תִּסָּר שְׁקוּצִיָּה מִפָּנָי וְלֹא תִנּוּד:
וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי־יְהוָה בְּאֵמַת בְּמִשְׁכַּת
וּבְצַדְקָה וְהִתְבָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וְכוּ יִתְהַלְלוּ:
וְהַסְכַּח־מוֹסְפִים (כו) הֲלֹא מַעַתָּה קָרָאתִי
לִי אָבִי אֲתָלוּף נְעוּרֵי אֲתָה:
וְגִדְוֶנָה קָרִי. יִלְדָתֵנִי קָרִי. קָרָאֵחַ קָרִי.

חרגום אשכנזי
פיסע דער בלעסע, דייע
קעהלע דעם דורשטע צו אײ
בערלאססען; דוא שפריססט
אבער פֿערצווייפֿעלנד; „ניין,
איהנען ווילל איך נאכגעהען.“
(נג) וויא דיא שאאם איינעם
דיעכעס, ווען ער ערטאפפט
ווירד, זאָ איזט דאָזוווֹן ישראל
בעשעמט? זיא, איהרע קעניגע,
איהרע פֿירשטען, פֿריעסטער
אונד פֿראפֿעטען, (נד) דיא
צום בלאַק זאגען: „דוא ביזט
מיין פֿאַטער!“ צום שטיין:
„דוא האַסט מיך געצייגט!“
דען מיר ווענדען זיא דען נאַקי
קען צו, ניכט אבער דאָז גע
זיכט. ווען עס איהנען אבער
איבעל געהט, זאגען זיא:
„אויף, הילף אונז!“ (נה) וואָ
זינד דען דייע געטטער, דיא
דוא דיר געמאַכט האַסט? מע
גען זיא זיך דאָך אויפֿמאַכען,
אונד דיר אין דייענעם אונגליקע
העלפֿען; דען נאָך דער צאָהל
דייער שטערטע זינד יאָ דייע
גע געטטער, יהודה!
(נו) יעטצט אבער נענסט דוא
מיך: „מיין פֿאַטער, מיינער
ווגענד הערר ביזט דוא!“

ר ש י

זו היא מדתך כפרה האהב לנוע נביאי אומרים לך מנעי עלמך מעבודת אלילים שלא תלכי
יחף בגולה ומנעי גרוך מלמות כלמא ותאמרי על דברי הנביאים וואש אין מיחוש נואשתי
בדבריכם. נואש נוק ליינו בלע"ז (וברש"י דפוס פראג שנת רל"א כתוב נון קלייר, וזהו כון טחוקתך,
בל"א חוכבעקיווערט, ניכטס דערין געזעגען): (כג) כי ימ"א. בת"ל נשוא נמלא גנב והוא היה
מוחזק נאמן בן חרגמו יונתן: (כד) ובעת רעחם יאמרו. אלי קומה והושיענו וכן חרגם יונתן ובעידן
דבישתא אייתו עליהון כפרין בטעויותהון ומודן קדמי ואמרין יחיס עלנא ופרוקנא: (כה) מספר ענין
היו אלהיך. בכל עיר ועיר אלוה אחר: (כו) הלא מעתה. הלוואי שנת מרעתך וקרא' לי אבי:

ב א ו ר

רגליך, מליך כפרה במדבר יחף ומוח כלמא, הלא ארץ טובה לפניך, לעבוד את ה' אלהיך,
אך את האמר לא כי אלך: